

Adroddiad Blynyddol
Cyllid a
Llywodraethu
2014/2015

A H Kirkham BA (Anrhydedd) CPFA

Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd

CYNNWYS

	Tudalen
CYFLWYNIAD	5
RHAGAIR EGLURHAOL	6 - 14
DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R DATGANIAD CYFRIFON	
▪ Cyfrifoldebau'r Awdurdod	15
▪ Cyfrifoldebau'r Swyddog Adran 151	16
ADRODDIAD YR ARCHWILIWR	17 - 18
DATGANIAD CYFRIFON 2014/15:	
DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISIŶAU CADW CYFRIFON	19 - 38
DATGANIADAU CRAIDD	
▪ Symudiadau yn Natganiad y Cronfeydd wrth Gefn	40 - 41
▪ Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	42
▪ Y Fantolen	43
▪ Datganiad ynglŷn â Llif Arian	44
NODIADAU I'R CYFRIFON:	
Nodyn 1	45
Nodyn 2	45 - 46
Nodyn 3	47
Nodyn 4	48
Nodyn 5	48
Nodyn 6	49 - 51
Nodyn 7	52 - 55
Nodyn 8	56 - 57
Nodyn 9	58
Nodyn 10	58
Nodyn 11	58
Nodyn 12	59 - 61
Nodyn 13	62
Nodyn 14	63 - 64
Nodyn 15	65 - 67
Nodyn 16	68
Nodyn 17	68
Nodyn 18	69
Nodyn 19	69
Nodyn 20	70
Nodyn 21	71
Nodyn 22	71 - 72
Nodyn 23	73
Nodyn 24	73 - 79
Nodyn 25	80
Nodyn 26	81
Nodyn 27	81
Nodyn 28	81 - 86
Nodyn 29	86
Nodyn 30	87

		Tudalen
Nodyn 31	▪ Gwasanaethau Asiantaeth	88
Nodyn 32	▪ Lwfansau Aelodau	88
Nodyn 33	▪ Tâl Swyddogion	89 - 90
Nodyn 34	▪ Costau Archwilio Allanol	91
Nodyn 35	▪ Incwm Grantiau	92 - 93
Nodyn 36	▪ Carfannau Perthynol	94 - 95
Nodyn 37	▪ Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf	96
Nodyn 38	▪ Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud	97
Nodyn 39	▪ Prydlesau	98 - 101
Nodyn 40	▪ Mentrau Cyllid Preifat a Chytundebau Tebyg	101 - 102
Nodyn 41	▪ Colledion Amhariad	103
Nodyn 42	▪ Buddiannau Terfynu	103
Nodyn 43	▪ Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt Fel Cynlluniau Diffiniedig	103
Nodyn 44	▪ Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig	103 - 107
Nodyn 45	▪ Rhwymedigaethau Wrth Gefn	108
Nodyn 46	▪ Asedau Wrth Gefn	108
Nodyn 47	▪ Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd	109
Nodyn 48	▪ Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol	109 - 113
Nodyn 49	▪ Cronfeydd Ymddiriedolaeth	114
Nodyn 50	▪ Rhwymedigaethau I'r Dyfodol	114
Nodyn 51	▪ Treth y Cyngor	115
Nodyn 52	▪ Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)	116
CRONFA'R DEGWM		117 - 120
YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST		121 - 122
GEIRFA		123 - 130
DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL (ATODIAD)		1 - 28

CYFLWYNIAD

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy'n awdurdod unedol sy'n darparu holl brif wasanaethau llywodraeth leol, megis Addysg, Gwasanaethau Cymdeithasol, Gwasanaeth Amgylcheddol, Hamdden, Cynllunio a Phrifyrdd.

Mae gan Fwrdeistref Sirol Conwy boblogaeth o tua 115,500. Mae tua 80% o'r boblogaeth yn byw ar hyd y llain arfordirol sy'n cynnwys trefi Abergele, Bae Colwyn a Llandudno. Mae gweddill y boblogaeth wedi ei gwasgaru ar draws yr ardal sy'n estyn o Ddolwyddelan yn y de-orllewin a Llangwm a Dinmael yn y de-ddwyrain. Mae tua thraean o drigolion Conwy'n siarad Cymraeg a thua hanner y boblogaeth yn y Fwrdeistref Sirol wedi eu geni yng Nghymru.

Llywodraethu Gwleidyddol

Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy 59 o gynghorwyr etholedig, sy'n cynrychioli 38 rhanbarth etholiadol. Dyma gyfansoddiad gwleidyddol presennol y Cyngor:-

- 19 Annibynnol
- 13 Ceidwadwyr
- 12 Plaid Cymru
- 11 Llafur
- 4 Democratiaid Rhyddfrydol Cymraeg

Y Cyngor

Y Cyngor (59 Cynghorydd) sy'n pennu'r gyllideb a'r polisiâu cyffredinol. Mae'n cyfarfod pedair gwaith y flwyddyn, ac yn trafod y gwahanol ddewisiadau ar gyfer materion pwysig sy'n wynebu'r Fwrdeistref Sirol. Mae'r Cyngor yn penodi Arweinydd y Cyngor ac aelodau eraill y Cabinet, ac yn dosbarthu cyfrifoldebau (portffolios) i aelodau'r Cabinet. Y Cyngor hefyd yw canolbwynt unrhyw drafodaeth am berfformiad y Cabinet.

Cabinet

Mae'r Cabinet yn cynnwys deg cynghorydd ynghyd ag Arweinydd y Cyngor sy'n cadeirio cyfarfodydd y Cabinet. Mae gan bob aelod Cabinet bortffolio penodol o gyfrifoldeb ar gyfer meysydd gwasanaeth y Cyngor.

Gellir cael mwy o wybodaeth am y Cyngor ar y ddolen gyswllt ganlynol:

<http://www.conwy.gov.uk/sectionextra.asp?cat=5032&Language=2>

RHAGAIR EGLURHAOL

1. Bwriad Datganiad Cyfrifon y Cyngor yw darparu gwybodaeth glir ynglŷn ag effaith ariannol gweithgareddau'r Cyngor yn ystod y cyfnod dan sylw, ar ffurf sy'n hawdd ei deall.
2. Mae'r cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifeg Awdurdod Lleol 2014/15 (Y Cod 2014/15), sy'n nodi'r egwyddorion a'r arferion angenrheidiol i roi barn 'cywir a theg' am sefyllfa ariannol a thrafodion awdurdod lleol. Mae'r Cod 2014/15 yn cynnwys 'arfer cyfrifyddu priodol' dan delerau adran 21 (2) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Cod 2014/15 yn seiliedig ar y Safonau Hysbysu Ariannol Rhyngwladol (IFRS).
3. Mae costiau gwasanaethau yn y Datganiad Cyfrifon yn cydymffurfio â'r Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2014/15 (SeRCOP) sy'n diffinio Cyfanswm y Gost ac sy'n amlinellu dadansoddiad gwariant y gwasanaeth i'w fabwysiadu, ynghyd â dadansoddiad goddrychol safonol a argymhellir.

4. Mae'r cyfrifon hyn yn cynnwys y datganiadau ariannol a ganlyn, yn unol â'r Cod:

a) Datganiad Cyfrifoldebau'r Datganiad Cyfrifon

Mae'n nodi cyfrifoldebau' penodol y Cyngor a'i swyddogion wrth baratoi a chymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

b) Datganiad Egwyddorion a Pholisïau Cyfrifyddu

Pwrpas y datganiad yw esbonio sail ffigurau'r Cyfrifon. Mae'n amlinellu'r polisïau cyfrifeg sydd wedi'u mabwysiadu.

c) Y Datganiadau Ariannol 'Craidd'

1. Datganiad Symudiadau Mewn Cronfeydd Wrth Gern

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiadau yng ngwahanol gronfeydd wrth gefn yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn, a ddadansoddiwyd fel 'cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy' (h.y. y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu i ostwng trethi lleol) a chronfeydd eraill. Mae'r llinell Gweddill (neu'r Ddiffyg) wrth Ddarparu Gwasanaethau'n dangos gwir gost economaidd daprau gwasanaethau'r Awdurdod, y mae rhagor o fanylion amdanynt i'w gweld yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n rhaid eu codi ar Fantolen Cronfa'r Cyngor ar gyfer gosod Treth y Cyngor (y swm arian at raid cyffredinol heb ei neilltuo). Mae'r llinell Cynnydd / Gostyngiad Net cyn trosglwyddo i Gronfeydd wedi'u Clustnodi, yn dangos Mantolen Cronfa'r Cyngor cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i / neu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, yr ymgymerodd y Cyngor â nhw.

Roedd y cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy yn £30.373 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn 31 Mawrth 2015 (31 Mawrth 2014 £34.538m), gan gynnwys gweddill o £2.466 miliwn yng Nghronfa'r Cyngor (31 Mawrth 2014 £4.466m).

2. Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn dangos cost cyfrifo darparu gwasanaethau'n unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn ystod y flwyddyn, yn hytrach na'r swm i'w ariannu o'r trethi. Mae awdurdodau'n codi treth ar gyfer gwariant, yn unol â'r rheoliadau; efallai bydd hyn yn wahanol i'r gost gyfrifo. Dangosir sefyllfa'r dreth yn y Datganiad Symudiadau'r Cronfeydd. Mae'r datganiad yn dangos bod £10.205m yn ddiffyg yn ystod y flwyddyn (roedd arian dros ben o £2.115miliwn a ail nodwyd yn 2013/14).

3. Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r rhwymedigaethau sy'n cael eu cydnabod gan yr Awdurdod ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyd-fynd â chronfeydd yr Awdurdod. Rhoddir gwybod am y cronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Y categori cyntaf yw cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy, hynny yw, y cronfeydd wrth gefn y byddai'r Awdurdod yn gallu eu defnyddio efallai i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i ddarparu lefel darbodus o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft, y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf y gellir ei defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf yn unig neu i ad-dalu dyledion). Ail categori'r cronfeydd wrth gefn yw'r rhai hynny nad yw'r awdurdod yn gallu eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn gydag enillion a cholledion heb eu cyflawni (er enghraifft y Gronfa Ailwerthuso), lle byddai'r arian ar gael i ddarparu gwasanaethau'n unig, petai'r asedau'n cael eu gwerthu; a bod y cronfeydd wrth gefn gydag amseroedd gwahanol a ddangosir yn llinell y Datganiadau Symudiadau i'r Cronfeydd, 'Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a sail ariannu dan reoliadau'.

Roedd gwerth net yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2015 yn £74.765 miliwn. Roedd hyn yn gostyngiad o £31.313 miliwn dros y sefyllfa a gymhwyswyd ar 31 Mawrth 2014, oherwydd y gynydd mewn Atebolrwydd Pensiynau.

4. Datganiad Llif Ariannol

Mae'r datganiad llif ariannol yn dangos y newidiadau mewn arian a'r hyn sy'n cyfateb i arian, yr Awdurdod yn ystod y cyfnod hysbysu. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Awdurdod yn creu a defnyddio arian a'r hyn sy'n cyfateb i arian, trwy ddsbarthu llif ariannol fel gweithgarwch gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llif ariannol net sy'n deillio o weithgarwch gweithredu, yn ddangosydd allweddol faint mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu trwy drethi ac incwm grant neu gan dderbynwyr gwasanaethau sy'n cael eu darparu gan yr Awdurdod. Mae gweithgarwch buddsoddi'n cynrychioli maint all-lif ar gyfer adnoddau y bwriadwyd iddynt gyfrannu at ddarpariaeth gwasanaethau'r Awdurdod yn y dyfodol.

5. Ariannu Gwasanaethau'r Cyngor

Mae gan y Cyngor ddau fath o wariant – gwariant refeniw a gwariant cyfalaf.

Mae **Gwariant Refeniw** yn ymwneud â gwario ar gostau gwasanaethau o ddydd i ddydd, fel cyflogau staff, cynnal adeiladau a chyflenwadau ac offer cyffredinol. Mae'r gwariant yn cael ei ariannu gan Incwm Treth y cyngor, talwyr trethi busnes, ffioedd a thaliadau am wasanaethau penodol, a grantiau gan y llywodraeth.

Mae **Gwariant Cyfalaf** yn ymwneud â gwario ar asedau fel ffyrdd, ailddatblygu a gwaith adnewyddu mawr ar adeiladau. Bydd yr asedau yn darparu manteision i'r gymuned am sawl blwyddyn a bydd y gwariant yn cael ei ariannu'n bennaf gan fenthyciadau a grantiau cyfalaf.

5.1 Adolygu'r Flwyddyn – Gwariant Refeniw

Cafodd cyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2014/15 ei phennu yn wreiddiol ar £205.633m (£204.349m yn 2013/14) ac roedd yn ystyried dyfarniadau cyflog hysbys ac amcangyfrifedig, cynnydd mewn prisiau, pwysau, risgiau a'r newid i'r Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor dan y Diwygiad Lles.

Pennwyd y gyllideb yng nghyd-destun setliad ariannol gwael o gymorth grant gan Lywodraeth Cymru. Rhoddwyd pecyn arbedion ac arbedion effeithlonrwydd heriol ar waith er mwyn gosod y gyllideb o fewn yr adnoddau sydd ar gael.

Monitrowyd a rheolwyd y gyllideb yn agos yn ystod y flwyddyn a'i hadrodd i'r Cabinet, yn unol â threfnau a gymeradwywyd gan y Cyngor.

Nododd Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol arbedion yn ystod y flwyddyn o £100k (cofnod 504 a 680 yn cyfeirio), gwnaeth yr alldro terfynol gyflwyno tanwariant pellach ar y gyllideb o £59k.

Nodwyd arbediad ar y Cynllun Lleihau Treth y Cyngor o £200k hanner ffordd drwy'r flwyddyn ariannol (cofnod 570 yn cyfeirio). Roedd gwir gost y cynllun ar gyfer y flwyddyn £158k arall yn llai na'r gyllideb. Mae'r swm hwn wedi'i neilltuo mewn cronfa wrth gefn benodol i ddarparu ar gyfer amrywiadau yng ngofynion y Cynllun Lleihau Treth y Cyngor yn y dyfodol pe bai hawl yn cynyddu ar draws Conwy.

Nododd cyllidebau eraill arbedion ac incwm ychwanegol drwy gydol y flwyddyn, sef arbedion Rheoli'r Trysorlys o £300k (cofnod 205 yn cyfeirio) a £200k a gaiff ei wrthbwyso gan ostyngiad yn yr incwm o'r prosiect Nawdd a Hysbysebu i'r swm o £150k (cofnod 504 yn cyfeirio), ac ad-daliad TAW o £96k (cofnod 680 yn cyfeirio).

Gwnaeth gwasanaethau eraill sicrhau arbedion ar eu cyllidebau drwy reoli adnoddau yn effeithiol a chynhyrchu incwm ychwanegol. Gwelodd ailgodi tâl y Crwner arbediad net ar y gyllideb o £48k o ganlyniad i Rhanbarth Crwner gyfunol newydd.

Mae nifer o brif feysydd gwasanaeth yr Awdurdod wedi mynd drwy newidiadau trawsnewidiol mawr yn ystod y flwyddyn ariannol, ac mae rhai ohonynt yn dal ar y gweill. Rhagwelir y bydd y newidiadau hyn yn arwain at wasanaethau symlach a mwy effeithlon i gyflawni arbedion refeniw sylweddol.

O ganlyniad i warged ychwanegol ar gasglu Treth y Cyngor i'r swm o £307k ac arbedion Gwasanaeth eraill net fel uchod, roedd modd gwneud cyfraniad i gronfa wrth gefn 2016/17 y Gyllideb Refeniw i'r swm o £481k. Mae hyn, ynghyd â throsglwyddo o'r cronfeydd wrth gefn eraill wedi arwain at fod â chronfa wrth gefn o £788k ar gael i helpu i ariannu Cyllideb Refeniw 2016/17. Y targed, fodd bynnag, yw £2.717m.

Yn dilyn cyfraniad cymeradwy o Falans Cronfa'r Cyngor i gronfa wrth gefn 2015/16 y Gyllideb Refeniw i'r swm o £2m, saif balans Cronfa'r Cyngor o ganlyniad ar 31 Mawrth 2015 ar £2.466m.

Mae balans cyffredinol Cronfa'r Cyngor yn gronfa wrth gefn gydag arian heb ei neilltuo sy'n cael ei ddefnyddio gan y Cyngor i gwrdd â gofynion llif arian a phan fo digwyddiadau annisgwyl. Mae cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy eraill wedi eu nodi yn Nodyn 8 y cyfrifon.

Roedd hawliadau Cyflog Cyfartal wedi'u setlo i'r swm o £1.718m yn ystod y flwyddyn. Mae darpariaeth o hyd ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal pellach o fewn y cyfrifon i'r swm o £282k. Ni chefnogir hyn ag arian, mae'n cael ei osod yn erbyn cronfa wrth gefn anefnyddiol negyddol – Cyfrif Cyflog Anghyfartal Ôl-dâl yn unol â chaniatâd Llywodraeth Cymru.

Y Cyfanswm gwariant net gwirioneddol oedd £205.940m, ac mae'n braf nodi bod y Cyngor wedi sicrhau gwariant net cyffredinol a oedd o fewn y gyllideb, er gwaethaf yr amrywiadau arferol o orwario a thanwario mewn gwasanaethau unigol. Dangosir prif elfennau'r gyllideb refeniw ar gyfer 2014/15 a sut mae'r rhain yn cymharu â'r ffigurau terfynol gwirioneddol, yn y tabl a ganlyn, yn ogystal â nodiadau i esbonio'r amrywiannau:

Col 1 GWASANAETH	Col 2 AMCANGYFRIF GWREIDDIOL 2014/15 £'000	Col 3 SEFYLLFA A GYMERADWYWD YM MIS IONAWR 2015 2014/15 £'000	Col 4 FFIGYRAU TERFYNNOL 2014/15 £'000	Col 5 AMRYWIANT (Col 4-Col 3) 2014/15 £'000	NODIADAU
Sail Adnoddau					
Grant Cefnogi Refeniw	(120,751)	(120,751)	(120,751)	-	
Grant NNDR	(37,104)	(37,104)	(37,104)	-	
Treth y Cyngor	(47,778)	(47,778)	(48,085)	(307)	1
Is-Gyfanswm	(205,633)	(205,633)	(205,940)	(307)	
Gwariant Net					
Gwasanaeth Addysg	75,520	75,613	75,596	(17)	
Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol	4,801	4,704	4,645	(59)	2
Gwasanaethau Cymdeithasol	52,639	52,767	52,759	(8)	
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	20,922	20,068	20,068	-	
Gwasanaethu Datblygu Cymunedol	7,508	7,559	7,559	-	
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	4,991	5,036	5,005	(31)	3
Theatrau a'r Ganolfan Gynadledda	1,185	1,209	1,209	-	
Gwasanaethau'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Strategol	1,859	1,870	1,851	(19)	
Gwasanaethau Cefnogi a Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor	17,919	17,915	17,912	(3)	
Ardollau	5,837	5,837	5,789	(48)	4
Gweithgaredd Rheoli Trysorlys a chostau a gwasanaethau Corfforaethol eraill	16,723	16,529	16,525	(4)	
Cyfraniad i'r Gronfa Wrth Gefn Risgiau	-	600	600	-	
Cyfraniad i Gronfa Wrth Gefn 2015/16 y Gyllideb Refeniw	-	2,197	2,197	-	
Cyfraniad i Gronfa Wrth Gefn 2016/17 y Gyllideb Refeniw	-	-	481	481	5
Cyfanswm Gwariant Net	209,904	211,904	212,196	292	
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn	(4,044)	(4,044)	(4,029)	15	
Cyfraniad o Falans y Gronfa Cyngor	-	(2,000)	(2,000)	-	
Cyfraniad o Incwm Treth y Cyngor	(227)	(227)	(227)	-	
Cyfanswm Cyfraniadau	(4,271)	(6,271)	(6,256)	15	
Cyllideb Refeniw Net	205,633	205,633	205,940	307	

Nodiadau

- Gwelliant yn y dull o gasglu Treth y Cyngor a'r cynnydd mewn debyd a godwyd i gyfrannu at gronfa wrth gefn 2016 /2017 y Gyllideb Refeniw
- Cyflawnodd Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol danwariant o £59k ar gyfer 2014/2015 sy'n uwch na'r arbedion a ddatganwyd
- Mae'r incwm ychwanegol a godwyd ac arbedion effeithlonwydd wedi arwain at danwariant net ar y Gwasanaeth Rheoleiddio a Thai o £31k
- Roedd y tâl ar gyfer Gwasanaeth y Crwner yn is na'r disgwyl yn dilyn sefydlu Rhanbarth Crwner gyfunol newydd
- Tanwariant Net ar Wasanaethau ynghyd â Gwarged Treth y Cyngor sy'n cyfrannu at gronfa wrth gefn 2016/17 y Gyllideb Refeniw

Mae Mantolen yr Awdurdod yn cynnwys nifer o symudiadau o ran cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Yn ystod 2014/15 sefydlwyd a chynyddwyd nifer o gronfeydd wrth gefn, a defnyddiwyd nifer o gronfeydd wrth gefn. Mae cronfeydd refeniw wrth gefn, o ganlyniad i ddigwyddiadau, wedi caniatáu neilltuo arian ar gyfer amryw o resymau, e.e. gwargedion, neu sefyllfaoedd sy'n arwain at ohirio gwariant. Mae symudiad yn y cronfeydd wrth gefn yn ystod 2014/15 yn adlewyrchu Penderfyniadau'r Cyngor, cofnodion cyfrifo darbodus, datblygiadau gwasanaethau, arian a neilltuwyd ar gyfer ymrwymadau, ac adnoddau i gynorthwyo gwasanaethau i gyflawni arbedion effeithlonrwydd yn y dyfodol.

Mae'r Gronfa Risg sy'n Ateb y Galw yn drefniant wrth gefn i ariannu digwyddiadau anrhagweledig. Roedd balans o £92k ar y gronfa wrth gefn ar ddechrau'r flwyddyn, gyda balans diwedd y flwyddyn ar y gronfa wrth gefn o £522k yn dilyn cyfraniadau a gymeradwywyd i'r gronfa wrth gefn â net o ryddhad o'r gronfa wrth gefn i gefnogi Cyllideb Refeniw 2015/16. Yn ogystal caiff cronfeydd wrth gefn eu cadw ar gyfer Digwyddiadau Tywydd Anffafriol gyda balans o £152k ar ddiwedd y flwyddyn.

5.2 Gwariant Cyfalaf

Y ogystal â gwario arian i ddarparu gwasanaethau o ddydd i ddydd, mae'r Cyngor hefyd yn gwario arian i ddarparu cyfleusterau newydd fel ysgolion, ac isadeiledd priffyrdd a'r arfordir. Roedd cyfanswm y gwariant cyfalaf yn £28.353 miliwn yn 2014/15. Mae'r canlynol yn grynodeb o'r meysydd gwasanaeth a welodd fuddsoddiad cyfalaf yn 2014/15 a sut y cafodd ei ariannu o'i gymharu â chyllideb o £30.440m:

Gwariant Cyfalaf	2014/15 Gwirioneddol £'000
Gwariant Cyfalaf yn ol Gwasanaeth:	
Addysg	4,851
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	12,412
Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	2,267
Gwasanaeth Cymdeithasol	1,952
Theatrau a'r Ganolfan Gynadledda	30
Technoleg Gwybodaeth	433
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	5,589
Gwasanaethau Cyllid	87
Gwasanaethau Eraill	732
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	28,353

Ariannu Cyfalaf	2014/15 Gwirioneddol £'000
Drwy:	
Benthyca a Chymorth	5,202
Benthyca Darbodus	5,887
Derbyniadau Cyfalaf	1,443
Grantiau Cyfalaf	14,743
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	1,078
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	28,353

Gellir ariannu'r gwariant Cyfalaf trwy Fenthyca â Chymorth pan fydd costau yn cael eu hariannu trwy'r Grant Cefnogi Refeniw, a Benthyca Darbodus pan fydd y costau yn cael eu hariannu trwy Gwasanaethau.

Dyma rai o'r prosiectau mawr a gynhaliwyd yn ystod 2014/15:

- Prosiect Glan y Môr Bae Colwyn – Ailddatblygu ac Amddiffyn yr Arfordir
- Cynllun Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid Ardal Adnewyddu Bae Colwyn
- Cynllun Menter Treftadaeth Treflun Bae Colwyn
- Cynllun Ardal Adnewyddu Cyffordd Llandudno
- Ailwampio Ceginau Ysgol
- Prosiectau'r Cynllun Datblygu Gwledig
- Prosiectau Mannau Chwarae a Mannau Agored / Ardal Natur
- Llithrfa Traeth y Gogledd Llandudno
- Gwelliannau a Grantiau Tai Sector Preifat
- Gosod Goleuadau Stryd Newydd
- Gosod arwyneb newydd a gwella'r Rhwydwaith Ffyrdd Sirol
- Mentrau Ailgyrchu
- Cynlluniau Amddiffyn yr Arfordir & Lliniaru Llifogydd
- Prosiectau Tai Gofal Ychwanegol a Gofal Canolradd
- Gosodiadau Cynllun Rheoli Carbon

Cyfanswm dyled y Cyngor heb ei thalu ar 31 Mawrth 2015 oedd £142.004 miliwn (£140.131 miliwn ar 31 Mawrth 2014), sef cynnydd o £1.873 miliwn mewn benthyca.

Dyma Derfynau'r Gweithgareddau Benthyca yn 2014/15, a bennwyd yn unol â'r Fframwaith Darbodus ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf awdurdod lleol, a gyflwynwyd dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 (y Cod Darbodus) fel a ganlyn:

	£'000
Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyledion Allanol:	
Benthyca	179,714
Ymrwymadau Tymor Hir eraill	25,118
	204,832
Terfyn Gweithredol ar gyfer Dyledion Allanol:	
Benthyca	169,714
Ymrwymadau Tymor Hir eraill	25,118
	194,832

6. Atebolrwydd Pensiwn – Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 19 (IAS19)

Mae'r Cyfrifon, fel y cyflwynir hwy, yn cydymffurfio â gofynion y safon uchod gan eu bod yn dangos yn y cyfrifon refeniw, cost flynyddol gyfredol y ddarpariaeth bensiwn i weithwyr fel y cynghorir gan actwari'r Cyngor. Mae'r Datganiadau hefyd yn cynnwys yn y Fantolen, asesiad yr actwari o gyfran yr Awdurdod o rwymedigaethau'r Gronfa Bensiwn ar 31 Mawrth 2015 a'r gronfa sydd ei hangen i ariannu'r rhwymedigaeth honno.

Rhwymedigaethau'r Gronfa Bensiwn, a nodwyd yn y Fantolen o £191.131m (£134.681m yn 2013/14) yw cyfanswm y diffyg a ragamcanwyd yn ystod oes ddisgwyliedig y gronfa. Bydd y diffyg hwn yn newid yn flynyddol yn dibynnu ar berfformiad y buddsoddiadau a thybiaethau actwari a wneir o ran y pensiynwyr presennol, pensiynwyr sydd wedi gohirio'u pensiwn a gweithwyr presennol.

Mae'r gronfa'n amodol ar brisant bob tair blynedd, sy'n asesu cyflwr y gronfa bensiwn ar y pryd ac yn argymhell cyfradd briodol o gyfraniadau cyflogwyr i'r gwahanol gyrf sy'n rhan o'r gronfa er mwyn adfer y gronfa i sefyllfa gytbwys dros gyfnod o amser.

Mae manylion ynglŷn â newidiadau rheolau Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol, gan gynnwys y newid o fudd-daliadau cyflog terfynol i fudd-daliadau gyrfa cyfartalog wedi eu hailbrisio o 1 Ebrill 2014 ymlaen, ar gael ar y ddolen ganlynol:

<http://www.lgps.org.uk/lge/core/page.do?pagelid=97977>

Mae Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun statudol, ac fel y cyfryw, dim ond trwy ddeddfwriaeth gellir newid buddion a gronnir trwy'r cynllun.

7. Adbriso Asedau

Mae'r Awdurdod yn cynnal ymarfer adbriso bob 5 mlynedd o'r holl Eiddo, Peiriannau ac Offer sydd eu hangen i gael ei fesur ar werth teg. Adbrisiwyd yr asedau fel ar 31 Mawrth 2015. Mae hyn wedi arwain at gynnydd mewn gwerth asedau penodol a gostyngiad o ran eraill. Mae colledion adbriso yn cael eu codi ar y gwasanaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, tra bo cynnydd mewn gwerth yn cael ei gredydu i'r gwasanaeth yn yr un Datganiad. Mae Nodyn 12 yn dangos y newidiadau o ran gwerth asedau gan gynnwys cynnydd ailbrisio net a gydnabyddir yn y gronfa adbriso wrth gefn o £26.426m (£65k yn 2013/14), a chynnydd ailbrisio net a gydnabyddir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr o £2.450m (gostyngiad net o £4.625m yn 2013/14).

8. Cyfrifo ar gyfer Ysgolion

Mae'r rhan fwyaf o ysgolion a ariennir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy fel Awdurdod Addysg Lleol yn cael eu cynnwys o fewn Datganiad Cyfrifon 2014/15, ac eithrio ar gyfer rhai ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac ysgolion gwirfoddol a reolir, fel sy'n ofynnol gan y Cod 2014/15.

Mae eithriad rhai ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac ysgolion gwirfoddol a reolir sydd wedi'u cynnwys yn y fantolen ar gyfanswm gwerth o tua £7m ar 1 Ebrill 2013, o ganlyniad i newid mewn polisi cyfrifo. Fel y cyfryw, caiff y newid ei wneud yn

ôl-weithredol drwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel pe bai'r polisi newydd wedi'i ddefnyddio bob amser. Dangosir hyn yn yr addasiadau cyfnod blaenorol nodyn 6.Lle mae balansau angenrheidiol o'r flwyddyn flaenorol yn cael eu nodi fel rhai i'w hailddatgan.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Y mae'n ofynnol bod y Cyngor yn:

- Trefnu bod ei faterion ariannol yn cael eu gweinyddu'n gywir, a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yng Nghyngor Bwrdeistref Siroel Conwy, y swyddog hwnnw yw'r **Swyddog Adran 151**.
- Rheoli ei fusnes mewn modd sy'n sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau.
- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon. Mae'r Cyngor yn dirprwyo'r cyfrifoldeb hwn i'r Pwyllgor Archwilio.

TYSTYSGRIF YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Siroel Conwy ar 31 Mawrth 2015.

LLOFNOD:

Y Cynghorydd Sam Rowlands
Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio

DYDDIEDIG: 28/09/2015

CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ADRAN 151

Fel y Prif Swyddog Cyllid, mae'r Swyddog Adran 151 yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor sydd, yn ôl gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain ("Y Cod 2014/15"), yn gorfod cyflwyno barn gywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu, ac o incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon hwn, mae'r Swyddog Adran 151 wedi:

- dewis polisiau addas ar gyfer cadw cyfrifon ac wedi'u defnyddio mewn modd cyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhai rhesymol a gofalus;
- cydymffurfio â'r Cod;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir sydd yn gyfoes;
- cymryd camau rhesymol i rwystro a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

TYSTYSGRIF SWYDDOG ADRAN 151

Tystiaf fod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi barn cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2015, a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

LLOFNODWYD:

A H Kirkham
Cyfarwyddwr Strategol – Arian ac Effeithlonrwydd
Swyddog Adran 151

DYDDIEDIG: 28/09/2015

ADRODDIAD ARCHWILYDD CYFFREDINOL CYMRU I AELODAU **CYNGOR BWRDEISTREF SIROL CONWY**

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifon a nodiadau perthnasol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn cynnwys Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen a'r Datganiad Llif Arian.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol sydd wedi'i ddefnyddio wrth baratoi yn ofyniad cyfreithiol a Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15 yn seiliedig ar Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (SAARh).

Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyllid cyfrifol ac Archwilydd Cyffredinol Cymru

Fel yr eglurir yn llawnach yn Natganiad Cyfrifoldebau ar gyfer Datganiad Cyfrifon a osodir ar dudalennau 15-16, y swyddog cyllid cyfrifol sy'n gyfrifol am baratoi datganiad cyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Archwilio Rhyngwladol (DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â Safonau Moesegol y Cyngor Adroddiadau Ariannol ar gyfer Archwilwyr.

Cwmpas archwilio'r datganiadau cyfrifon

Mae archwiliad yn cynnwys derbyn tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol er mwyn rhoi sicrwydd rhesymol nad yw'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol yn cynnwys camddatganiadau materol, boed oherwydd twyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesiad o: a yw'r polisïau cyfrifo yn briodol ar gyfer amgylchiadau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac a ydynt wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n briodol; rhesymolrwydd rhagamcanion cyfrifo sylweddol a wnaed gan y swyddog cyllid cyfrifol a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol.

Yn ogystal â hyn, rwy'n darllen yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn y Rhagymadrodd Eglurhaol i ganfod anghysondebau materol gyda'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol a archwiliwyd i nodi unrhyw wybodaeth sy'n ymddangos yn sylweddol anghywir yn seiliedig ar, neu'n sylweddol anghyson â'r wybodaeth a gefais tra'n cynnal yr archwiliad. Os byddaf yn canfod unrhyw gamddatganiadau neu anghysondebau materion, rwy'n ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Yn fy marn i mae'r datganiadau cyfrifon a'r nodiadau perthnasol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2015 a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben; ac
- maent wedi'u paratoi'n gywir yn unol â Chod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth a gynhwysir yn y Rhagair Eglurhaol yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau perthnasol.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd arno ynghylch y materion canlynol, y cyflwynaf i chi, os, yn fy marn i:

- nad yw cofnodion cyfrifyddu digonol wedi'u cadw;
- nad yw'r datganiadau cyfrifyddu yn cytuno â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;
- bod y Datganiad Llywodraethu Blyneddol yn cynnwys camddatganiadau materol o ffaith neu yn anghyson â'r wybodaeth arall yr wyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Rwyf wedi cynnal archwiliad o gyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a'r Cod Ymarfer Archwilio a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. Ni ellir cwblhau'r archwiliad yn ffurfiol a chyhoeddi tystysgrif archwilio hyd nes y byddaf wedi cwblhau fy ystyriaeth o'r materion y tynnwyd fy sylw iddynt gan etholwyr awdurdod lleol. Rwy'n fodlon bod nad yw'r materion hyn yn cael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol.

Ar gyfer ac ar ran
Huw Vaughan Thomas
Archwilydd Cyffredinol Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Dyddiad: 30 Medi 2015

DATGANIAD CYFRIFON 2014/15

DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISIÂU CYFRIFO

1. EGWYDDORION CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod am flwyddyn ariannol 2014/15 a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2015. Mae'n rhaid i'r Awdurdod baratoi Datganiad Cyfrifon blynyddol dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, a than y Rheoliadau rhaid eu paratoi'n unol ag arferion cyfrifo priodol. Yr arferion hyn yn bennaf yw'r Cod Ymddygiad ar Gyfrifo Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig 2014/15 (y Cod) a Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2014/15 (SeRCOP), a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) a chanllawiau statudol a gyhoeddwyd dan Adran 12 o Ddeddf 2003.

Y confensiwn cyfrifo pennaf a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yw cost hanesyddol, wedi ei diwygio trwy ailbriso rhai categorïau penodol o asedau nad ydynt yn gyfredol, ac offerynnau cyllidol.

2. CRYNHOI INCWM A GWARIANT

Rhoddir cyfrif am weithgaredd yn y flwyddyn pryd y digwyddodd, nid yn unig pryd y gwneir neu pryd y derbynnir taliadau arian parod. Yn arbennig:-

- Mae'r referniw o werthu nwyddau'n cael ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn trosglwyddo'r risgiau sylweddol a'r buddiannau perchenogaeth i'r prynwr ac mae'n debygol y bydd buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Awdurdod.
- Mae referniw o ddarparu gwasanaethau yn cael ei gydnabod pan fo'r Awdurdod yn medru mesur yn ddibynadwy pa ganran o'r trafodyn a gwblhawyd a hithau'n debygol y bydd buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodyn yn llifo i'r Awdurdod..
- Mae cyflenwadau'n cael eu cofnodi fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwllch rhwng dyddiad derbyn cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cludo fel rhestrau eiddo ar y Fantolen.
- Mae treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) yn cael eu cofnodi fel gwariant pan fo'r gwasanaethau'n cael eu derbyn yn hytrach na phan fo taliadau'n cael eu gwneud.
- Mae'r llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sy'n cael ei dalu ar fenthyciadau'n cael ei gyfrifo fel incwm a gwariant yn seiliedig ar gyfradd y llog mewn grym i'r offeryn cyllidol perthnasol yn hytrach nag fel llif arian parod sy'n cael ei bennu neu ei sefydlu dan y contract.
- Pan fo incwm a gwariant wedi'i gydnabod ond dim arian parod wedi'i dalu na'i dderbyn, mae dyled neu gredyd i'r swm perthnasol yn cael ei gofnodi ar y Fantolen. Pan fo dyledion heb eu setlo mae balans y ddyled yn cael ei nodi a chodir ar referniw am yr incwm na chaiff, o bosib, ei gasglu.

3. **ARIAN PAROD A CHYWERTHYDD ARIAN**

Mae arian parod yn golygu arian mewn llaw ac adneuon gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Mae cywerthydd arian yn fuddsoddiadau sy'n aeddfedu mewn tri mis neu lai o ddyddiad eu caffael ac y gellir eu trosglwyddo'n rhwydd i symiau gwybyddus o arian heb risg sylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir arian parod a chywerthydd arian yn net o orddrafftiau banc sy'n daladwy ar ofyniad ac sy'n ffurfio rhan integrol o reolaeth arian yr Awdurdod.

4. **EITEMAU EITHRIADOL**

Pan fo eitemau incwm a gwariant yn berthnasol, datgelir eu natur a'u maint ar wahân, un ai ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr neu yn y Nodiadau i'r Cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i bwrpas deall perfformiad ariannol yr Awdurdod.

5. **ADDASIADAU CYN CYFNOD, NEWIDIADAU MEWN POLISIÂU CYFRIFO AC AMCANGYFRIFON A CHAMGYMERIADAU**

Gall Addasiadau cyn cyfnod ddeillio o newid mewn polisiâu cyfrifo neu i gywiro camgymeriad perthnasol. Cyfrifir am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifo yn rhagolygol, hy eleni ac ym mlynnyddoedd y dyfodol y ceir effaith arnynt gan y newid ac nid ydynt yn achosi addasiad cyfnod blaenorol.

Dim ond pan fo'n ofynnol gan arferion cyfrifo cywir y gwneir newidiadau mewn polisiâu cyfrifo neu pan fo'r newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effeithiau trafodion, digwyddiadau eraill a'r amodau ar sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan wneir newid, caiff ei ddefnyddio'n ôl-weithredol (oni bai y nodir fel arall) trwy addasu'r balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei ddefnyddio erioed.

Mae camgymeriadau a ganfyddir mewn ffigyrau cyn cyfnod yn cael eu cywiro'n ôl weithredol trwy addasu'r balansau agor a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol.

Mae addasiad cyfnod blaenorol wedi cael ei heffeithio o ganlyniad i eithrio rhai ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr a rhai ysgolion gwirfoddol a reolir yn dilyn y mater o arweiniad cyfrifeg.

6. TALIADAU I REFENIW AM ASEDAU NAD YDYNT YN GYFREDOL

Rhoddir debyd yn erbyn gwasanaethau, gwasanaethau cefnogol a chyfrifon masnachu yn ôl y symiau a ganlyn i bwrpas cofnodi cost dal asedau sefydlog yn ystod y flwyddyn:-

- Dibrisiant a briodolir i'r asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth perthnasol
- Colledion ailbriso ac amhariad ar asedau a ddefnyddiwyd gan y gwasanaeth lle nad oes enillion cronnus yn y Cyfrif Ailbriso Wrth Gefn y mae modd dileu'r colledion yn ei erbyn
- Amorteiddio asedau sefydlog anniriaethol a briodolir i'r gwasanaeth.

Nid oes raid i'r Awdurdod godi'r dreth gyngor i bwrpas cyllido colledion dibrisiant, ailbriso neu amhariad na rhai amorteiddio. Fodd bynnag rhaid iddo wneud cyfraniad blynyddol o refeniw tuag at y gostyngiad yn ei anghenion benthyca cyffredinol – cyfraniad sy'n cyfateb i swm a gyfrifir ar sail ddarbodous ac a bennir gan yr awdurdod yn unol â chyfarwyddiadau statudol. Felly yn lle colledion dibrisiant, ailbriso ac amhariad ac yn lle amorteiddiadau ceir cyfraniad i Falans Cronfa'r Cyngor trwy drafodyn diwygio i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ac yn cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng y ddau.

7. BUDDIANNAU'R GWEITHWYR

Buddiannau Sy'n Daladwy yn Ystod Cyflogaeth

Y buddiannau tymor byr i'r gweithwyr yw'r rheiny sy'n cael eu talu cyn pen 12 mis i ddiwedd y flwyddyn - buddiannau megis cyflogau wythnosol a misol, gwyliau blynyddol gyda thâl, absenoldeb gwaeledd gyda thâl, taliadau bonws a buddiannau heblaw arian i'r gweithwyr presennol a'r rheiny'n cael eu cydnabod fel treuliau i'r gwasanaethau yn ystod y flwyddyn pryd y rhydd y gweithwyr wasanaeth i'r Awdurdod. Darperir ffigwr cronnus ar gyfer costau hawliadau gwyliau (neu unrhyw fath o absenoldeb, e.e. amser flexi) a enillwyd gan weithwyr a'r rheiny heb eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn a hawl ganddynt i'w trosglwyddo i'r flwyddyn ariannol ddilynol. Mae'r ffigwr cronnus yn seiliedig ar y cyfraddau perthnasol i gyflogau wythnosol a misol yn y flwyddyn gyfrifo ddilynol, sef pryd y bydd y cyflogai yn cymryd y budd. Codir y ffigwr cronnus yn erbyn y Swrplws neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau, ond wedyn caiff ei wyrddroi trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn fel bod buddiannau gwyliau yn cael eu codi yn erbyn refeniw yn ystod y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd ynddi.

Buddiannau Terfynu

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol a chodir y rhain ar sail groniadau pan fo'r Awdurdod yn amlwg wedi ymrwymo i derfynu cyflogaeth swyddog neu grŵp o swyddogion neu i wneud cynnig i annog diswyddo gwirfoddol.

Pan fo buddiannau terfynu'n golygu ategu pensiynau mae darpariaethau statudol yn mynnu ar godi o falans Cronfa'r Cyngor y swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu i'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm a glendir yn ôl y

safonau cyfrifeg perthnasol. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, mae angen clustnodiadau i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn i gael gwared â'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau terfynu wrth ategu pensiynau ac yn eu lle ddarparu debydau am yr arian parod a dalwyd i'r gronfa pensiwn ac i'r pensiynwyr a'r cyfryw symiau'n daladwy ond heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr yr Awdurdod yn aelodau o ddau gynllun pensiwn sydd ar wahân i'w gilydd:

- Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran yr Adran Addysg (DfE)
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Gwynedd.
- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a weinyddir gan Gyngor Sir y Fflint.

Mae'r cynlluniau'n darparu buddiannau diffiniedig i aelodau (lwmp swm ymddeol a pensiwn), a enillwyd tra oedd gweithwyr yn gweithio i'r Awdurdod.

Fodd bynnag, mae'r trefniadau i gynllun yr athrawon yn golygu na all yr rhwymedigaethau i'r buddiannau hyn gael eu dynodi fel arfer yn benodol i'r Awdurdod. Felly cyfrifir am y cynllun fel petai'n gynllun cyfraniad diffiniedig ac ni chydabyddir unrhyw rwymedigaeth ar gyfer talu buddiannau i'r dyfodol yn y Fantolen. Codir am gyfraniadau y cyflogwr i Bensiynau Athrawon yn y flwyddyn i'r llinell Gwasanaethau Addysg a Plant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Cedwir cyfrifon i'r Cynllun Llywodraeth Leol fel cynllun buddiannau diffiniedig:

- Mae'r rhwymedigaethau i Gynlluniau Pensiwn Gwynedd a Sir y Fflint a briodolir i'r Awdurdod yn cael eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl dull actiwariol gan ddefnyddio'r dull uned ragamcanedig - h.y. asesiad o'r taliadau a wneir yn y dyfodol yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan y gweithwyr, yn seiliedig ar ragdybiaethau yng nghyswllt cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant y gweithwyr ayyb. a hefyd ar ragamcanion yng nghyswllt enillion y gweithwyr presennol.
- Rhoddir disgownt yn erbyn y rhwymedigaethau i lawr i'w gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt o 3.2% (4.3% 2013/14) (yn seiliedig ar raddfa dychweliad awgrymiadol ar fondiau corfforaethol o safon uchel (iBoxx)).
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd a briodolir i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg:-
 - Stociau a ddyfynnir - pris bid presennol
 - Stociau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - Stociau uned - cyfartaledd cyfraddau'r bidiau a'r cynigion
 - Eiddo - gwerth ar y farchnad
- Mae'r newid yn y rhwymedigaethau pensiwn net yn cael ei ddadansoddi fesul saith rhan:-

- Costau gwasanaeth cyfredol - cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd eleni - wedi ei glustnodi i Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr y gwasanaethau y mae'r gweithwyr yn gweithio iddynt.
- Costau gwasanaeth y gorffennol - y cynnydd yn y rhwymedigaethau oherwydd penderfyniadau a wnaed eleni ac effaith y rheiny yn ymwneud â nifer y blynyddoedd o wasanaeth a enillwyd ym mlynnyddoedd y gorffennol - debyd i Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau na Ddosberthir.
- Costau llog - y cynnydd disgwylidig yng ngwerth presennol y rhwymedigaethau yn ystod y flwyddyn wrth i'r rheiny symud blwyddyn yn nes i gael eu talu - debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddi a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Llog ar asedau Pensiwn – dyma'r llog ar asedau sy'n cael eu dal ar ddechrau'r flwyddyn a'r llif arian sy'n digwydd yn ystod y flwyddyn, a gyfrifir gan ddefnyddio'r gyfradd ostyngol ar ddechrau'r flwyddyn.
- Enillion neu golledion ar setliadau a chwtogiadau - o ganlyniad i gamau a gymerir i ryddhau'r Awdurdod o rwymedigaethau neu ddigwyddiadau sy'n gostwng gwasanaeth disgwylidig y dyfodol neu'r buddiannau cronus i weithwyr – debyd neu gredyd i'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r Costau na Ddosberthir.
- Ail-fesuriadau (asedau) – dyma'r adenillion ar asedau cynlluniau net o dreuliau gweinyddol ac incwm llog. Mae'n disodli elw a cholled actiwaraid ar asedau. Hefyd yn gynwysedig, mae costau o ganlyniad i adolygu clustnodi asedau ar brisiad i bob aelod staff.
- Ail-fesuriadau (rhwymedigaethau) – mae hyn yn gyfuniad o newidiadau mewn demograffig a thybiaethau ariannol a phrofi elw a cholled ar rhwymedigaethau.
- Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd a Sir y Fflint - arian parod a dalwyd i mewn fel cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa bensiwn fel setliad o rwymedigaethau; heb ei gyfrif fel traul.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i godi'r swm sy'n daladwy gan yr Awdurdod i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn ar falans Cronfa'r Cyngor, ac nid y swm a gyfrifwyd yn unol â'r safonau cyfrifeg cysylltiedig. Yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn, golyga hyn fod cyllid yn mynd i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn ac o'r Gronfa, er mwyn dileu'r debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a chael yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian parod a dalwyd i'r gronfa bensiwn neu bensiynwyr ac unrhyw symiau o'r fath a oedd yn daladwy ond na thalwyd cyn diwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi o'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn felly'n mesur yr effaith fuddiol i Gronfa'r Cyngor o'r angen i roi cyfrif am fuddiannau ymddeol ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillwyd gan weithwyr.

Buddiannau Dewisol

Yn ogystal mae gan yr Awdurdod rai pwerau i dalu buddiannau ymddeoliad dewisol pan fo gweithwyr yn ymddeol yn gynnar. Mae unrhyw rwymedigaethau y tybir eu bod am godi yn sgil rhoi dyfarniad i unrhyw aelod o'r staff (gan gynnwys athrawon) yn cronni yn ystod blwyddyn y penderfyniad a gwneir cyfrif amdanynt gan ddefnyddio'r un polisïau â'r rheiny a ddefnyddir yng nghyswllt Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

8. DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, rhai ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fo'r Datganiad Cyfrifon wedi ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir dynodi dau fath o ddigwyddiad:

- Y rheiny sy'n rhoi tystiolaeth o'r amodau oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau.
- Y rheiny sy'n arwydd o amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd – nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r fath ddigwyddiadau, ond pan fo categori o ddigwyddiadau yn cael effaith berthnasol, gwneir datgeliad yn y nodiadau ar natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol ddisgwyliedig.

Nid adlewyrchir digwyddiadau sy'n cymryd lle ar ôl dyddiad awdurdodi (28/9/2015 2014/15) i gyhoeddi yn y Datganiad Cyfrifon.

9. OFFERYNNAU ARIANNOL

Rhwymedigaethau ariannol

Mae rhwymedigaeth ariannol yn cael ei chydabod yn y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn barti i ddarpariaethau contract offeryn ariannol a chânt eu mesur, yn y lle cyntaf, yn ôl gwerth teg a chânt eu cludo ar eu cost amorteiddiedig. Mae'r treuliau blynyddol yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yng nghyswllt y llog taladwy yn seiliedig ar swm yr rhwymedigaeth a gludir, wedi ei luosogi gan y gyfradd log mewn grym ar y pryd i'r offeryn. Y gyfradd a ddefnyddir yw honno sy'n rhoddi disgownt cysâct ar y taliadau arian parod yn y dyfodol dros oes yr offeryn yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo yn y lle cyntaf.

Yn achos y rhan fwyaf o fenthyciadau'r Awdurdod, golyga hyn mai'r swm sydd yn y Fantolen yw'r swm gwreiddiol sydd ar ôl i'w dalu (plws llog cronrus); a'r llog a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy am y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthycyca.

Mae'r enillion neu'r colledion wrth ail-brynu neu wrth setlo'r benthyciad yn gynnar yn cael eu rhoddi mewn credyd neu mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn neu ail-brynu/setlo. Fodd bynnag, pan fo ail-brynu yn digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthycyca yng nghyswllt diwygio neu ffeirio'r offerynnau presennol, yna mae'r premiwm neu'r disgownt yn cael ei dynnu neu ei ychwanegu ar gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu'r un diwygiedig a'r cofnod yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei daenu dros oes y benthyciad trwy wneud diwygiad i'r gyfradd log weithredol.

Pan fo premiwm neu ddisgownt wedi ei godi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, mae rheoliadau yn caniatáu taenu, dros flynyddoedd y dyfodol, unrhyw effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Polisi'r Awdurdod yw taenu'r enillion neu'r colledion dros weddill tymor y benthyciad yr oedd y premiwm yn cael ei dalu drosto neu pryd yr oedd y disgownt yn cael ei dderbyn pan ad-dalwyd. Mae cysoni symiau a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr gyda'r taliad net o Falans Cronfa'r Cyngor yn cael ei reoli trwy drosglwyddo i neu o'r Cyfrif Diwygio Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Mae dau ddsbarth o asedau ariannol:

- Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy - asedau gyda thaliadau sefydlog neu gellir eu pennu, ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol.
- Asedau ar gael i'w gwerthu – asedau gyda phris y farchnad a ddyfynnwyd a/neu heb daliadau sefydlog neu gellir eu pennu.

Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy

Cydnabyddir benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy posib ar y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac ar y cychwyn maent yn cael eu mesur ar werth teg. Wedi hynny cânt eu mesur yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae'r credydau blynyddol i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog a dderbynnir yn seiliedig ar swm cludadwy ased wedi ei luosi gan y raddfa log berthnasol i'r offeryn. Yn achos y rhan fwyaf o'r benthyciadau a drefnwyd gan yr Awdurdod, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynwyd yn y Fantolen yw'r swm gwreiddiol sydd heb ei glirio ac yn dderbyniadwy (ynghyd â llog sydd wedi cronni) a'r llog a roddwyd mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r swm a geir yn y flwyddyn yn ôl cytundeb y benthyciad.

Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi gwneud nifer o fenthyciadau i sefydliadau chwaraeon a gwirfoddol ar raddfeydd is na'r farchnad (benthyciadau meddal). Pan y gwneir benthyciadau meddal, cofnodir colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (wedi ei ddebydu i'r gwasanaeth priodol) ar gyfer gwerth presennol y llog a gollir dros oes yr offeryn, gan arwain at gost amorteiddiedig is na'r prifswm sydd dros ben. Credydir llog i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar raddfa effeithiol ychydig yn uwch na'r raddfa a dderbynnir gan sefydliadau gwirfoddol, gyda'r gwahaniaeth yn arwain at gynyddu cost amorteiddiedig y benthyciad yn y Fantolen. Mae darpariaethau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith benthyciadau meddal ar Falans Cronfa'r Cyngor yw'r llog sy'n dderbyniadwy ar gyfer y flwyddyn ariannol – rheolir cysoniad y symiau a ddebydir ac a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr i'r enilliad net sydd ei angen yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor gan drosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Pan fo asedau yn cael eu nodi fel rhai sy'n destun amhariad a hynny oherwydd y tebygrwydd, yn seiliedig ar beth a ddigwyddodd yn y gorffennol, na fydd taliadau dyledus dan y contract yn cael eu cyflwyno, yna rhoddir gostyngiad yn erbyn yr ased a chodi am hynny ar y gwasanaeth perthnasol (ar gyfer symiau sy'n dderbyniadwy sy'n benodol i'r gwasanaeth hwnnw) neu ar y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr mewn graddfa llog.

Bydd unrhyw enillion neu golledion sy'n codi oherwydd dadgydnabod yr ased yn cael eu rhoddi mewn credyd/debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Asedau Sydd Ar Gael i'w Gwerthu

Cydnabyddir asedau sydd ar gael i'w gwerthu ar y Fantolen pan fo'r Awdurdod yn dod yn rhan o ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac ar y cychwyn maent yn cael eu mesur a'u cludo ar werth teg. Pan fo gan ased daliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu, mae'r credydau blynyddol i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar gyfer llog a dderbynnir yn seiliedig ar gost amorteiddiedig yr ased wedi ei luosi gan y raddfa log berthnasol i'r offeryn. Ble nad oes unrhyw daliadau sefydlog na rhai y mae modd eu pennu, mae incwm (ee difidendau) yn cael ei greydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan ddaw'n dderbyniadwy gan yr Awdurdod.

Cedwir yr asedau yn y Fantolen yn ôl eu gwerth teg. Mae'r gwerthoedd yn seiliedig ar yr egwyddorion a ganlyn:

- Offerynnau gyda phrisiau a nodir ar y farchnad - pris y farchnad.
- Offerynnau eraill gyda thaliadau penodol neu rai y mae modd eu pennu – dadansoddiad o'r llif arian ar ôl disgownt.
- Cyfrannau ecwiti heb brisiau wedi eu nodi ar y farchnad - asesiad annibynnol o werth y cwmni.

I gydnabod unrhyw newidiadau yn y gwerth teg, rhoddir cofnod yn y Gronfa Wrth Gefn ar Gael i'w Gwerthu a bydd cydnabyddiaeth i'r enillion/colledion yn y Swrplws neu Ddiffyg ar Ailbrisiant Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu. Y mae eithriad pan fo colledion amhariad yn digwydd - rhoddir y rhain mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw golledion/enillion net i'r ased a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Wrth Gefn Ar Gael i'w Gwerthu.

Pan nodir fod asedau yn wynebu amhariad oherwydd y tebygrwydd, yn seiliedig ar ddigwyddiad yn y gorffennol, na fydd y taliadau dyledus dan y contract yn cael eu cyflwyno (taliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu),neu pan fo gwerth teg yn gostwng o dan y gost, nodir gostyngiad i'r ased a chodir am hynny yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Os oes gan yr ased daliadau sefydlog neu rai y mae modd eu pennu, mesurir y golled amhariad fel y gwahaniaeth rhwng y swm cludadwy a gwerth presennol llif arian diwygiedig y dyfodol gyda disgownt yn seiliedig ar log gweithredol yr ased gwreiddiol. Fel arall, mesurir y golled amhariad fel unrhyw ddiffyg gwerth teg yn erbyn costau caffael yr offeryn (net o unrhyw ad-daliad swm gwreiddiol ac amorteiddiad).

Bydd unrhyw enillion neu golledion sy'n digwydd yn sgil dadgydnabod yr ased yn cael eu gosod mewn credyd/debyd i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ynghyd ag unrhyw enillion/colledion cronnus a gafodd eu cydnabod cyn hynny yn y Gronfa Wrth Gefn ar gael i'w Gwerthu.

Os nad oes modd mesur y gwerth teg mewn ffordd ddibynadwy, mae'r offeryn yn cael ei gludo yn ôl cost (llai unrhyw golledion amhariad).

10. TROSI ARIAN TRAMOR

Pan fo'r Awdurdod wedi gwneud trafodion mewn arian tramor, mae'r trafodyn yn cael ei drosi i sterling ar y raddfa gyfnewid sy'n berthnasol ar i diwrnod y gwnaethpwyd y trafodyn. Pan fo symiau mewn arian tramor dros ben ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, maent yn cael eu trosi i sterling.

11. GRANTIAU LLYWODRAETH A CHYFRANIADAU ERAILL

P'un a ydynt yn cael eu talu i'r cyfrif, trwy randaliadau neu fel ôl-ddyledion, cydnabyddir grantiau llywodraeth a chyfraniadau a rhoddion trydydd parti fel rhai sy'n ddyledus i'r Awdurdod pan fo sicrwydd rhesymol:

- Y bydd yr Awdurdod yn cydymffurfio â'r amodau sydd ynghlwm â'r taliadau, ac
- Y derbynir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw'r symiau a nodwyd fel rhai sy'n ddyledus i'r Cyngor yn cael eu rhoi mewn credyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hyd nes bydd yr amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad wedi eu bodloni. Mae'r amodau'n nodi bod rhaid i'r buddiannau economaidd yn y dyfodol neu i'r gwasanaeth posib sydd wedi'i ymgorffori yn yr ased a brynwyd gyda'r arian grant neu gyda'r cyfraniadau gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel a nodwyd, neu bydd raid dychwelyd i'r trosglwyddydd y buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'r gwasanaeth posib.

Mae'r arian a roddwyd fel grantiau a chyfraniadau lle na chafodd yr amodau eu bodloni yn cael eu cludo ymlaen yn y Fantolen fel credydwr. Pan fo'r amodau'n cael eu bodloni mae'r grant neu'r cyfraniad yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell gwasanaeth priodol (grantiau refeniw a chyfraniadau a briodolwyd) neu Dreth ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb eu hamgáu a'r holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo'r grantiau cyfalaf yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth gefn. Pan fo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, mae'n cael ei bostio i'r Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn – y rhai na chafodd eu defnyddio. Pan fo wedi'i ddefnyddio mae'n cael ei bostio i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf. Mae'r symiau yn y Grantiau Cyfalaf Wrth Gefn na chawsant eu defnyddio yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf unwaith y cânt eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf..

12. ASED AU ANNIRIAETHOL

Mae gwariannau ar asedau nad ydynt yn rhai ariannol ac sydd heb ffurf ffisegol ond sy'n cael eu rheoli gan yr Awdurdod oherwydd digwyddiadau yn y gorffennol (e.e. trwyddedau meddalwedd) yn cael eu cyfalafu pan y tybir y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posib yn llifo o'r ased anniriaethol i'r Awdurdod.

Mae asedau a gynhyrchir yn fewnol yn cael eu cyfalafu pan fo modd dangos bod y prosiect yn dechnegol-ymarferol ac y bwriedir ei gwblhau (gydag adnoddau digonol ar gael) ac y bydd yr Awdurdod yn medru cynhyrchu buddiannau economaidd yn y dyfodol neu'n medru darparu gwasanaeth posib trwy werthu'r ased nei ei ddefnyddio. Mae gwariant yn cael ei gyfalafu pan fo modd ei fesur gyda sicrwydd fel un a briodolir i'r ased a phan fo'n cael ei gyfyngu i'r gwariant hwnnw a ddigwyddo yn ystod y cyfnod datblygu (nid oes modd cyfalafu gwariant ymchwil).

Nid yw gwariant ar ddatblygu gwefannau'n cael ei gyfalafu pan fo'r wefan yn cael ei defnyddio'n llwyr neu'n bennaf i hyrwyddo neu i hysbysebu nwyddau'r Awdurdod neu ei wasanaethau.

Ar y cychwyn cyntaf mesurir asedau anniriaethol yn ôl y gost. Nid yw'r symiau'n cael eu hailbriso hyd oni fydd modd pennu gwerth yr asedion y mae'r Awdurdod yn eu dal trwy droi at y farchnad weithredol. Yn ymarferol, nid oes yr un o'r asedau anniriaethol y mae'r Awdurdod yn eu dal yn bodloni'r maen prawf hwn ac felly cânt eu cludo yn ôl y gost amorteiddiedig. Mae swm dibrisiannol ased anniriaethol yn cael ei amorteiddio dros ei oes ddefnyddiol i linell(-au) y gwasanaeth perthnasol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Rhoddir prawf amhariad ar ased pryd bynnag y ceir arwydd bod amhariad ar yr ased – mae unrhyw golledion a ganfyddir yn cael eu nodi yn erbyn y llinell(-au) i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Bydd unrhyw enillion neu golledion wrth gael gwared ag ased anniriaethol neu wrth roi'r gorau iddo yn cael ei drosglwyddo i'r Llinell Gwariant Gweithredol arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo gwariant ar asedau anniriaethol yn gymwys i'w ystyried fel gwariant cyfalaf i ddibenion statudol, amorteiddio, colledion amhariad neu wrth gael gwared â'r asedion ni chaniateir i enillion a cholledion gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf.

13. **RHESTRAU STOC A CHONTRACTAU TYMOR HIR**

Rhestrau eiddo yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar y gost isaf a'r gwerth net gwireddadwy yn seiliedig ar sail cost cyfartalog wedi'i bwysoli. Rhoddir cyfrif am gontractau tymor hir trwy godi ar y Swrplws neu ar y Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn seiliedig ar werth y gwaith neu'r gwasanaeth a dderbynnir dan y contract yn ystod y flwyddyn ariannol.

14. **EIDDO BUDDSODDIAD**

Eiddo buddsoddiad yw eiddo a ddefnyddir yn unswydd i ennill rhent a/neu ar gyfer cynnydd cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn cael ei fodloni os yw'r eiddo'n cael ei ddefnyddio mewn unrhyw ffordd i hwyluso darparu gwasanaethau neu i gynhyrchu nwyddau neu pan fo'n cael ei ddal i'w werthu.

Mae eiddo buddsoddiad yn cael ei fesur yn ôl cost yn y lle cyntaf ac wedyn yn ôl gwerth teg, gan ddibynnu am faint y gellid cyfnewid yr ased rhwng partïon gwybodus hyd braich. Nid yw eiddo'n cael ei ddibrisio, yn hytrach caiff ei ailbriso'n flynyddol yn ôl amgylchiadau'r farchnad ar ddyddiad y Fantolen (diwedd y flwyddyn). Mae enillion a cholledion adeg ailbriso'n cael eu symud i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yr un driniaeth yn union a roddir i enillion a cholledion wrth gael gwared ohonynt.

Mae rhent a dderbynnir am eiddo buddsoddiad yn cael ei roi mewn credyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad ac yn peri cynnydd ym Malans Cronfa'r Cyngor. Fodd bynnag, ni chaniateir i enillion a cholledion ailbriso a gwerthu, dan drefniadau statudol, gael effaith ar Falans Cronfa'r Cyngor. Felly mae'r enillion a'r colledion yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn a'u symud i'r Cyfrif Diwygio Cyfalaf ac (yn achos arian gwerthiant uwch na £10,000) i'r Gronfa Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf

15. **GWEITHREDIADAU A REOLIR AR Y CYD AC ASED AU A REOLIR AR Y CYD**

Y gweithrediadau a reolir ar y cyd yw'r gwaith hwnnw a wna'r Awdurdod ynghyd â mentrau eraill pan fo defnydd yn cael ei wneud o asedion ac o adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau a wyneba ac mae'n rhoi fel credyd neu ddebyd, yn ei Ddatganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y gwariant hwnnw'r â iddo a'r gyfran o incwm a enilla yn sgil y gwaith.

Asedau a reolir ar y cyd yw eitemau eiddo, offer a chyfarpar sydd yn cael eu cydreoli gan yr Awdurdod a mentrwyr eraill a phan fo'r asedau'n cael eu defnyddio i sicrhau buddiannau i'r mentrwyr. Nid yw'r gydfenter yn galw am sefydlu endid ar wahân. Mae'r Awdurdod yn cadw cyfrif am ei gyfran ei hun yn unig o'r asedau a reolir ar y cyd, am y rhwymedigaethau a'r treuliau'r â iddynt ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill yng nghyswllt ei fuddiannau yn y gydfenter a'r incwm a ddaw iddo o'r fenter.

16. **PRYDLES AU**

Mae prydlesau'n cael eu categoreiddio fel prydlesau ariannol pan fo telerau'r brydles yn trosglwyddo, i bob pwrpas, o'r prydleswr i'r prydlesai yr holl risgiau a'r holl fendithion sydd ynghlwm wrth fod yn berchennog yr eiddo, yr offer a'r cyfarpar. Categoreiddir yr holl brydlesau eraill fel Prydlesau Gweithredol.

Pan fo prydles yn cynnwys tir ac adeiladau, mae'r tir a'r adeiladau'n cael eu hystyried ar wahân i bwrpas categoreiddio.

Pan fo trefniadau heb statws cyfreithiol prydles, ond er hynny'n trosglwyddo hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am daliad, yna mae cyfrif amdanynt dan y polisi hwn pan fo cyflawni'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae eiddo, offer a chyfarpar sy'n cael eu dal dan brydlesau ariannol yn cael eu cydnabod ar y Fantolen ar gychwyn y brydles yn ôl gwerth teg a fesurir adeg sefydlu'r brydles (neu yn ôl gwerth presennol y taliadau prydles lleiaf bosib, pa un bynnag o'r ddau sydd isaf). Gyda'r ased a gydnabyddir mae cyfrifoldeb cyfatebol i dalu i'r prydlesydd. Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr Awdurdod yn cael eu hychwanegu at y swm y mae'r ased yn ei gludo. Defnyddir y taliadau a wneir adeg gwneud prydles i nodi'r rhwymedigaeth sydd ynghlwm wrth y brydles. Codir am rent dilynol fel treuliau yn y cyfnodau hynny pryd y digwyddant.

Rhennir y taliadau prydles rhwng:-

- Tâl am brynu budd yn yr eiddo, offer a chyfarpar - defnyddir hwn i nodi i lawr beth yw rhwymedigaeth y brydles, a
- Tâl ariannol (mewn debyd yn y llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Cedwir cyfrif am Eiddo, Offer a Chyfarpar a gydnabyddir dan brydlesau ariannol trwy ddefnyddio'r polisiâu hynny a ddefnyddir yn gyffredin yng nghyswllt asedau o'r fath, yn amodol ar godi am ddibrisiant dros gyfnod y brydles os ydyw'r cyfnod

hwnnw'n fyrrach na'r amcangyfrif i oes ddefnyddiol yr ased (pan fo perchnogaeth yr ased ddim yn trosglwyddo i'r Awdurdod ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid yw'n ofynnol ar i'r Awdurdod godi Treth Gyngor i gynnwys dibrisiant neu ailbrisiant a cholledion amhariad sy'n deillio o asedau a brydleswyd. Yn hytrach, gwneir cyfraniad blynyddol gochelgar o gronfeydd refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Felly mae cyfraniad refeniw ym Malans Cronfa'r Cyngor yn cymryd lle dibrisiant ac ailbriso a cholledion, trwy addasu trafodyn gyda'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesau Gweithredol

Mae rhenti a delir dan brydlesau gweithredol yn cael eu codi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel traul i'r gwasanaethau sy'n cael y budd o eiddo, offer a chyfarpar prydles. Codir y taliadau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. mae cyfnod di-rent ar gychwyn y brydles).

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles ariannol dros eiddo neu eitem o offer neu gyfarpar, dilëir yr ased perthnasol o'r Fantolen fel gwarediad. Ar gychwyn y brydles, mae swm cludadwy'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Ased sy'n Cael ei Dal i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad. Mae enilliad, sy'n cynrychioli buddsoddiad net yr Awdurdod yn y brydles, yn cael ei gredydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar warediad (h.y. ei ddebydu yn erbyn gwerth cludadwy'r ased adeg ei waredu), yn cydweddu gydag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen.

Dyrennir prydlesau rhent rhwng:

- Taliad am gaffael y budd yn yr eiddo – defnyddir i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw breimiwm a dderbyniwyd), ac
- Incwm ariannol (credydir i'r llinell Cyllido ac Incwm Buddsoddiad a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir yn ôl statud i'r enilliad a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar warediad gynyddu Balans Cronfa'r Cyngor ac mae'n ofynnol iddo gael ei drin fel derbyniad cyfalaf. Pan fo premiwm wedi ei dderbyn, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan fo'r swm sy'n ddyledus yng nghyswllt yr ased prydles i'w setlo trwy dalu rhenti ym mlynnyddoedd ariannol y dyfodol, mae hwn yn cael ei bostio allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn Gohiriedig yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn. Pan dderbynnir rhenti yn y dyfodol, defnyddir yr elfen derbyniad cyfalaf ar gyfer gwaredu'r ased i ysgrifennu i lawr y dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadwyon cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilêir o warediadau'n cael ei godi ar y dreth gyngor, gan y darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllido cyfalaf. Felly mae'r symiau hyn yn cael eu priodoli i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fo'r Awdurdod yn rhoi prydles weithredol dros eiddo neu eitem o eiddo neu gyfarpar, cedwir yr ased yn y Fantolen. Mae Incwm Rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell-syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cyd-fynd â'r patrwm taliadau (e.e. telir premiwm ar gychwyn y brydles). Mae costau uniongyrchol cychwynnol yr eir iddynt wrth negodi a threfnu prydles yn cael eu hychwanegu at swm cludadwy'r ased perthnasol a'u codi fel traul dros oes y brydles ar yr un sail ag incwm rhent.

17. GORBENION A GWASANAETHAU CEFNOGOL

Mae costau gorbenion a gwasanaethau cefnogol yn cael eu codi ar y rheiny sy'n cael y budd o'r cyflenwad neu o'r gwasanaeth yn unol ag egwyddorion costio Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2014/15 (SeRCOP). Defnyddir yr egwyddor costio amsugno llwyr - cost lawn y gorbenion a gwasanaethau cefnogol yn cael eu rhannu rhwng defnyddwyr yn ôl cyfran y buddiannau a gafwyd, ac eithrio:-

- Craidd Corfforaethol a Democraataidd – costau'n gysylltiedig â statws yr Awdurdod fel sefydliad aml swyddogaethol, democraataidd.
- Costau heb eu Dosbarthu - costau buddiannau disgresiwn a roddir i weithwyr sy'n ymdeol yn gynnar a cholledion amhariad a godir ar yr Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Gwerthu.

Diffinnir y ddau gategori hyn yn SeRCOP a chyfrifir amdanynt o dan benawdau ar wahân yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, fel rhan o Wariant ar Wasanaethau.

Mae sail y dosbarthiad y costau hyn, yn y swm o £7.6m, yn amrywio'n ôl natur y taliad a godir:-

Gwasanaethau Cefnogol	Sail y Taliad a Godir
Cyllid <ul style="list-style-type: none"> - Cyfrifeg - Cyflogres - Taliadau credydwyr - Archwilio - Debydwyr - Arianwyr - Gweinyddu 	Amser wedi ei asesu Slipiau cyflog a gynhyrchir Nifer yr anfonebau a delir Diwrnodiau archwilio Nifer yr anfonebau a anfonir Nifer y trafodion y ceir derbynneb amdanynt Amser wedi ei asesu
Cyfreithiol	Amser wedi ei asesu
Adnoddau Dynol	Amser wedi ei asesu a staff a gyflogwyd
Technoleg Gwybodaeth	Dyraniad, Amser wedi ei asesu ac offer a ddefnyddir
AFC – Rheoli Cyfleusterau	Arwynebedd Llwr i lety swyddfa

18. EIDDO, OFFER A CHYFARPAR

Dosberthir asedau sydd â sylwedd ffisegol ac sy'n cael eu dal i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i eraill, neu i bwrpasau gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol fel Eiddo, Offer a Chyfarpar.

Cydnabyddiaeth

Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn cael ei gyfalafu ar sail gronnu, cyn belled â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd y dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw'n llifo i'r Awdurdod ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Mae gwariant sy'n cynnal ond nad yw'n ychwanegu at botensial ased i gyflenwi buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth yn y dyfodol (h.y. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd

Mesur

Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:-

- Y pris prynu
- Unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol i bwrpas ei weithredu yn y dull a fwriadwyd gan reolwyr
- Amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y mae'r eitem arno.

Nid yw'r Awdurdod yn cyfalafu costau benthyca a geir tra bo asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant yn gost gwerth teg, ac eithrio pan nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian yr Awdurdod). Yn yr achos olaf, pan y caffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm cario'r ased a roddir i fyny gan yr Awdurdod.

Mae asedau a roddir yn asedau a drosglwyddwyd i'r Cyngor ar werth dim neu ar lai na'r gwerth teg ac i ddechrau mesurir yr asedau a roddir yn ôl eu gwerth teg. Mae'r gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw ystyriaeth a delir yn cael ei roddi mewn credyd yn y llinell Treth ac Incwm Grant Amhenodol y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, oni bai bod y rhodd wedi ei rhoi gydag amod. Hyd nes y bydd yr amodau'n cael eu boddhau, bydd yr enilliad yn cael ei ddal yn y Cyfrif Asedau a Roddwyd. Pan fo enillion yn cael eu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Cyfrifir dibrisiant o fewn yr ystodau canlynol:

- Isadeiledd ac asedau cymunedol – cost dibrisiant hanesyddol
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol
- Pob ased weithredol arall – gwerth teg, a bennir fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol (gwerth defnydd presennol – EUV).

- Eiddo buddsoddiad – gwerth y farchnad a heb ei ddibrisio.
- Asedau sy'n cael eu dal i'w gwerthu – gwerth isaf cyn cael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w gwerthu a gwerth y farchnad, a heb eu dibrisio.
- Asedau Treftadaeth – gwerth y farchnad a heb eu dibrisio.

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig (DRC) fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau nad ydynt yn eiddo oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gynhwysir yn y Fantolen ar werth teg yn cael eu hailbriso yn ddigon aml i sicrhau nad yw eu swm cario'n sylweddol wahanol i'w gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, ond o leiaf bob pum mlynedd. Mae cynnydd mewn ailbriso'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrddroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdano fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabuwyd ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad eu gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu hymgorffori yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Amhariad

Mae gwerth asedau'n cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, ble bo hwn yn llai na swm cario'r ased, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt fel a ganlyn:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn y balans hwnnw (i fyny at y swm o enillion cronus).
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn neu falans annigonol, ysgrifennir swm cario'r ased i lawr yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Offer a Chyfarpar trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad a rhai Asedau Cymunedol penodol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:-

- Anheddau ac adeiladau eraill – dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr: rhwng 1-100 blwyddyn
- Cerbydau, offer, dodrefn a chyfarpar: dros oes ddefnyddiol o rhwng 1 i 15 mlynedd
- Asedau Cymunedol: 1-40 blwyddyn
- Isadeiledd: dyraniad llinell syth dros rhwng 1-40 mlynedd.

Pan fo gan eitem o ased Eiddo, Offer a Chyfarpar gydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, ac mae ei oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yn sylweddol wahanol i oes ddefnyddiol y brif ased, dibrisir y cydrannau ar wahân.

Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Gwarediadau ac Asedau nad ydynt yn Gyfredol yn Cael eu Dal ar Gyfer Gwerthu

Pan ddaw'n bosib y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased sy'n Cael eu Dal i'w Werthu. Mae'r ased yn cael ei hailbrisiu yn union cyn ei hailddosbarthu ac yna ei chario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg llai costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg llai costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei phostio i'r llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn gyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai'n cael eu dal i'w werthu (addasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent ddim wedi cael eu dosbarthu fel rhai sy'n Cael eu Dal i'w Werthu) a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio gwerthu.

Nid yw asedau sydd wedi eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu hailddosbarthu fel Asedau sy'n Cael eu Dal i'w Werthu.

Pan ceir gwared ag ased neu pan gaiff ei datgomisiynu, dilëir swm cario'r ased yn y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Offer a Chyfarpar neu Asedau sy'n Cael eu Dal i'w

Gwerthu) i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu. Mae symiau a dderbynnir o warediadau (os oes rhai) yn cael eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enilliad neu golled ar waredu (h.y. wedi ei netio i ffwrdd yn erbyn gwerth cario'r ased adeg cael gwared arno). Mae unrhyw enillion ailbrisiant a gronnwyd i'r ased yn y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cael eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau uwch na £10,000 a dderbynnir ar gyfer eitem a waredwyd yn cael eu categoreiddio fel Derbyniadwyon Cyfalaf. Mae'n ofynnol ar i'r derbyniadwyon cyfalaf gael eu credydu i'r Gronfa Derbyniadwyon Cyfalaf Wrth Gefn, ac yna dim ond ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd y cânt eu defnyddio neu eu gosod o'r neilltu i leihau angen gwaelodol yr Awdurdod i fenthyca (y gofyniad cyllido cyfalaf). Mae derbyniadwyon yn cael eu meddiannu i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth a ddilëir o warediadau'n cael ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer asedau sefydlog dan drefniadau gwahanol ar gyfer ariannu cyfalaf. Mae symiau'n cael eu meddiannu i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn.

19. **MENTRAU CYLLID PREIFAT (PFI) A CHONTRACTAU TEBYG**

Cytundeb yw contract PFI i dderbyn gwasanaeth, lle mae'r cyfrifoldeb dros sicrhau bod yr Eiddo, Offer a Chyfarpar ar gael sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaeth yn trosglwyddo i'r contractwr PFI. Gan mai'r dybiaeth yw bod y Cyngor yn rheoli'r gwasanaeth sy'n cael ei ddarparu dan ei gynllun PFI ac y bydd perchenogaeth yr Eiddo, Offer a Chyfarpar yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contract, heb ddim cost ychwanegol, mae'r Cyngor yn dal yr asedau sefydlog a ddefnyddiwyd dan y contract ar y Fantolen.

Yn cydbwyso cydnabyddiaeth wreiddiol yr Eiddo, Offer a Chyfarpar hyn, mae cydnabyddiaeth ynghylch rhwymedigaeth am symiau dyledus i weithredwr y cynllun i dalu am yr asedau. I'r Cynllun PFI Tair Ysgol, ysgrifennwyd yr rhwymedigaeth i lawr gan daliad cychwynnol ymlaen llaw o dal unedol o £9m.

Caiff Eiddo, Offer a Chyfarpar sy'n cael eu cydnabod ar y Fantolen eu hadbriso a'u dibrisio yn yr un modd ag Eiddo, Offer a Chyfarpar ym meddiant y Cyngor.

Caiff y symiau taladwy i'r gweithredwr PFI bob blwyddyn eu dadansoddi i bum elfen:-

- Gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i debydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Costau cyllid – codi llog ar yr rhwymedigaeth Mantolen sydd dros ben, wedi ei ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Rhent wrth gefn – cynnydd yn y swm i'w dalu am yr eiddo sy'n codi yn ystod y contract, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Taliad tuag at y rhwymedigaeth – wedi'i gymhwyso i ddibrisio dyled y Fantolen tuag i'r gweithredwr PFI.

- Costau adnewyddu cylchred oes – yn cael eu cydnabod fel Eiddo, Offer a Chyfarpar ar y Fantolen.

Credydau PFI

Mae cefnogaeth llywodraeth a dderbynnir ar gyfer cynlluniau PFI, uwchlaw lefelau gwariant presennol, yn cael eu cario ymlaen fel cronfa wrth gefn glustnodedig i ariannu gwariant contract i'r dyfodol.

20. DARPARIAETHAU, RHWYMEDIGAETHAU WRTH GEFN AC ASED AU WRTH GEFN

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod, sydd mae'n debyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, a phan fo modd darparu amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r awdurdod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fo taliadau'n cael eu cyflwyno yn y diwedd, rhoddir nhw yn erbyn y ddarpariaeth a gludir yn y Fantolen. Mae setliadau amcangyfrifedig yn cael eu hadolygu ar ddiwedd bob blwyddyn ariannol – pryd y bydd hi'n llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddiannau economaidd (neu wneud setliad llai na'r disgwyl), gwyrddo'r y ddarpariaeth a'i rhoddi mewn credyd yn ôl yn y gwasanaeth perthnasol.

Pan fo disgwyl hawlio cyfran neu'r cyfan o'r taliad i setlo'r ddarpariaeth oddi ar barti arall (ee oddi ar hawliad yswiriant), caiff ei gydnabod fel incwm i'r gwasanaeth perthnasol os oes sicrwydd go bendant yn unig y bydd ad-daliad ar gael os yw'r awdurdod yn setlo'r rhwymedigaeth.

Darpariaeth ar gyfer Ôl-gyflog yn Codi'n Sgil Hawliadau Tâl Anghyfartal

Mae gan yr Awdurdod ddarpariaeth ar gyfer costau setlo hawliadau ôl-gyflog yn codi yn sgil taliadau rhagfarnol a wnaed cyn i'r Awdurdod ddechrau gweithredu ar ei strategaeth tâl gyfartal. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn caniatáu cyllido setliadau o Gronfa'r Cyngor yn y flwyddyn pryd y gwneir y taliadau mewn gwirionedd, nid pryd y sefydlir y ddarpariaeth. Felly mae balans i'r ddarpariaeth gyda Chyfrif Ôl-gyflog Tâl Anghyfartal a grëir o symiau a roddwyd mewn credyd ym Malans Cronfa'r Cyngor yn y flwyddyn pryd y gwneir neu y diwygir y ddarpariaeth. Bydd y balans ar y Cyfrif Ôl-gyflog Tâl Anghyfartal yn cael ei roddi mewn debyd yn ôl ym Malans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn ym mlynnyddoedd ariannol y dyfodol wrth i'r taliadau gael eu gwneud. Setlwyd hawliadau cyflog cyfartal i'r swm o £1.718m yn ystod y flwyddyn. Y balans sy'n weddill ar gyfer unrhyw hawliadau pellach yw £282mil.

Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Mae rhwymedigaeth wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth bosib i'r Awdurdod, ond ni cheir cadarnhad iddi hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod. Mae rhwymedigaethau wrth gefn hefyd yn

codi mewn amgylchiadau ble byddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall ond naill ai nid yw'n debygol a bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur maint y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Ni chydabyddir rhwymedigaethau wrth gefn yn y Fantolen, ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau Wrth Gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi ased bosib i'r Awdurdod, ond ni fydd modd cael cadarnhad iddo hyd oni fydd y digwyddiad nad oes modd ei ragweld wedi digwydd yn y dyfodol a hwnnw heb fod yn gyfan gwbl dan reolaeth yr awdurdod.

Ni chydabyddir asedau wrth gefn yn y Fantolen ond cânt eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon ble mae'n debygol y bydd mewnlif o fuddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth.

21. CRONFEYDD WRTH GEFN

Mae'r Awdurdod yn gosod o'r neilltu symiau penodol fel cronfeydd wrth gefn i ddibenion polisi i'r dyfodol neu i ymdrin â materion wrth gefn. Crëir cronfeydd wrth gefn trwy dynnu symiau o Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan ceir traul sydd i'w gyllido o gronfa wrth gefn, caiff ei godi ar y gwasanaeth priodol yn y flwyddyn honno yn erbyn y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna trosglwyddir y gronfa wrth gefn yn ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn fel nad oes taliad net yn erbyn y dreth gyngor ar gyfer y gwariant.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn penodol er mwyn rheoli'r prosesau cyfrifo ar gyfer asedau nad ydynt yn gyfredol, offerynnau ariannol, buddiannau ymddeoliad a buddiannau gweithwyr ac nid ydynt yn cynrychioli adnoddau y gellir eu defnyddio i'r Awdurdod – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y nodiadau perthnasol.

22. GWARIANT REFENIW A GYLLIDIR GYDA CHYFALAF DAN STATUD

Mae gwariant yr aethpwyd iddo yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu dan ddarpariaethau statudol ond yn wariant nad yw'n creu ased anghyfredol wedi ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fo'r Awdurdod wedi penderfynu cwrdd â chost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu trwy fenthycu, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yna'n gwyrddroi'r symiau a godwyd fel nad oes effaith ar lefel y Dreth Gyngor.

23. TAW

Mae'r TAW sy'n daladwy yn cael ei gynnwys fel traul ond i'r graddau nad oes modd ei hawlio oddi ar Gyllid a Thollau EM yn unig. Mae'r TAW derbyniadwy yn cael ei eithrio o incwm.

24. FFIGYRAU CYMHAROL

Ble bo'n briodol, dangosir y ffigyrau cymharol mewn datganiadau ariannol, yn unol â'r Cod.

25. **DATGANIAD LLIF ARIAN**

Mae'r Datganiad Llif Arian a nodiadau ategol wedi'u paratoi gan ddefnyddio'r dull anuniongyrchol.

26. **ASEDAU TREFTADAETH**

Mae ased treftadaeth ddiriaethol yn ased ddiriaethol sydd â nodweddion hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol, sy'n cael ei dal a'i chynnal yn bennaf er mwyn ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant.

Mae ased treftadaeth anniriaethol yn ased anniriaethol sydd ag arwyddocâd diwylliannol, amgylcheddol neu hanesyddol. Mae enghreifftiau o asedau treftadaeth anniriaethol yn cynnwys recordiad o ddigwyddiadau hanesyddol o bwys.

Fel arfer bydd asedau treftadaeth (heblaw am asedau treftadaeth gweithredol) yn cael eu mesur adeg eu prisiad. Gellir prisio yn ôl unrhyw ddull sy'n briodol a pherthnasol. Nid oes gofynion i brisio gael ei gynnal na'i wirio gan brisywyr allanol, na chwaith isafswm cyfnod rhwng prisiadau. Fodd bynnag, pan fo asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar eu prisiad, bydd y swm sy'n cario'n cael ei adolygu yn ddigon aml i sicrhau fod y prisiad yn parhau'n gyfredol.

Ble nad yw'n ymarferol cael prisiad ar gost sy'n gymesur â'r buddiannau i ddefnyddwyr datganiadau ariannol, bydd yr asedau treftadaeth yn cael eu mesur ar gost hanesyddol (llai unrhyw golledion dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad cronus).

27. **CYFRIF COSTAU'R CYNLLUN YMRWYMIAD LLEIHOU CARBON**

Mae gofyn ar i'r Awdurdod gymryd rhan yn y Cynllun Effeithlonrwydd Ynni Ymrwymiad i Leihau Carbon. Mae'r cynllun hwn ar hyn o bryd yn ei ail gam a ddechreuodd ar 1 Ebrill 2014. Mae gofyn i'r Awdurdod brynu ac ildio lwfansau, a wnaed yn y gwerthiant a ragwelwyd yn 2014/15, ar sail allyriadau h.y. y carbon deuocsid a gynhyrchir tra defnyddir ynni. Tra allyrrir carbon deuocsid (h.y. tra defnyddir ynni), mae dyled a gwariant yn cael eu cydnabod. Bydd y ddyled yn cael ei gollwng trwy ildio lwfansau. Caiff y ddyled ei mesur ar yr amcangyfrif gorau o'r gwariant y bydd ei angen i gwrdd â'r rhwymedigaeth, fel arfer ar werth cyfredol y farchnad gogyfer â nifer y lwfansau y mae eu hangen i gwrdd â'r ddyled ar y diwrnod adrodd. Caiff y costau i'r Awdurdod eu cydnabod a'u hadrodd yng nghostau gwasanaethau'r awdurdod a chânt eu dosrannu rhwng y gwasanaethau ar sail eu defnydd o ynni. Ar gyfer 2014/15 mae'r cyngor wedi talu swm o £248k (£165k yn 2013/14) ar gyfer lwfansau Ymrwymiad Lleihau Carbon.

Datganiadau Craidd

Datganiad Symudiadau Arian Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014

	Nodiadau	Balans Cronfa'r Cyngor	Arian Wrth Gefn a Neilltwyd	Arian Wrth Gefn Cyfalaf a Neilltwyd	Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd	Cyfanswm yr Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	Cyfanswm Arian Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2013 fel y nodwyd yn wreiddiol Addasiad i'r Cyfnod Blaenorol - Newid mewn Polisi Cyfrifysu ar gyfer Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr ac Ysgolion Gwirfoddol a Reolir	8,24	2,979	24,788	1,524	4,257	828	34,376	81,373	115,749
Balans a ail nodwyd 1 Ebrill 2013		2,979	24,788	1,524	4,257	828	34,376	(7,041)	108,708
Symudiad yn y datganiad yr Arian wrth gefn yn ystod 2013/14									
Arian dros ben neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		2,115	-	-	-	-	2,115	-	2,115
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		2,115	-	-	-	-	2,115	(4,746)	(2,631)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	7	750	-	(1,577)	(1,260)	136	(1,951)	1,951	-
Cynydd/(Gostyngiad) Net cyn Trosglwyddo i'r Arian wrth Gefn Penodol		2,865	-	(1,577)	(1,260)	136	164	(2,795)	(2,631)
Trosglwyddo i'r/(o'r) arian wrth gefn penodol		(1,378)	(49)	1,425	-	-	(2)	3	1
Cynydd/(Gostyngiad) yn 2013/14	8	1,487	(49)	(152)	(1,260)	136	162	(2,792)	(2,630)
Balans wedi'i ailddatgan ar 31 Mawrth 2014	8,24	4,466	24,739	1,372	2,997	964	34,538	71,540	106,078
Balans ar 31 Mawrth 2014 fel y nodwyd yn wreiddiol		4,466	24,739	1,372	2,997	964	34,538	78,438	112,976

Datganiad Symudiadau Arian Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015

	Nodiadau	Balans Cronfa'r	Arian Wrth Gefn a Neilltuwyd	Arian Wrth Gefn Cytalaf a Neilltuwyd	Arian Wrth Gefn Derbynebion Cytalaf	Grantiau Cytalaf Nas Defnyddiwyd	Cyfanswm yr Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio	Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	Cyfanswm Arian Wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans ar 31 Mawrth 2014	8,24	4,466	24,739	1,372	2,997	964	34,538	71,540	106,078
Symudiad yn y datganiad yr Arian wrth gefn yn ystod 2014/15									
Arian dros ben neu ddiffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		(7,235)	-	-	-	-	(7,235)	-	(7,235)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall		-	-	-	-	-	-	(24,078)	(24,078)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(7,235)	-	-	-	-	(7,235)	(24,078)	(31,313)
Addasiadau rhwng sail cyfrifo a sail ariannu dan reoliadau	7	5,072	-	(822)	(845)	(326)	3,079	(3,079)	-
Cynydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddo i'r Arian wrth Gefn Penodol		(2,163)	-	(822)	(845)	(326)	(4,156)	(27,157)	(31,313)
Trosglwyddo i'r/o'r arian wrth gefn penodol	8	163	107	(279)	-	-	(9)	9	-
Cynydd/Gostyngiad yn 2014/15	8	(2,000)	107	(1,101)	(845)	(326)	(4,165)	(27,148)	(31,313)
Balans ar 31 Mawrth 2015	8,24	2,466	24,846	271	2,152	638	30,373	44,392	74,765

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2013/14		2013/14		2014/15			
Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000	Gwariant Net A Ail Nodwyd	Nodia dau	Gwariant Gros £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
15,119	(3,657)	11,462	11,462		16,446	(3,722)	12,724
14,581	(5,141)	9,440	9,440		15,131	(5,003)	10,128
27,852	(9,313)	18,539	18,539		27,774	(8,459)	19,315
8,296	(3,365)	4,931	4,931		10,696	(5,633)	5,063
124,865	(25,245)	99,620	99,477		119,007	(26,351)	92,656
16,788	(7,950)	8,838	8,838		14,639	(7,175)	7,464
45,988	(43,495)	2,493	2,493		47,157	(44,147)	3,010
57,255	(12,644)	44,611	44,611		59,445	(13,623)	45,822
5,420	(327)	5,093	5,093		7,126	(2,042)	5,084
746	(1,160)	(414)	(414)		763	(1,404)	(641)
316,910	(112,297)	204,613	204,470		318,184	(117,559)	200,625
19,148		19,148	19,148	9	18,421		18,421
37,462	(19,899)	17,563	17,563	10	36,504	(21,353)	15,151
	(243,296)	(243,296)	(243,296)	11		(226,962)	(226,962)
		(1,972)	(2,115)				7,235
		(65)	(65)	24			(26,425)
		(75)	(75)	24			83
		(140)	(140)				(26,342)
		4,885	4,885	24			50,420
		4,745	4,745				24,078
		2,773	2,630				31,313

Y Fantolen

	Nodiadau	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014 a Ail Nodwyd	1 Ebrill 2013 a Ail Nodwyd
		£'000	£'000	£'000
Eiddo, Offer a Chyfarpar	12	382,502	349,075	336,185
Asedau Treftadaeth		194	194	194
Eiddo Buddsoddi	13	15,896	16,428	17,808
Asedau anghyffwrddadwy	14	1,089	938	918
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	15	1,423	1,506	1,431
Buddsoddiadau Tymor Hir	15	1,010	1,011	1,011
Dyledwyr Tymor Hir	15	2,616	1,839	1,765
Asedau Tymor Hir		404,730	370,991	359,312
Buddsoddiadau Tymor Byr	15	6,160	5,177	9,298
Rhestr Stoc	16	963	1,073	1,119
Dyledwyr Tymor Byr	18	34,735	49,989	39,061
Arian a chywerthydd arian	19	11,182	7,042	12,930
Asedau a gedwir i'w gwerthu	20	452	568	1,041
Asedau Cyfredol		53,492	63,849	63,449
Benthyca Tymor Byr	15	37,025	35,017	31,612
Credydwyr Tymor Byr	21	20,736	21,189	21,635
Darpariaethau	22	2,807	4,646	4,067
Rhwymedigaethau Cyfredol		60,568	60,852	57,314
Rhwymedigaethau Pensiwn	44	191,131	134,681	123,928
Darpariaethau	22	650	492	600
Benthyca Tymor Hir	15	104,979	105,114	102,950
Benthyca Tymor Hir Eraill	15	25,008	26,360	28,145
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw	36	1,121	1,262	1,116
Rhwymedigaethau Tymor Hir		322,889	267,909	256,739
Asedau Net		74,765	106,079	108,708
Arian wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	23	30,373	34,538	34,377
Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	24	44,392	71,541	74,331
Cyfanswm yr Arian wrth Gefn		74,765	106,079	108,708

Datganiad ynglŷn â Llif arian

A Ail Nodwyd 2013/14		Nodiadau	2014/15
£'000			£'000
(2,115)	(Arian dros ben)/diffyg arian wrth Ddarparu Gwasanaethau		7,235
(6,030)	Addasiadau i (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer Symudiadau di-ariannol	25	(24,080)
1,040	Addasiadau ar gyfer eitemau sy'n cael eu cynnwys yn yr (arian dros ben) neu ddiffyg arian net wrth Ddarparu Gwasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu		629
(7,105)	Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredol		(16,216)
15,083	Llif Arian Net o Weithgareddau Buddsoddi	26	11,517
(2,091)	Gweithgareddau Ariannu	27	558
5,887	(Cynnydd) neu Ostyngiad mewn Arian a chywerthydd arian		(4,141)
12,929	Arian a chywerthydd arian ar ddechrau'r cyfnod adrodd	19	7,042
7,042	Arian a chywerthydd arian ar ddiwedd y cyfnod adrodd	19	11,183

Mae Datganiad Llif Arian 2013/14 cael ei ailddatgan i adlewyrchu'r newid yn y driniaeth o ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir ac ysgolion gwirfoddol a reolir.

Nodiadau i'r Cyfrifon

1. Safonau Cyfrifo a Gyhoeddwyd ond Nad Ydynt Eto Wedi'u Mabwysiadu

Mae'r Cod Ymarfer ar Gyfrifeg Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod) yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu gwybodaeth yn ymwneud ag effaith disgwylidied unrhyw newid cyfrifyddol y bydd ei angen gan y safonau cyfrifo newydd sydd wedi eu rhyddhau ond nad ydynt eto wedi cael ei mabwysiadu. Mae hyn yn berthnasol i fabwysiadu'r safonau newydd neu ddiwygiedig canlynol o fewn y Cod 2015/16.

IFRS 13 Mesur Gwerth Teg. Mae'r safon hon yn rhoi diffiniad cyson o werth teg a gofynion datgeliad manwl. Mae wedi'i gynllunio i fod yn gymwys i asedau a dyledion a gwmpesir gan y safonau IFRS hynny sy'n caniatáu neu sydd angen eu mesur ar werth teg ar hyn o bryd (gyda rhai eithriadau). Bydd mabwysiadu'r safon hon yn gofyn am asedau dros ben (asedau nad ydynt yn cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, ond nad ydynt yn bodloni'r meini prawf i gael eu dosbarthu naill ai fel eiddo buddsoddi neu asedau anghyfredol a gânt eu dal i'w gwerthu) i gael eu hadbriso i werth y farchnad yn hytrach na'i werth o ran y defnydd presennol fel y mae ar hyn o bryd. Mae eiddo gweithredol, asedau offer a chyfarpar y tu allan i gwmpas IFRS 13. Yn gyffredinol, ni ddisgwylir i'r safon hwn gael effaith sylweddol ar Ardollau Datganiad Cyfrifon

IFRIC 21. Mae'r safon hon yn rhoi arweiniad ar ardollau sydd i'w gosod gan y llywodraeth yn y datganiadau ariannol o endidau sy'n talu'r ardoll. Mae'r IFRIC yn nodi'r digwyddiad gorfodol fel y gweithgaredd sy'n sbarduno amseriad talu'r ardoll. Efallai y bydd y swm sy'n daladwy yn seiliedig ar wybodaeth sy'n ymwneud â chyfnod cyn y bydd y rhwymedigaeth i dalu yn codi, neu fod yr ardoll ond yn daladwy os cyrhaeddir trothwy, neu'r ddau. Ni fydd y safon hon yn cael effaith sylweddol ar y Datganiad Cyfrifon.

Gwelliannau blynyddol i Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (Cyfnod 2011-2013). Mae'r gwelliannau hyn yn fach, yn bennaf yn profi eglurhad ac ni fydd yn cael effaith sylweddol ar y Datganiad Cyfrifon.

Mae angen i'r Cod gael ei roi ar waith o 1 Ebrill 2015 ac felly nid oes effaith ar Ddatganiad Cyfrifon 2014/15.

2. Barn Gritigol mewn Cymhwyso Polisiâu Cyfrifo

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifo, bu'n rhaid i'r Awdurdod wneud rhai dyfarniadau ynglŷn â thrafodaethau cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd ynglŷn â digwyddiadau'r dyfodol. Y dyfarniadau beirniadol a wneir yn y Datganiad Cyfrifon yw:

(i) Cyllid Llywodraeth Leol

Mae lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i roi arwydd y gallai asedau'r Awdurdod gael ei amharu yn sgil yr angen i gau cyfleusterau a lleihau lefelau o ddarpariaeth gwasanaeth.

(ii) Cyfrifo ar gyfer Ysgolion

Mae'r Cyngor yn cydnabod y tir a'r adeiladau a ddefnyddir gan ysgolion yn unol â darpariaethau'r Cod. Mae'n datgan y dylai eiddo a ddefnyddir gan ysgolion a gynhelir gan awdurdodau lleol gael eu cydnabod yn unol â'r profion cydnabod asedau sy'n berthnasol i'r trefniadau sy'n bodoli ar gyfer yr eiddo. Mae'r Cyngor yn cydnabod tir ac adeiladau'r ysgol ar ei Fantolen, lle mae'n berchen yn uniongyrchol ar yr asedau, neu lle mae'r ysgol neu Gorff Llywodraethu'r ysgol yn berchen ar yr asedau neu lle mae'r hawl i ddefnyddio'r asedau wedi cael ei drosglwyddo o endid arall.

Lle mae asedau'r tir a'r adeiladau a ddefnyddir gan yr ysgol yn eiddo i endid ar wahân i'r Cyngor, yr ysgol neu Gorff Llywodraethu'r ysgol, yna nid ydynt yn cael eu cynnwys ar Fantolen y Cyngor. Mae hyn yn ymwneud â rhai ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir ac ysgolion gwirfoddol a reolir sydd wedi cael eu heithrio o Fantolen y Cyngor.

(iii) Dyled Pensiwn

Mae'r Awdurdod yn cael asesiad yr actwari o gyfran yr Awdurdod o atebolrwydd y gronfa bensiwn a'r gronfa wrth gefn sydd ei angen i dalu am yr atebolrwydd hwnnw.

3. Rhagdybiaethau a wneir am y dyfodol a ffynonellau mawr eraill o ansicrwydd amcangyfrif

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigurau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, galla'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae'r eitemau ym Mantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2015 ble bo risg sylweddol o addasiad perthnasol yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod fel a ganlyn:-

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn Gwahaniaethu oddi wrth y Rhagdybiaethau
EIDDO, OFFER A CHYFARPAR	Mae asedau'n cael eu dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol yn ddibynnol ar ragdybiaethau ynghylch lefel trwsio a chynnal i'r dyfodol a geir yng nghyswllt asedau unigol. Mae'r hinsawdd economaidd presennol yn ei gwneud yn ansicr y bydd y Cyngor yn medru cynnal ei wariant cyfredol ar drwsio a chynnal, gan fwrw amheuaeth ar yr oes ddefnyddiol a ddynodir i'r asedau.	Os yw oes ddefnyddiol ased yn cael ei lleihau, yna mae dibrisio'n cynyddu ac mae swm cario'r ased yn gostwng. Amcangyfrifir y byddai'r tâl dibrisio blynyddol ar gyfer eiddo, offer a chyfarpar cynyddu am bob blwyddyn y byddai rhaid gostwng yr oes ddefnyddiol.
DARPARIAETHAU	Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd, y mae'n fwy na thebyg, angen seiliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ond lle mae amseriad neu swm y trosglwyddo yn ansicr.	Os gwelir bod y ddarpariaeth yn annigonol bydd angen i'r swm ychwanegol gael ei ddarparu o referniw'r Awdurdod.
RHWYMEDIGAETH PENSIYNAU	Mae'r amcangyfrif o'r rhwymedigaeth net i dalu pensiyonau'n dibynnu ar nifer o farnau cymhleth ynghylch y raddfa ddisgownt a ddefnyddir, y raddfa y rhagwelir y bydd cyflogau'n cynyddu, newidiadau mewn oed ymdeol, graddfeydd marwoldeb, a dychweliadau disgwylledig ar asedau'r gronfa bensiw. Mae cwmni o actwariaid ymgynghorol wedi eu penodi i roi cyngor arbenigol i'r Cyngor ynglŷn â'r rhagdybiaethau i'w defnyddio.	Mae'r adenillion ar Asedau'r Gronfa Bensiyonau'n parhau i ostwng sy'n cynyddu'r rhwymedigaeth.
ÔL DDYLEDION	Ym Mawrth 2015, roedd gan y Cyngor falans dyledwyr amrywiol o £3.6m. Awgrymodd adolygiad o falansau sylweddol fod amhariad o ddyledion amheus o £338k yn briodol. Fodd bynnag, yn yr hinsawdd economaidd presennol nid yw'n sicr y byddai'r fath lwfans yn ddigonol.	Petai dyledion amrywiol yn dod yn anoddach i'w casglu yna byddai angen cynyddu'r ddarpariaeth Dyledion Drwg.
OFFERYNNAU ARIANNOL	Mae'r ansicrwydd yn Ardal yr Ewro yn achosi cynnwrf yn y marchnadoedd arian.	Gallai costau benthyca godi. Mae'n bosibl y bydd amharu ar fuddsoddiadau os bydd Offerynnau Ariannol yn agored i ddiffyg talu. Gallai costau godi'n gyffredinol.

Nid yw'r rhestr hon yn cynnwys asedau a rhwymedigaethau sy'n cael eu cario ar werth teg wedi ei seilio ar bris arsylledig diweddar y farchnad.

4. Eitemau perthnasol o Incwm a Threuliau

Addysg a Gwasanaethau Plant

Prosiect PFI Tair Ysgol

Yn 2013/14 talodd Llywodraeth Cymru grant penodol i'r Cyngor o £4.9m fel cyfraniad at Brosiect PFI Tair Ysgol. Yn 2014/15 trosglwyddwyd y grant i'r Grant Cynnal Refeniw ac o ganlyniad ni dderbyniwyd unrhyw grant penodol yn 2014/15.

5. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Awdurdodwyd y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan y Prif Swyddog Cyllid ar 28 Medi 2015. Nid yw digwyddiadau a gymerodd le ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol neu nodiadau. Pan fo digwyddiadau a gymerodd le cyn y dyddiad hwn wedi darparu gwybodaeth ynglŷn ag amodau oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2015, mae'r ffigyrau yn y datganiadau ariannol wedi eu haddasu ym mhob ffordd berthnasol i adlewyrchu effaith y wybodaeth hon.

6. Addasiadau Blwyddyn Flaenorol y Fantolen

Mantolen ar 1.4.2013

	Balans 31.3.2013	Addasiadau Ysgolion	A Ail Nodwyd 1.4.2013
	£'000	£'000	£'000
Eiddo, Offer a Chyfarpar	343,227	(7,042)	336,185
Asedau Treftadaeth	194		194
Eiddo Buddsoddi	17,808		17,808
Asedau anghyffwrddadwy	918		918
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	1,431		1,431
Buddsoddiadau Tymor Hir	1,011		1,011
Dyledwyr Tymor Hir	1,765		1,765
Asedau Tymor Hir	366,354	(7,042)	359,312
Buddsoddiadau Tymor Byr	9,298		9,298
Rhestr Stoc	1,120		1,120
Dyledwyr Tymor Byr	39,061		39,061
Arian a chywerthydd arian	12,929		12,929
Asedau a gedwir i'w gwerthu	1,041		1,041
Asedau Cyfredol	63,449	-	63,449
Benthyca Tymor Byr	31,612		31,612
Credydwyr Tymor Byr	21,635		21,635
Darpariaethau	4,067		4,067
Rhwymedigaethau Cyfredol	57,314	-	57,314
Rhwymedigaethau Pensiwn	123,928		123,928
Darpariaethau	600		600
Benthyca Tymor Hir	103,578		103,578
Benthyca Tymor Hir Eraill	27,517		27,517
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw	1,116		1,116
Rhwymedigaethau Tymor Hir	256,739	-	256,739
Asedau Net	115,750	(7,042)	108,708
Arian wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	34,377		34,377
Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	81,373	(7,042)	74,331
Cyfanswm yr Arian wrth Gefn	115,750	(7,042)	108,708

Addasiadau Blwyddyn Flaenorol y Fantolen

Mantolen ar 31.3.2014

	Balans 31.3.2014	Addasiadau Ysgolion	A Ail Nodwyd 31.3.2014
	£'000	£'000	£'000
Eiddo, Offer a Chyfarpar	355,973	(6,898)	349,075
Asedau Treftadaeth	194		194
Eiddo Buddsoddi	16,428		16,428
Asedau anghyffwrddadwy	938		938
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	1,506		1,506
Buddsoddiadau Tymor Hir	1,011		1,011
Dyledwyr Tymor Hir	1,839		1,839
Asedau Tymor Hir	377,889	(6,898)	370,991
Buddsoddiadau Tymor Byr	5,177		5,177
Rhestr Stoc	1,073		1,073
Dyledwyr Tymor Byr	49,989		49,989
Arian a chywerthydd arian	7,042		7,042
Asedau a gedwir i'w gwerthu	568		568
Asedau Cyfredol	63,849	-	63,849
Benthyca Tymor Byr	35,017		35,017
Credydwyr Tymor Byr	21,189		21,189
Darpariaethau	4,646		4,646
Rhwymedigaethau Cyfredol	60,852	-	60,852
Rhwymedigaethau Pensiwn	134,681		134,681
Darpariaethau	492		492
Benthyca Tymor Hir	105,114		105,114
Benthyca Tymor Hir Eraill	26,360		26,360
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw	1,262		1,262
Rhwymedigaethau Tymor Hir	267,909	-	267,909
Asedau Net	112,977	(6,898)	106,079
Arian wrth Gefn y gellir ei ddefnyddio	34,538		34,538
Arian Wrth Gefn na ellir ei ddefnyddio	78,439	(6,898)	71,541
Cyfanswm yr Arian wrth Gefn	112,977	(6,898)	106,079

Mae angen addasiadau'r flwyddyn flaenorol o'r datganiadau ariannol craidd oherwydd y newidiadau i'r gyfrifeg sy'n ymwneud ag asedau ysgolion fel y disgrifir yn y Rhagair ac yn y Datganiad o Egwyddorion a Pholisïau Cyfrifeg.

Mae'r ail-ddatganiadau gofynnol wedi'u dangos yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd wrth gefn. Mae'r tablau ar dudalennau 49 a 50 yn dangos addasiadau blwyddyn flaenorol y Fantolen sy'n ymwneud â newidiadau i asedau'r ysgol.

7. **Addasiadau rhwng Sail Gyfrifyddu a Sail Ariannu Dan y Rheoliadau**

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y cyfanswm incwm a gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn yn unol ag aferion cyfrifo cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdodi gwrdd â gwariant cyfalaf a referniw i'r dyfodol.

	Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio
	Balans Cronfa'r	Cyfalaf a Neilltwyd	Arian Wrth Gefn	Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2014/15						
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf						
Gwrthdroi eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant Gynhwysfawr						
Costau ar gyfer dibrisiad ac amhariad ar eitemau nad ydynt yn asedau cyfredol	14,502	-	-	-	-	(14,502)
Ailbrisio colledion ar Eiddo, Offer a Chyfarpar	(2,399)	-	-	-	-	2,399
Colledion ailbrisio ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	172	-	-	-	-	(172)
Symudiad yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi	37	-	-	-	-	(37)
amorteiddiad o asedau anghyfyrdadwy	167	-	-	-	-	(167)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(6,675)	-	-	-	-	6,675
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	1,803	-	-	-	-	(1,803)
Swm asedau anghyfredol i'w dileu ar ôl cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,448	-	-	-	-	(1,448)
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbyn	76	-	-	-	-	(76)
Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac Atebolwydd prydles	(8)	-	-	-	-	8
Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad Incwm a Gwariant						
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(7,188)	-	-	-	-	7,188
Gwariant cyfalaf yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor	-	-	-	-	-	-
Addasiadau yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau nas defnyddiwyd						
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant	326	-	-	-	-	-
Gweithredu grantiau i ariannu cyfalaf a drosglwyddwyd i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf	-	-	-	-	326	-

2014/15

	Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio						Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio					
	Balans Cronfa'r Cyngor		Arian Wrth Gefn a Neilltwyd		Arian Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf		Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd		Symudiadau yr Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio		Symudiadau mewn Arian	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf: Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Trosglwyddo Egwyyddor Morgais o dderbyniadau cyfalaf a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf Egwyyddor Rhent Prydles Ariannol Defnyddio Arian wrth Gefn o Dderbynion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd Defnyddio o Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn i ad-dalu Benthyciad heb Gymorth Cyfraniad o'r Arian Wrth Gefn Derbynion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfreddol Gwella Rhent Prydles Ariannol Ased Prydles Ariannol Atodol	(629)	-	629	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn: Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	(822)	-	-	-	(822)	-	-	(822)	-	-	822
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(51)	-	-	-	-	-	-	-	(51)	-	-	51
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys yr Arian Wrth Gefn Pensiynau Gwydroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymdeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 44) Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	20,344	-	-	-	-	-	-	20,344	-	-	-	(20,344)
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiadau Cyflog Tâl Anghyfartal: Swm lle mae'r swm a godir ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau seilliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(1,718)	-	-	-	-	-	-	(1,718)	-	-	-	1,718
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenoldebau Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(42)	-	-	-	-	-	-	(42)	-	-	-	42
Cyfanswm Addasiadau	5,072	(822)	(845)	(326)	3,079	(3,079)						(3,079)

2013/14 Ffigyrau i'w Cymharu a Ail Nodwyd

Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasiad Cyfalaf Gwydro eitemau a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant

Cynhwysfawr:

Costau ar gyfer dibrisiad ac amhariad ar eitemau nad ydynt yn asedau cyfredol
Ailwerthuso colledion Eiddo, Offer a Chyfarpar
Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael au Dal ar Werth
Symudiadau yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoodi
Amortiddiad o asedau anghyfyddadwy
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud

Swm asedau anghyfredol l'w dileu ar ol cael eu gwaredu neu eu gwerthu fel rhan o
enillion/colledion gwaredu ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr
Costau gweinyddu gwaredu asedau cyn cael derbynriad
Y gwahaniaeth rhwng gwerth ased ac Atebolwydd prydles

Cynnwys eitemau na dynnwyd na chredydwyd i'r datganiad incwm a Gwariant

Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoodiad cyfalaf
Gwariant cyfalaf yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor

Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd

Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant

	Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio	
	Balans Cronfa'r Cyngor £'000	Arian Wrth Gefn Cyfalaf a Neilltuyd £'000	Arian Wrth Gefn Derbynebon Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd £'000	Symudiadau yr Arian Wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio £'000	Symudiadau Mewn Arian £'000	
	13,649	-	-	-	13,649	(13,649)	
	4,625	-	-	-	4,625	(4,625)	
	10	-	-	-	10	(10)	
	2,227	-	-	-	2,227	(2,227)	
	183	-	-	-	183	(183)	
	(21,805)	-	-	-	(21,805)	21,805	
	1,586	-	-	-	1,586	(1,586)	
	2,389	-	-	-	2,389	(2,389)	
	22	-	-	-	22	(22)	
	(67)	-	-	-	(67)	67	
	(6,884)	-	-	-	(6,884)	6,884	
	-	-	-	-	-	-	
	(135)	-	-	135	-	-	

2013/14 Ffigyrau i'w Cymharu a ail nodwyd

	Arian wrth Gefn y Gellir ei Ddefnyddio					Arian Wrth Gefn na Ellir ei Ddefnyddio
	Balans Cronfa'r Cyngor	Arian Wrth Gefn Cyfalaf a Neilltuyd	Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf	Grantiau Cyfalaf nas Defnyddiwyd	Arian Wrth Gefn y Gellir ei Defnyddio	
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf: Trosglwyddo elw o wariant arian parod a gredydwyd fel rhan o'r ennill/colled wrth gael gwared ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Trosglwyddo Egwyddor Morgais o dderbyniadau cyfalaf a ohiriwyd i gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf Egwyddor Rhent Prydles Ariannol Defnyddio Arian wrth Gefn o Dderbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd Defnyddio o Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn I ad-dalu Benthyciad heb Gymorth Cyfraniad o'r Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol cael gwared ar asedau anghyfreddol Gwella Rhent Prydles Ariannol Ased Prydles Ariannol Atodol	(1,040)	-	1,040	-	-	-
	-	-	3	-	3	(3)
	-	-	2	-	2	(2)
	-	-	(785)	-	(785)	785
	-	-	(1,481)	-	(1,481)	1,481
	17	-	(39)	-	(22)	22
	82	-	-	-	82	(82)
	(407)	-	-	-	(407)	407
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn: Defnyddio'r Gronfa Gyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	-	(1,577)	-	-	(1,577)	1,577
Addasiad yn bennaf yn cynnwys y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol Y gwahaniaeth rhwng costau ariannol o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r costau ariannol sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	66	-	-	-	66	(66)
Addasiad sy'n bennaf yn cynnwys yr Arian Wrth Gefn Pensiynau Gwyrdroi eitemau sy'n ymwneud â budd-daliadau ymdeol a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodiadau 44)	19,959	-	-	-	19,959	(19,959)
Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	(14,092)	-	-	-	(14,092)	14,092
Addasiadau sy'n bennaf yn cynnwys y Cyfrif Absenolebau Y gwahaniaeth rhwng tâl y swyddog o'r datganiad Incwm a Gwariant a'r tâl sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	365	-	-	-	365	(365)
Cyfanswm Addasiadau	750	(1,577)	(1,260)	135	(1,952)	1,952

8. **Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd**

Mae'r nodyn hwn yn nodi'r symiau a roddwyd o'r neilltu o falans Cronfa'r Cyngor mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i ddarparu ariannu ar gyfer cynlluniau gwariant i'r dyfodol a'r symiau a bostiwyd yn ôl o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i gwrdd â gwariant Cronfa'r Cyngor.

	Balans ar 1 Ebrill 2013 £'000	Trosglwyddo Allan 2013/14 £'000	Trosglwyddo Mewn 2013/14 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2014 £'000	Trosglwyddo Allan 2014/15 £'000	Trosglwyddo Mewn 2014/15 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2015 £'000
Cronfa'r Cyngor:							
Balansau a gedwir gan ysgolion o dan gynllun dirprwyo	3,775	(903)	566	3,438	(633)	928	3,733
Arian Wrth Gefn Gwasanaethau:							
Datblygu Cymunedol	796	(339)	151	608	(222)	224	610
Tramffordd – Rhaglen Gynnal	325	-	30	355	(14)	-	341
Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	600	(126)	214	688	(274)	-	414
TG / E-Lywodraeth	647	(477)	68	238	(46)	92	284
Adnoddau Dynol	88	(4)	22	106	(74)	60	92
Refeniw a Budd-daliadau	441	-	18	459	(184)	13	288
Archwilio Mewnol	164	(35)	3	132	(73)	-	59
Gwasanaethau Eraill	539	(264)	125	400	(183)	74	291
Theatrau – Trwsio ac Adnewyddu	-	-	-	-	-	20	20
Gwasanaethau Rheoleiddio a Thai	592	(115)	120	597	(341)	213	469
Gwasanaethau Cymdeithasol	1,625	(1,185)	511	951	(15)	16	952
Gwasanaethau Addysg	868	(67)	65	866	(261)	180	785

	Balans ar 1 Ebrill 2013 £'000	Trosglwyddo Allan 2013/14 £'000	Trosglwyddo Mewn 2013/14 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2014 £'000	Trosglwyddo Allan 2014/15 £'000	Trosglwyddo Mewn 2014/15 £'000	Balans ar 31 Mawrth 2015 £'000
<i>Corfforaethol Arian Wrth Gefn:</i>							
Cronfa Prentisiaethau	100	(122)	52	152	-	14	166
Prosiectau Cymunedol	235	-	6	119	(119)	-	-
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor	-	(429)	521	-	(170)	328	158
Cronfa Wrth Gefn Risg Sy'n Cael ei Arwain yn ôl y Galw	-	(226)	462	92	(170)	752	674
Arian Wrth Gefn Yswiriant	891	(2,123)	120	1,127	(569)	711	1,269
Tâl Unedol PFI	10,572	(365)	127	8,569	(329)	51	8,291
Diswyddo ac Ymdeol	542	(4)	127	304	(62)	11	253
Cronfa Trawsfurfio Rhanbarthol	24	(125)	-	20	(12)	-	8
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2013/14	125	-	-	-	-	-	-
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2014/15	-	-	4,029	4,029	(4,029)	-	-
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2015/16	-	-	-	-	-	3,472	3,472
Cefnogaeth Cyllideb Refeniw 2016/17	-	-	-	-	-	788	788
Gwerthusiad Swydd Statws Sengl	-	(848)	848	-	-	-	-
Arian Wrth Gefn Gwario i Arbed	338	(246)	-	92	(50)	-	42
Arall	557	(308)	465	714	(300)	414	828
Arian Grantiau wrth gefn a neilltuwyd	944	(564)	303	683	(401)	277	559
Cyfanswm yr Arian wrth Gefn a Neilltuwyd	24,788	(8,875)	8,826	24,739	(8,531)	8,638	24,846
Cyfanswm yr Arian Cyfalaf Wrth Gefn	1,524	(4,151)	3,999	1,372	(2,758)	1,657	271

9. Gwariant Gweithredol Arall

2013/14 £000		2014/15 £000
11,020	Praesept Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd Cymru	11,271
1,690	Praeseptau Cyngorau Cymuned	1,790
5,199	Ardoll Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru	5,284
364	Ardollau Eraill	334
1,349	Enillon/ colledion ar warediad asedau nad ydynt yn gyfredol	819
(474)	Derbynneb Cyfalaf Gohiriedig Les Cyllid Ychwanegol yn ystod y Flwyddyn	(1,077)
19,148	Cyfanswm	18,421

10. Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi

2013/14 £000		2014/15 £000
8,432	Llog Taladwy a thaliadau tebyg	8,302
19,735	Cost llog pensiynau	20,674
(14,246)	Dychweliad disgwylidig ar asedau pensiwn	(14,919)
(268)	Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(244)
1,726	Incwm a gwariant yng nghyswllt eiddo buddsoddiad a newidiadau yn eu gwerth teg	(515)
2,184	Gweithrediadau Masnachu	1,853
17,563	Cyfanswm	15,151

11. Incwm Treth a Grantiau Amhenodol

2013/14 £000		2014/15 £000
(58,615)	Incwm y Dreth Gyngor	(61,573)
(36,466)	Trethi annomestig	(37,104)
(126,275)	Grantiau'r llywodraeth heb eu clustnodi	(121,936)
(21,940)	Grantiau a chyfraniadau cyfalaf	(6,349)
(243,296)	Cyfanswm	(226,962)

12. Eiddo, Offer a Chyfarpar
Symudiadau ar Falansau

Symudiadau yn 2014/15:	Tiroedd ac Adeiladau	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Isadeiledd	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisïad								
Ar 1 Ebrill 2014	281,706	43,243	121,753	5,944	-	897	453,543	51,567
Ychwanegiadau	5,788	2,866	9,311	192	-	1,949	20,106	388
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisïad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisïad	26,426	-	-	-	-	-	26,426	7,858
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisïad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	2,450	-	-	-	-	-	2,450	125
Dadgynhyddiaeth - Gwaredu	(343)	(823)	-	-	-	-	(1,166)	-
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	28	-	-	-	-	(28)	-	-
Dibrisiant Cronedig a Nam wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisïad	(29,993)	-	-	-	-	-	(29,993)	(10,482)
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu	-	-	-	-	-	-	-	-
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisïad	(739)	36	-	-	-	-	(703)	-
Ar 31 Mawrth 2015	285,323	45,322	131,064	6,136	-	2,818	470,663	49,456
Dibrisïad a Nam a Gronnwyd								
Ar 1 Ebrill 2014	(24,956)	(29,350)	(47,257)	(2,905)	-	-	(104,468)	(9,508)
Ffi Dibrisïad	(5,490)	(3,401)	(5,260)	(352)	-	-	(14,503)	(974)
Dibrisïad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisïad	-	-	-	-	-	-	-	-
Colledion Nam/ (Gwrthdroadau) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(52)	-	-	-	-	-	(52)	-
Dibrisiant Cronedig a Nam wedi'i ysgrifennu ar Ailbrisïad	29,993	779	-	-	-	-	29,993	10,482
Dadgynhabod - gwaredu	90	-	-	-	-	-	869	-
Ar 31 Mawrth 2015	(415)	(31,972)	(52,517)	(3,257)	-	-	(88,161)	-
Gwerth Llyfr Net								
ar 31 Mawrth 2015	284,908	13,350	78,547	2,879	-	2,818	382,502	49,456
ar 31 Mawrth 2014	256,750	13,893	74,496	3,039	-	897	349,075	42,059

Symudiadau yn 2013/14 a Ail Nodwyd:	Tiroedd ac Adeiladau	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	Asedau Isadeiledd	Asedau Cymunedol	Asedau Dros Ben	Asedau'n cael eu Hadeiladu	Cyfanswm Eiddo, Offer a Chyfarpar	Asedau PFI wedi eu cynnwys gydag Eiddo, Offer a Chyfarpar
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cost neu Brisriad								
Ar 1 Ebrill 2013	264,970	40,137	106,108	5,826	-	10,542	427,583	51,567
Ychwanegiadau	13,288	3,404	14,489	96	-	467	31,744	356
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisriad wedi'i gydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisriad	65	-	-	-	-	-	65	(119)
Cynnydd/ (Gostyngiad) ailbrisriad wedi'i gydnabod yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	(4,625)	-	-	-	-	-	(4,625)	(237)
Dadgydnabyddiaeth - Gwaredu	(362)	(561)	-	-	-	-	(923)	-
Trosglwyddiadau o Asedau dan Adeiladu	8,907	27	1,156	22	-	(10,112)	-	-
Asedau wedi eu Hail-gategoreiddio (i)/o eu Cadw i'w Gwerthu	(237)	-	-	-	-	-	(237)	-
Symudiadau Eraill mewn Cost neu Brisriad	(300)	236	-	-	-	-	(64)	-
Ar 31 Mawrth 2014	281,706	43,243	121,753	5,944	-	897	453,543	51,567
Dibrisiad a Nam a Gronnwyd								
Ar 1 Ebrill 2013	(19,716)	(26,571)	(42,579)	(2,531)	-	-	(91,397)	(8,533)
Ffi Dibrisiad	(5,260)	(3,338)	(4,678)	(374)	-	-	(13,650)	(975)
Dibrisiad wedi'i Ysgrifennu Allan i'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisriad	3	-	-	-	-	-	3	-
Colledion Nam/ (Gwrthodroadu) a gydnabuwyd yn y Gwarged/ Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	-	-	-	-	-	-	-	-
Dadgydnabod - gwaredu	17	559	-	-	-	-	576	-
Ar 31 Mawrth 2014	(24,956)	(29,350)	(47,257)	(2,905)	-	-	(104,468)	(9,508)
Gwerth Llyfr Net								
ar 31 Mawrth 2014	256,750	13,893	74,496	3,039	-	897	349,075	42,059
ar 31 Mawrth 2013	245,254	13,566	63,529	3,295	-	10,542	336,186	43,034

Ymrwymadau Cyfalaf

Ar 31 Mawrth 2015, gwnaeth yr Awdurdod nifer o contractau ar gyfer adeiladu neu wella Eiddo, Offer a Chyfarpar yn 2015/16 a blynyddoedd i ddod wedi eu cyllidebu ar gost o £3.401m. Roedd ymrwymadau tebyg hyd at 31 Mawrth 2014 yn £5.753m. Y prif ymrwymadau yw:

Cynllun Rhaglen Gyfalaf Cronfa'r Cyngor	Cost wedi'i Contractio i'r Dyfodol £'000
Gwaith Amddiffyn yr Arfordir yn Llanddulas	886
Cynllun Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid Ardal Adnewyddu Bae Colwyn	2,255
Glan y Môr Bae Colwyn - Porth Eirias	195
Ardal Adnewyddu Cyffordd Llandudno	65
Total	3,401

Ailbrisiadau

Mae'r Awdurdod yn cynnal ymarferiad ailbriso bob 5 mlynedd o'r holl Eiddo, Offer a Chyfarpar sydd angen ei fesur yn ôl gwerth teg. Cafodd prisio tir ac adeiladau ei gynnal yn fewnol gan Bleddyn Evans B.Sc(Anrhydedd), DipSurv, MRICS Prisiwr y Sir a Rheolwr Asedau, yn unol â methodolegau a seiliau amcangyfrif a amlinellir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol yr Arolygwyr Siartredig. Ail-brisiwyd yr asedau ar 31 Mawrth 2015. Caiff Asedau a Gedwir ar Werth ac Eiddo Buddsoddi eu hailbriso bob blwyddyn, Caiff asedau eraill eu prisio ar eu cost hanesyddol.

Nodyn Datgelu ynglŷn ag Ysgolion

Mae'r rhan fwyaf o ysgolion a ariennir gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy fel Awdurdod Addysg Lleol wedi eu cynnwys o fewn Datganiad Cyfrifon 2014/15, ac eithrio ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr ac ysgolion gwirfoddol a reolir, fel sy'n ofynnol gan Cod 2014/15, ac y disgrifir yn y Rhagymadrodd a'r Datganiad o Egwyddorion a Pholisïau Cadw Cyfrifon.

13. Eiddo Buddsoddiad

Cyfrifwyd am yr eitemau canlynol o incwm a thraul yn y llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:

	2014/15 £000	2013/14 £000
Incwm rhent o Eiddo Buddsoddiad	552	502
Enilliad/(Colled) Net	552	502

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiad yng ngwerth teg eiddo buddsoddiad dros y flwyddyn:

Gwerth Teg o Eiddo Buddsoddi	2014/15 £'000	2013/14 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	16,428	17,808
Ychwanegiadau		
▪ Pryniannau	-	1,707
▪ Adeiladu	-	-
▪ Gwariant Dilynol	-	184
Gwaredu	-	(1,300)
Enillion/colledion o addasiadau gwerth teg net	(37)	(2,227)
Trosglwyddiadau:		
▪ o'r/i'r Rhestr Stoc	-	-
o/i Eiddo, Offer a Chyfarpar	(185)	300
▪ o/i Asedau a Ddelir I'w Gwerthu	(310)	
Newidiadau Eraill	-	(44)
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	15,896	16,428

14. Asedau Anniriaethol

Mae'r Awdurdod yn cyfrifo am ei feddalwedd fel asedau anniriaethol, i'r graddau nad yw'r feddalwedd yn rhan anhepgor o system TG neilltuol ac yn cael ei chyfrifo fel rhan o eitem caledwedd yn yr Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae asedau anniriaethol yn cynnwys trwyddedau a brynwyd.

Rhoddir oes ddefnyddiol gyfyngedig i feddalwedd, wedi ei seilio ar asesiadau o'r cyfnod y disgwylir i'r feddalwedd fod yn ddefnyddiol i'r Awdurdod. Mae'r oes ddefnyddiol a briodolir i'r switiau meddalwedd mawr a ddefnyddir gan yr Awdurdod yn:

Oes Wreiddiol	Oes sy'n Weddill	Asedau Eraill
10 mlynedd	1 mlynedd	Meddalwedd AD/Cyflogres Integredig
10 mlynedd	4 mlynedd	System Gofal Cymdeithasol
10 mlynedd	5 mlynedd	System Reoli Gwybodaeth Amgylcheddol
10 mlynedd	8 mlynedd	Uwchraddio Meddalwedd Integredig AD/ Cyflogres
10 mlynedd	9 mlynedd	Uwchraddio Meddalwedd Integredig AD/ Cyflogres
10 mlynedd	9 mlynedd	Meddalwedd Prynu i Dalu
5 mlynedd	4 mlynedd	E-Lywodraeth – Gwefan
5 mlynedd	5 mlynedd	Trwyddedau Meddalwedd TG

Mae'r swm a gludir o asedau anniriaethol yn cael eu hamorteiddio ar sail llinell syth. O'r amorteiddiad o £166k (£183k 2013/14) a godwyd ar refeniw yn 2014/15, roedd £54k (£54k 2013/14) wedi ei godi ar y Gwasanaethau Cymdeithasol, £15k (£22k 2013/14) ar y Gwasanaethau Diwylliannol, Amgylcheddol, Rheoleiddio a Chynllunio, £2k (£2k 2013/14) ar Wasanaethau Addysg a Phlant a £33k (£21k 2013/14) i Wasanaethau canolog i'r Cyhoedd. Roedd y £62k (£84k 2013/14) o'r amorteiddiad a oedd yn weddill yn cael ei godi ar ganolfannau cost Cefnogaeth Ganolog ac yna'n cael ei amsugno fel gorbenion ar draws yr holl benawdau gwasanaeth yn y Gwariant Net Gwasanaethau - nid yw'n bosib maintoli'n union faint amorteiddiad y gellir ei briodoli i bob pennawd gwasanaeth.

Mae'r symudiad yn y balansau Asedau Anniriaethol yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2014/15		2013/14
	£'000		£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	1,947		1,744
▪ Amorteiddiad a Gronnwyd	(1,009)		(826)
Swm a gariwyd net ar ddechrau'r flwyddyn	938		918
Ychwanegiadau			
▪ Pryniannau	318		203
Amorteiddiad am y cyfnod	(167)		(183)
Swm a gariwyd net ar ddiwedd y flwyddyn	1,089		938
Yn cynnwys:			
▪ Symiau a Gariwyd Gros	2,265		1,947
▪ Amorteiddiad a Gronnwyd	(1,176)		(1,009)
	1,089		938

Nid oes unrhyw asedau anghyfyrrdadwy wedi'u cynhyrchu'n fewnol

Mae tri eitem o feddalwedd wedi'i gyfalafu sy'n berthnasol yn unigol i'r datganiadau ariannol:

	Swm Cario		Cyfnod Amorteiddiad sy'n Weddill
	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000	
System Gofal Cymdeithasol	218	272	4 mlynedd
Meddalwedd AD/ Cyflogres	202	251	1/8/9/10 mlynedd
Trwyddedau Meddalwedd TG	221	-	5 mlynedd

15. Offerynnau Ariannol

Categoriâu Offerynnau ariannol

Mae'r categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn cael eu cario yn y Fantolen:

	Tymor Hir		Presennol	
	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	1,010	1,011	6,160	5,177
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	1,423	1,506	-	-
Cyfanswm Buddsoddiadau	2,433	2,517	6,160	5,177
Dyledwyr				
Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy	2,616	1,839	-	-
Asedau ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	-	-	33,606	49,989
Cyfanswm Dyledwyr	2,616	1,839	33,606	49,989
Benthyciadau				
Atebolwydd ariannol ar gost a amorteiddiwyd	104,979	105,114	37,025	35,017
Cyfanswm Benthyciadau	104,979	105,114	37,025	35,017
Benthyca Tymor Hir Eraill				
Atebolwydd PFI a phrydlesi ariannol	25,008	26,360	185	199
Cyfanswm Benthyca Tymor Hir Eraill	25,008	26,360	185	199
Credydwyr				
Atebolwydd ariannol a gariwyd ar symiau'r contract	-	-	19,422	20,990
Cyfanswm Credydwyr	-	-	19,422	20,990

Mae dyledwyr a chredydwyr tymor byr yn cael eu cario ar gost gan fod hyn yn amcan bras teg o'u gwerth.

Dadansoddiad Buddsoddiadau tymor byr:

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
Asedau Ariannol - Buddsoddiadau	6,160	5,177
Cyfatebion Arian - Buddsoddiadau	10,990	6,410
Cyfwerth ag Arian Parod – buddsoddiadau ysgolion sefydledig	403	481
Croniadau	(18)	(24)
Buddsoddiadau	17,535	12,044

Dadansoddiad dyled wirioneddol tymor byr a hir sydd dros ben:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Rhwymedigaethau Ariannol:Tymor Hir Benthycyca	104,979	105,114
Rhwymedigaethau Ariannol:Tymor Byr Benthycyca	37,025	35,017
	142,004	140,131
Tynnu'r Croniadau Llog PWLB	(774)	(778)
Croniadau Llog Benthyciadau'r Farchnad	(188)	(186)
Addasiad Cyfradd Llog effeithiol ar y Benthyciad Grisiog	(153)	(154)
Addasiad Premiwm i Fenthyciad a Newidiwyd	704	705
Dyled sy'n weddill	141,593	139,718

Incwm, Treuliau, Enillion a Cholledion

	2014/15				2013/14			
	Atebolrwydd Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy £'000	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu £'000	Cyfanswm £'000	Atebolrwydd Ariannol wedi'u mesur ar Gost Amorteiddio £'000	Asedau Ariannol: Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy £'000	Asedau Ariannol: Ar gael i'w Gwerthu £'000	Cyfanswm £'000
Costau llog	5,874	-	-	5,874	5,792	-	-	5,792
Colledion ar ddatgydnabod	-	-	-	-	-	-	-	-
Gostyngiadau mewn gwerth teg	-	-	-	-	-	-	-	-
Colledion nam	-	-	-	-	-	-	-	-
Costau ffioedd	18	-	-	18	20	-	-	20
Cyfanswm gwaraint mewn Gwarged neu Ddiffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau	5,892	-	-	5,892	5,812	-	-	5,812
Incwm Llog	-	(94)	-	(94)	-	(139)	-	(139)
Incwm Llog a gronnydd ar asedau ariannol â nam	-	-	-	-	-	-	-	-
Cynnydd/Gostyniad mewn gwerth teg	-	(31)	84	53	-	85	(75)	10
Enillion ar Ddadgydnabyddiaeth	-	-	-	-	-	-	-	-
Incwm Ffi	-	-	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm Incwm mewn arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	-	(125)	84	(41)	-	(54)	(75)	(129)
(Enillion) Colled Net am y flwyddyn	5,892	(125)	84	5,851	5,812	(54)	(75)	5,683

Gwerth Teg Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau ariannol, asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a derbyniadau a dyledwyr a chredydwyr tymor hir yn cael eu cario yn y Fantolen ar werth amorteiddiedig. Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian a fydd yn digwydd dros weddill tymor yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- amrediad amcangyfrifedig graddfeydd llog ar 31 Mawrth 2015 o 1.4% i 2.18% ar gyfer benthyciadau o'r PWLB a 0.29% i 2.82% am fenthyciadau eraill y gellir eu derbyn ac sy'n daladwy, wedi ei seilio ar y graddfeydd benthycyca newydd ar gyfer benthyciadau cyfatebol ar y dyddiad hwnnw
- ni chydnyddir ad-daliad cynnar neu amhariad
- pan fo offeryn yn aeddfedu yn y 12 mis nesaf, tybir bod y swm a gludir yn cyfateb yn fras i werth teg
- cymerir bod gwerth teg masnach a derbyniadwyon eraill i fod y swm a anfonebwyd neu y cafwyd bil amdano.

Mae'r gwerth teg a gyfrifir fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015		31 Mawrth 2014	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Ariannol	161,200	249,100	160,908	209,663
Credydwyr tymor hir	-	-	-	-
Cyfanswm	161,200	249,100	160,908	209,663

	31 Mawrth 2015		31 Mawrth 2014	
	Swm Cario	Gwerth Teg	Swm Cario	Gwerth Teg
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau a Derbyniadau	56,407	56,610	66,507	66,681
Dyledwyr tymor hir	-	-	-	-
Cyfanswm	56,407	56,610	66,507	66,681

16. Rhestrau Stoc

	Nwyddau Traul / Storfa		Deunydd Cynnal a Chadw		Nwyddau a Orffennwyd		Gwaith ar y Gweill		Cyfanswm	
	2014/15 £'000	2013/14 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	27	42	716	669	258	283	72	126	1,073	1,120
Symudiad yn y flwyddyn	-	(15)	(89)	47	31	(25)	(51)	(54)	(109)	(47)
Balans sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn	27	27	627	716	289	258	21	72	964	1,073

17. Contractau adeiladu

Nid oedd yr Awdurdod yn contractwr mewn unrhyw contractau adeiladu yn 2014/15 na 2013/14.

18. Dyledwyr

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	13,444	19,380
Awdurdodau Lleol Eraill	7,497	14,338
Cyrff GIG	903	1,480
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	-	20
Endidau ac Unigolion eraill	14,322	16,181
Cyfanswm	35,037	51,399
Llai Darpariaeth Dyledion Drwg	(1,431)	(1,410)
Dyledwyr Net	34,735	49,989

19. Arian parod a chywerthydd arian

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Arian a Ddelir gan yr Awdurdod	1,273	822
Cyfrifon Cyfredol Banc	(1,484)	(671)
Adneuon tymor byr	10,990	6,410
Adneuon tymor byr – Ysgoloion Sefydledig	403	481
Cyfanswm Arian Parod a Chywerthydd Arian	11,182	7,042

20. Asedau a Ddelir i'w Gwerthu

	Cyfredol	
	2014/15	2013/14
	£'000	£'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	568	1,041
Asedau newydd eu nodi fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	-	237
▪ Asedau anghyffwrddadwy	-	-
▪ Eiddo Buddsoddiad	310	43
Asedau Eraill/Atebolwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Colledion Ailbrisiad	(172)	(10)
Enillion Ailbrisiad	-	-
Colledion Nam	-	-
Asedau wedi ei dadgategoreiddio fel rhai a gadwyd i'w gwerthu:		
▪ Eiddo, Offer a Chyfarpar	-	-
▪ Asedau anghyffwrddadwy	-	-
▪ Eiddo Buddsoddiad	-	-
Asedau Eraill/Atebolwydd mewn Grwpiau Cael Gwared	-	-
Asedau a Werthwyd	(220)	(743)
Trosglwyddiadau o Amhresennol i'r Presennol Symudiadau Eraill	-	-
	(34)	-
Balans ar ôl ar ddiwedd y flwyddyn	452	568

21. Credydwyr

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Cyrff Llywodraeth Ganol	441	2,088
Awdurdodau Lleol Eraill ac Awdurdod Tân Gogledd Cymru	2,092	2,986
Cyrff GIG	649	348
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	17	103
Endidau ac unigolion eraill	17,537	15,664
Cyfanswm	20,736	21,189

22. Darpariaethau

	Darpariaethau Yswiriant £'000	Darpariaeth Cyflog Cyfartal ac Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol £'000	Darpariaethau Eraill £'000	Cyfanswm £'000
Balans ar 1 Ebrill 2013	1,719	2,237	711	4,667
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2013/14	371	263	500	1,134
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2013/14	(292)	(235)	(136)	(663)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2013/14	-	-	-	-
Balans ar 31 Mawrth 2014	1,798	2,265	1,075	5,138
Tymor Hir	-	-	492	492
Tymor Byr	1,798	2,265	583	4,646

Balans ar 1 Ebrill 2014	1,798	2,265	1,075	5,138
Darpariaethau ychwanegol a wnaed yn 2014/15	439	201	463	1,103
Symiau a ddefnyddiwyd yn 2014/15	(480)	(1,983)	(321)	(2,784)
Symiau na ddefnyddiwyd ac a wyrdrowyd yn 2014/15	-	-	-	-
Balans ar 31 Mawrth 2015	1,757	483	1,217	3,457
Tymor Hir	-	-	650	650
Tymor Byr	1,757	483	567	2,807

Darpariaethau Yswiriant – Municipal Mutual Insurance (MMI)

Gwnaethpwyd darpariaeth o £385k yn 2012/13 mewn perthynas â'r Cynllun Trefniant i ddirwyn Municipal Mutual Insurance Company (MMI) i ben. Cyrhaeddodd y cynllun y trothwy ar 13 Tachwedd 2012, gyda thaliadau o £223k yn cael eu gwneud yn 2013/14, a £140k yn 2014/15. Roedd y ddarpariaeth yn gyfystyr ag ardoll o 15% ar hawliadau a dalwyd yn flaenrol gan MMI ar y pryd hwnnw mewn perthynas â chyn-awdurdodau cyfansoddol. Gwnaed darpariaeth bellach o £45k mewn perthynas â hawliadau yn codi ers i'r cynllun gwreiddiol gyrraedd y trothwy. (Gweler hefyd Nodyn 45).

Darpariaethau Yswiriant - Hawliadau lawndal Anafiadau a Difrod

Mae'r mwyafrif helaeth o geisiadau am iawndal yn ddi-nod yn unigol. Maent yn ymwneud ag anaf personol a difrod i eiddo a ddiodefwyd lle yr honnir mai'r Awdurdod sydd ar fai (e.e. trwy fethiant i atgyweirio ffordd neu balmant yn iawn). Darperir ar gyfer yr hawliau hynny lle mae'n debygol y bydd rhaid i yswirwyr yr Awdurdod wneud setliad, yn seiliedig ar brofiad y gorffennol o benderfyniadau yn y llys ynglŷn ag atebolrwydd a swm yr iawndal oedd yn daladwy.

Telir hawliau gan yswirwyr yr Awdurdod, ac mae'r Awdurdod yn ad-dalu ei yswirwyr mewn perthynas â'r holl symiau sy'n is na thâl dros ben y polisi o £50,000 fesul hawliad. Mae gan hawliadau modur dâl dros ben o £5,000 am ddifrod eich hun.

O gyfanswm gwerth yr hawliadau dros ben o £1.691 miliwn sy'n debygol o gael eu setlo, disgwylir y bydd yr Awdurdod yn talu £494k o'r swm hwnnw drwy daliadau dros ben ar y polisi a bydd ei yswirwyr yn talu'r gweddill o £1.197m.

Mae'r ffigurau a ddyfynnir uchod yn cynnwys un hawliad modur trychinebus a gedwir ar £875k.

Darpariaeth Cyflog Cyfartal

Dyma balans y ddarpariaeth ar gyfer setliad posibl yn y dyfodol ar gyfer hawliadau Cyflog Cyfartal sy'n codi o ganlyniad i weithredu cytundeb Statws Sengl. Gwnaed setliadau hawliadau i'r swm o £1.718m yn 2014/15, gan adael balans o £282k yn y ddarpariaeth. Disgwylir y bydd yr hawliadau sy'n weddill yn cael eu setlo yn 2015/16.

Ni chefnogir y ddarpariaeth hon ag arian, mae'n cael ei gosod yn erbyn cronfa wrth gefn negyddol na ellir ei defnyddio – Cyfrif Ôl-dâl Cyflog Anghyfartal.

Darpariaeth Ymddeoliad Cynnar Gwirfoddol

Costau lawndal ac Ymddeoliad Cynnar i gael eu talu i'r Gronfa Bensiwn mewn perthynas â staff sy'n ymddeol yn gynnar. Y gweddill ar 31/3/2015 yw £201k (£265k 31/3/2014) yr amcangyfrifir a gaiff ei setlo yn 2015/16.

Pier Victoria, Bae Colwyn

Darpariaeth o £650k ar gyfer yr ymrwymiad cyfreithiol neu adeiladol mewn perthynas â sicrhau diogelwch Pier Fictoria, Bae Colwyn.

Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst

Gwnaed darpariaeth o £500k fel cyfraniad tuag at y gwaith adfer sydd ei angen i adeiladau Vic Hallam ar y safle yn 2013/14, ac mae £459k yn weddill ar 31/3/2015.

Nid yw pob Darpariaeth arall yn berthnasol.

23. Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy

Mae symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn yr Awdurdod i'w gweld yn y Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd wrth Gefn a Nodyn 8.

24. Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio

Mae'r ffigyrau a ailddatganwyd yn y tablau canlynol yn adlewyrchu addasiadau'r cyfnod blaenorol a ddisgrifir ym mharagraff 8 o'r Rhagair Esboniadol ac ym mharagraff 5 o'r Datganiad o Egwyddorion a Pholisïau Cadw Cyfrifon.

	31 Mawrth 2015	Fel yr Adroddwyd yn Flaenorol 31 Mawrth 2014	A Ail Nodwyd 31 Mawrth 2014
	£'000	£'000	£'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbrisiant	75,560	50,356	49,110
Cronfa Wrth Gefn Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu	1,423	1,506	1,506
Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	159,664	164,989	159,337
Cyfrif Addasiadau Offerynnau Ariannol	(821)	(872)	(872)
Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	(191,131)	(134,681)	(134,681)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	2,326	1,528	1,528
Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal	(282)	(2,000)	(2,000)
Cyfrif Absenoldebau Cronnus	(2,347)	(2,388)	(2,388)
Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn Na Ellir Eu Defnyddio	44,392	78,438	71,540

Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn deillio o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Offer a Chyfarpar. Mae'r balans yn gostwng pan fo asedau gydag enillion cronnus yn:

- cael eu hailbrisio i lawr neu eu amharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau a'r enillion yn cael eu colli trwy ddibrisiant, neu
- cael eu gwaredu a gwireddu'r enillion

Dim ond enillion a gronnwyd ers 1 Ebrill 2007 sydd yn y gronfa wrth gefn, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Wrth Gefn. Mae enillion cronnus a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cadarnhau i'r balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

A Ail Nodwyd 2013/14	Fel yr Adroddwyd yn Flaenorol 2013/14	Cronfa Ailbrisiant Wrth Gefn	2014/15
£'000	£'000		£'000
49,903	51,183	Balans ar 1 Ebrill	49,110
318	318	Ailbrisiant i fyny asedau	33,758
(253)	(253)	Ailbrisiant i lawr o asedau a cholledion amhariad na chodwyd ar y Swrplws/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	(6,331)
65	65	Gweddill neu ddifyg adbrisiad yr asedau anghyfredol heb eu postio l'r Gweddill/Diffyg Darpariaeth Gwasanaethau	27,427
(787)	(821)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiant gwerth teg a dibrisiant cost hanesyddol.	(787)
(71)	(71)	Enillion cronnus ar asedau a werthwyd neu a gafodd eu sgrapio	(190)
(858)	(892)	Swm a ddilëwyd i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf	(977)
49,110	50,356	Balans ar 31 Mawrth	75,560

Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu

Mae'r Gronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod sy'n deillio o gynnydd yng ngwerth ei fuddsoddiadau nad ydynt gyda thaliadau sefydlog neu rai y gellir eu penderfynu. Mae'r balans yn cael ei leihau pan fo fuddsoddiadau gydag enillion cronnus yn cael eu:

- hailbrisio i lawr neu yr amharir arnynt a cholli'r enillion
- gwaredu a gwireddu'r enillion.

2013/14 £'000	Cronfa wrth Gefn Asedau Ariannol ar Gael i'w Gwerthu	2014/15 £'000
1,432	Balans ar 1 Ebrill	1,506
-	Adbrisiad ar i lawr ar fuddsoddiadau	(83)
74	Ailbrisiad i fyny o fuddsoddiadau na chodwyd ar y Swrplws/ Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	-
-	Enillion cronnus ar asedau a werthir ac asedau sy'n aeddfedu a ysgrifennir allan i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o Incwm Buddsoddiad Arall	-
1,506	Balans ar 31 Mawrth	1,423

Cyfrif Addasiad Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau cyfrifo ar gyfer defnydd asedau nad ydynt yn gyfredol a chyllido caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan ddarpariaethau statudol. Mae'r Cyfrif yn cael ei ddebydu gyda chost caffael, adeiladu neu wella fel dibrisiant, colledion amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gyda phostio cysoniad o'r Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i drosi ffigyrau gwerth teg i sail gost hanesyddol). Credyd yr Cyfrif gyda symiau a osodir o'r neilltu gan yr Awdurdod fel cyllid ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronnus ar Eiddo Buddsoddiad a chydabyddir yr enillion ar asedau sy'n rhoddion ac sydd eto i'w defnyddio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion ailbrisiad cronnus ar Eiddo, Offer a Chyfarpar cyn 1 Ebrill 2007, y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn i ddal y fath enillion. Mae Nodyn 7 yn rhoi manylion ffynhonnell yr holl drafodion a bostiwyd i'r Cyfrif, heblaw am y rheiny oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrisiad Wrth Gefn.

A Ail Nodwyd 2013/14	Fel yr Adroddwyd yn Flaenorol 2013/14	Cyfrif Newid Cyfalaf	2014/15
£'000	£'000		£'000
150,546	156,308	Balans ar 1 Ebrill	159,337
		Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â gwariant cyfalaf a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(13,649)	(13,792)	▪ Codiadau am ddibrisio a nam ar asedau anghyfredol	(14,502)
(4,625)	(4,625)	▪ Enillion / (colledion) ailbriso ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	1,396
(10)	(10)	▪ Colledion ailbriso ar Asedau sy'n Cael eu Dal ar Werth	(172)
(183)	(183)	▪ Amorteiddiad o asedau anghyfyrdadwy	(166)
(1,586)	(1,586)	▪ Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(1,803)
(2,389)	(2,389)	▪ Symiau o asedau anghyfredol a gafodd eu dileu yn dilyn cael gwared neu werthu fel rhan o'r enillion/ colled ar gael gwared o'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(1,447)
3	3	▪ Costau gweinyddol gwaredu asedau cyn eu gwerthu	(54)
67	67	▪ Y gwahaniaeth rhwng gwerth yr ased a dyled yr ased ar brydlesau cyllid newydd	8
(22,372)	(22,515)		(16,740)
858	891	▪ Addasu'r symiau a ysgrifennwyd allan o'r Gronfa Wrth Gefn Ailbrisiad	977
(21,514)	(21,624)	Swm net a ysgrifennwyd allan o'r gost o asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(15,763)
		Ariannu cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:	
785	785	▪ Y defnydd o'r Gronfa Arian Wrth Gefn Derbynebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	1,442
1,481	1,481	▪ Defnydd o'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf i ad-dalu dyledion	-
21,805	21,805	▪ Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd gydag ariannu cyfalaf	6,675
-	-	▪ Y defnydd o grantiau i ariannu cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf nas defnyddiwyd	-
6,884	6,884	▪ Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	7,188
1,577	1,577	▪ Gwariant cyfalaf a godwyd yn erbyn Cronfa'r Cyngor	822
11,018	10,908		364
(2,227)	(2,227)	Symudiadau yng ngwerth y farchnad mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi a dynnwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(37)
159,337	164,989	Balans ar 31 Mawrth	159,664

Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol

Mae'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo yr incwm a threuliau sy'n ymwneud ag Offerynnau Ariannol penodol ac i gynnal colledion neu gael budd o enillion fesul darpariaethau statudol.

Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r Cyfrif i reoli'r premiymau a delir wrth adbrynu benthyciadau yn gynnar. Mae'r premiymau'n cael eu debydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan eir i gostau â nhw, neu pan y cânt eu hennill, ond maent yn cael eu gwyrddroi allan o Falans Cronfa'r Cyngor i'r Cyfrif yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Dros amser, caiff y gost hon ei phostio'n ôl i Falans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r trefniadau statudol ar gyfer gwasgaru'r baich ar y Dreth Gyngor. Yn achos yr Awdurdod, y cyfnod hwn yw'r tymor heb ei dreulio a oedd ar ôl ar y benthyciadau pan gawsant eu hadbrynu.

2013/14 £'000	Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	2014/15 £'000
(806)	Balans ar 1 Ebrill	(872)
-	Premiymau sy'n daladwy/disgownt a enillwyd yn y flwyddyn ac a godir/gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	-
19	Cyfran o'r premiymau sy'n daladwy/disgownt a enillwyd mewn blynyddoedd ariannol blaenorol ac sydd i'w codi yn erbyn Balans Cronfa'r Cyngor yn unol â'r gofynion statudol	19
(85)	Swm y mae costau cyllid a godir ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gostau cyllid sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	32
(872)	Balans ar 31 Mawrth	(821)

Cronfa Bensiynau Wrth Gefn

Mae'r Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n deillio o wahanol drefniadau ar gyfer cyfrifo i fuddiannau ôl gyflogaeth a chyllido buddiannau yn unol â darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddiannau ôl gyflogaeth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel bo'r buddiannau'n cael eu hennill gan weithwyr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, diweddarau'r rhwymedigaethau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau a dychweliadau buddsoddi ar unrhyw adnoddau a osodir o'r neilltu i gwrdd â chostau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i fuddiannau a enillir gael eu cyllido fel y bo'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu yn y diwedd yn talu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Felly mae'r balans dyled ar y Gronfa Bensiynau Wrth Gefn yn dangos diffyg sylweddol yn y buddiannau a enillwyd gan weithwyr y gorfennol a'r presennol a'r adnoddau mae'r Awdurdod wedi eu rhoi o'r neilltu i gwrdd â nhw. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd ariannu wedi ei roi o'r neilltu erbyn yr amser y daw'r buddiannau'n ddyledus i'w talu.

2013/14 £'000	Cronfa Bensiynau Wrth Gefn	2014/15 £'000
(123,928)	Balans ar 1 Ebrill	(134,681)
(4,885)	Enillion neu (golledion) actwaraidd ar asedau a rhwymedigaethau pensiynau	(50,420)
(19,959)	Gwyrddroad eitemau yn ymwneud â buddiannau ymddeoliad wedi'u debydu neu gredydu i'r Swrplws neu Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(20,344)
14,091	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy yn y flwyddyn	14,314
(134,681)	Balans ar 31 Mawrth	(191,131)

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig

Mae'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn dal yr enillion cydnabyddedig sy'n deillio o werthu asedau anghyfredol, nad oes taliad ariannol wedi ei wneud amdanynt eto. Yn unol â threfniadau statudol, nid yw'r Awdurdod yn trin yr enillion hyn fel rhai y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf newydd hyd nes y derbynnir yr arian amdanynt. Unwaith mae'r setliad ariannol yn digwydd, mae'r symiau yn cael eu trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

2013/14 £'000	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig	2014/15 £'000
1,208	Balans ar 1 Ebrill	1,528
407	Asedau Prydles Ariannol	1,069
(82)	Trosglwyddo enillion gwerthiant gohiriedig a gredydir fel rhan o'r enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(266)
(5)	Trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf ar dderbyn arian parod	(5)
1,528	Balans ar 31 Mawrth	2,326

Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal

Mae'r Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal yn gwneud iawn am y gwahaniaethau rhwng y raddfa y mae'r Awdurdod yn ei darparu ar gyfer costau posib setliadau ôl gyflog yng nghyswllt achosion Cyflog Cyfartal a'r gallu dan y darpariaethau statudol i ohirio effaith Balans Cronfa'r Cyngor hyd nes ddaw'r amser pan y gall arian gael ei dalu allan i'r hawlwyf. Mae hwn yn gofnod cyfrifo nad yw'n cael ei gynrychioli gan arian.

2013/14 £'000	Cyfrif Ôl Gyflog Cyflog Anghyfartal	2014/15 £'000
(2,000)	Balans ar 1 Ebrill	(2,000)
-	Gostyngiad mewn darpariaeth ôl gyflog yng nghyswllt achosion Cyflog Cyfartal	-
-	Setliadau arian a dalwyd yn y flwyddyn	1,718
-	Y swm y mae'r symiau a godwyd am hawliadau Cyflog Cyfartal i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i gost setliadau y gellir eu codi yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	1,718
(2,000)	Balans ar 31 Mawrth	(282)

Cyfrif Absenoldebau Cronnus

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronnus yn amsugno'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol o gronni ar gyfer absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn e.e. hawliau gwyliau blynyddol a gariwyd drosodd ar 31^{ain} Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i neu o'r Cyfrif.

2013/14 £'000	Cyfrif Absenoldebau Cronnus	2014/15 £'000
(2,024)	Balans ar 1 Ebrill	(2,388)
2,024	Setliad neu ddiddymu'r cronniad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	2,388
(2,388)	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	(2,347)
(364)	Y gwahaniaeth yn y swm a godir am daliadau swyddogion ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail groniadau o'r taliadau sy'n daladwy yn y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	41
(2,388)	Balans ar 31 Mawrth	(2,347)

25. Cyfriflen Llif Arian – Addasiadau i'r gweddill neu'r diffyg net ar ddarpariaeth gwasanaethau ar gyfer symudiadau anariannol

A Ail Nodwyd 2013/14 £'000		2014/15 £'000
(13,650)	Dibrisiad Asedau nad ydynt yn Gyfredol	(14,502)
-	Amhariad ar Asedau Nad ydynt yn Gyfredol	(52)
(183)	Amorteiddiad Asedau Sefydlog Anghyfyrrdadwy	(166)
(5,867)	Addasiadau i'r Gronfa Bensiwn	(6,030)
(65)	Addasiadau Offerynnau Cyllid anariannol eraill	51
-	Defnydd o'r darpariaeth ar gyfer tâl cyfartal	1,718
(110)	Cynnydd/ gostyngiad yn yr amhariad ar gyfer darpariaeth dyledion	(21)
(471)	Cyfraniadau tuag ar Ddarpariaethau	1,680
(2,389)	Dwyn ymlaen swm o PP&E, eiddo buddsoddi ac asedau anghyfyrrdadwy a werthwyd	(1,448)
10,898	Symudiad anariannol arall	4,135
(47)	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Rhestrau Eiddo	(109)
8,106	Cynnydd/ (Gostyngiad) mewn Dyledwyr	(9,840)
(2,252)	(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Credydwyr	504
(6,030)	Symudiadau anariannol net	(24,080)

26. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Buddsoddi

A Ail Nodwyd 2013/14 £'000		2014/15 £'000
42,491	Prynu eiddo, offer a chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	28,296
336,897	Pryniant buddsoddiadau tymor byr a thymor hir	280,745
(1,027)	Derbyniadau o werthiant Eiddo, Offer a Chyfarpar, eiddo buddsoddiad ac asedau anniriaethol	(619)
(341,018)	Derbyniadau o fuddsoddiadau tymor byr a thymor hir	(279,762)
(22,260)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(17,143)
15,083	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	11,517

27. Datganiad Llif Arian – Gweithgareddau Ariannu

A Ail Nodwyd 2013/14 £'000		2014/15 £'000
(50,658)	Derbyniadau arian o fenthycyca tymor-byr a thymor-hir	(63,000)
-	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	-
1,157	Taliadau arian ar gyfer lleihau'r rhwymedigaethau dros ben sy'n ymwneud â phrydlesau cyllid a chontractau PFI ar y fantolen	1,367
44,995	Ad-dalu benthyciadau tymor-byr a thymor-hir	61,299
2,415	Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	892
(2,091)	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	558

28. Symiau yr adroddwyd arnynt ar gyfer Penderfyniadau Dyrannu Adnoddau

Y dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl gwasanaeth ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yw'r un y manylir arno yn y Cod Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth (SeRCOP). Fodd bynnag, cymerir penderfyniadau am ddyrannu adnoddau gan y Cyngor yn unol a'r Cyfansoddiad ar sail adroddiadau cyllideb a ddadansoddir ar draws gwasanaethau. Paratoir yr adroddiadau hyn ar sail wahanol i'r polisïau cyfrifo a ddefnyddir mewn datganiadau ariannol. Yn enwedig :

- ni chodir taliadau yng nghyswllt gwariant cyfalaf, tra bo colledion dibrisiad, ailbrisiad ac amhariad uwchben y balans ar y Gronfa Ailbrisiant Wrth Gefn ac amorteiddiadau yn cael eu codi ar wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- Mae cost buddiannau ymddeol wedi ei seilio ar lifau arian (taliadau cyfraniadau pensiwn y cyflogwr) yn hytrach nag ar gostau gwasanaeth presennol o fuddiannau a gronnwyd yn y flwyddyn.

- mae'r gwariant ar rai gwasanaethau cefnogol yn cael ei gyllidebu'n ganolog ac nid yw'n cael ei godi ar Wasanaethau

Mae'r tablau canlynol a ddengys ar dudalennau 83 i 86 yn darparu'r manylion am y cysoniad o'r dadansoddiad gan y gwasanaeth i'r symiau a gynhwysir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae incwm a gwariant prif wasanaethau'r Awdurdod a gofnodir yn yr adroddiadau cyllideb am y flwyddyn fel a ganlyn:

Incwm a Gwariant y Gwasanaeth 2014/15	Gwasanaethau Addysg	Gwasanaethau Cymdeithasol	Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	Gwasanaethau Rheoleiddio a Tai	Gwasanaethau Ariannol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth Grantiau'r llywodraeth	(19,132) (13,650)	(8,981) (9,490)	(15,518) (7,577)	(4,946) (4,592)	(2,720) (4,124)	(2,124) (37,703)	(53,421) (77,136)
Cyfanswm Incwm	(32,782)	(18,471)	(23,095)	(9,538)	(6,844)	(39,827)	(130,557)
Gwariant Gweithwyr	74,683	22,542	14,124	8,153	5,150	4,742	129,394
Gwariant Arall y Gwasanaeth	38,341	48,688	29,039	8,943	6,699	48,052	179,762
Cyfanswm Gwariant	113,024	71,230	43,163	17,096	11,849	52,794	309,156
Gwariant Net	80,242	52,759	20,068	7,558	5,005	12,967	178,599

Incwm a Gwariant y Gwasanaeth 2013/14 Ffigyrau i'w Cymharu	Gwasanaethau Addysg	Gwasanaethau Cymdeithasol	Yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau	Gwasanaethau Datblygu Cymunedol	Gwasanaethau Rheoleiddio a Tai	Gwasanaethau Ariannol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth Grantiau'r llywodraeth	(17,719) (18,851)	(8,773) (6,765)	(17,537) (7,891)	(5,183) (5,261)	(3,007) (4,014)	(3,375) (37,996)	(55,594) (80,778)
Cyfanswm Incwm	(36,570)	(15,538)	(25,428)	(10,444)	(7,021)	(41,371)	(136,372)
Gwariant Gweithwyr	75,201	22,414	15,451	8,544	5,275	4,987	131,872
Gwariant Arall y Gwasanaeth	42,155	44,961	31,471	9,736	6,809	48,152	183,284
Cyfanswm Gwariant	117,356	67,375	46,922	18,280	12,084	53,139	315,156
Gwariant Net	80,786	51,837	21,494	7,836	5,063	11,768	178,784

Cysoniad Incwm a Gwariant Gwasanaeth o Gost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

Dengys y cysoniad hwn sut mae'r ffigyrau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant y gwasanaeth yn cysylltu â'r symiau a gynhwyswyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	2014/15 £'000	A Ail Nodwyd 2013/14 £'000
Gwariant net yn y Dadansoddiad Gwasanaeth	178,599	178,784
Gwariant net gwasanaethau a gwasanaethau cefnogol na chynhwyswyd yn y Dadansoddiad	27,034	24,774
Symiau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr nas adroddwyd i reolwyr yn y Dadansoddiad	14,784	20,980
Symiau a gynhwyswyd yn y Dadansoddiad na chynhwyswyd yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(19,792)	(20,068)
Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	200,625	204,470

Cysoniad i Ddadansoddiad Goddrychol

Dengys y cysoniad hwn sut mae'r ffigurau yn y dadansoddiad o incwm a gwariant y gwasanaeth yn cysylltu â dadansoddiad goddrychol o'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau a gynhwysir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr

2014/15	Dadansoddi'r Gwasanaeth	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn cael eu Dadansoddi	Symiau yn y Datganiad I&G Cynhwysfawr nas Adroddwyd i Reolwyr yn y Dadansoddiad	Symiau nad ydynt yn cael eu cynnwys yn yr I&G	Dyrannu Ad-daliadau	Costau Gwasanaeth Net	Symiau Corfforaethol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	(53,421)	(10,487)	(3,082)	6,625	21,301	(39,064)	-	(39,064)
	-	-	-	-	-	-	(244)	(244)
	-	-	-	-	-	-	(61,573)	(61,573)
	(77,136)	(1,565)	(6,127)	1,317	5,016	(78,495)	(165,389)	(243,884)
Cyfanswm Incwm	(130,557)	(12,052)	(9,209)	7,942	26,317	(117,559)	(227,206)	(344,765)
Gwariant Gweithwyr	129,394	13,180	1,638	(3,079)	(459)	140,674	5,755	146,429
Gwariant Arall y Gwasanaeth	179,762	25,906	1,983	(23,489)	(25,858)	158,304	-	158,304
Dibrisiad, amorteiddiad a namau	-	-	12,442	-	-	12,442	-	12,442
Eiddo Buddsoddi Incwm & Newid mewn Gwerth Teg	-	-	-	552	-	552	(515)	37
REFCUS	-	-	7,930	-	-	7,930	-	7,930
Darpariaeth Cyflog Cyfartal	-	-	-	(1,718)	-	(1,718)	-	(1,718)
Taliadau Llog	-	-	-	-	-	-	8,302	8,302
Archebiannau ac Ardollau	-	-	-	-	-	-	18,679	18,679
Ennill neu gollir wrth gael gwared ar asedau sefydlog	-	-	-	-	-	-	(258)	(258)
Camau Gweithredu Masnachu	-	-	-	-	-	-	1,853	1,853
Cyfanswm Gwariant	309,156	39,086	23,993	(27,734)	(26,317)	318,184	33,816	352,000
Arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	178,599	27,034	14,784	(19,792)	-	200,625	(193,390)	7,235

2013/14 Ffigyrau i'w Cymharu a ail nodwyd	Dadansoddi'r Gwasanaeth	Gwasanaethau a Gwasanaethau Cefnogi nad ydynt yn cael eu Dadansoddi	Symiau yn y Datganiad I&G Cynhwysfawr nas Adroddwyd i Reolwyr yn y Dadansoddiad	Symiau nad ydynt yn cael eu cynnwys yn yr I&G	Dyrannu Ad-daliadau	Costau Gwasanaeth Net	Symiau Corfforaethol	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ffioedd, costau ac incwm y Gwasanaeth	(55,594)	(8,725)	(1,329)	5,806	24,658	(35,184)	-	(35,184)
Llog ac Incwm Buddsoddiadau	-	-	-	-	-	-	(268)	(268)
Incwm o Dreth y Cyngor	-	-	-	-	-	-	(58,615)	(58,615)
Grantiau'r llywodraeth & cyfraniadau	(80,778)	(2,594)	(3,392)	4,653	4,998	(77,113)	(184,681)	(261,794)
Cyfanswm Incwm	(136,372)	(11,319)	(4,721)	10,459	29,656	(112,297)	(243,564)	(355,861)
Gwariant Gweithwyr	131,872	10,997	1,903	(2,890)	(443)	141,439	5,489	146,928
Gwariant Arall y Gwasanaeth	183,284	25,096	353	(28,139)	(29,213)	151,381	-	151,381
Dibrisiad, amorteiddiad a namau	-	-	18,467	-	-	18,467	-	18,467
Eiddo Buddsoddi Incwm & Newid mewn Gwerth Teg	-	-	-	502	-	502	1,726	2,228
REFCUS	-	-	4,978	-	-	4,978	-	4,978
Taliadau Llog	-	-	-	-	-	-	8,432	8,432
Archebiannau ac Ardollau	-	-	-	-	-	-	18,273	18,273
Emhili neu gollu wrth gael gwared ar asedau sefydlog	-	-	-	-	-	-	875	875
Camau Gweithredu Masnachu	-	-	-	-	-	-	2,184	2,184
Cyfanswm Gwariant	315,156	36,093	25,701	(30,527)	(29,656)	316,767	36,979	353,746
Arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	178,784	24,774	20,980	(20,068)	-	204,470	(206,585)	(2,115)

29. Gweithrediadau Caffaeledig ac a Derfynwyd

Ni fu unrhyw weithrediadau caffaeledig na rhai a derfynwyd yn ystod y flwyddyn.

30. Gweithgarwch Masnachu

Mae'r Cyngor yn gweithredu tri chynllun masnachu mawr, dyma'r manylion.

Mae'r Cyngor yn berchen ac yn rhedeg Tramffordd y Gogarth gan greu incwm o werthu tocynnau. Yr amcan yw darparu rhaglen cynnal a chadw parhaus a ariennir o gronfa wrth gefn a adeiladir o arian dros ben o fasnachu, gan ddefnyddio'r gronfa wrth gefn pan fydd diffyg wrth fasnachu. Cyfanswm y gronfa wrth gefn ar gyfer gwaith cynnal a chadw parhaus ar 31 Mawrth 2015 yw £355k.

		2014/15 £'000	2013/14 £'000
Tramffordd y Gogarth	Trosiant	(923)	(877)
	Gwariant	1,097	1,005
	Diffyg	174	128
	Diffyg (ar ol newidiad IAS 19)	181	134

Mae'r Cyngor yn berchen ar theatr/canolfan gynadledda/arena o bwys ac ail theatr, gan eu gweinyddu a chreu incwm trwy eu gosod a gwerthu tocynnau. Yr amcan masnachu yw gwneud gwarged ar y costau perfformiadau a chynadleddau er mwyn gwneud cyfraniad tuag at y staffio, cynnal a chadw a chostau rhedeg eraill yr adeilad. Cafodd yr amcan masnachu hwn ei gyflawni yn 2014/15 yn achos Venue Cymru er gwaethaf gwneud diffyg cyffredinol. Mae'r crynodeb isod yn dangos yr holl incwm a gwariant cysylltiedig.

		2014/15 £'000	2013/14 £'000
Venue Cymru Theatr Canolfan Gynadledda Arena Arlwyo	Trosiant	(5,053)	(4,387)
	Gwariant	6,721	6,243
	Diffyg	1,668	1,856
	Diffyg (ar ol newidiad IAS 19)	1,710	1,891
Theatr Colwyn	Trosiant	(305)	(277)
	Gwariant	287	458
	Arian dros ben	(18)	181
	Arian dros ben (ar ol newidiad IAS 19)	(14)	183

		2014/15 £'000	2013/14 £'000
Cyfanswm	Diffyg	1,824	2,165
	Diffyg (ar ol newidiad IAS 19)	1,877	2,208
Cyfanswm Gweithgarwch Masnachu	Darpariaeth Refeniw	(24)	(24)
	Diffyg yn y Cyfrif Incwm a Gwariant	1,853	2,184

31. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae'r Cyngor wedi llunio cytundeb lle bydd yn cyflawni tasgau ar ran sefydliadau eraill ac yn adennill y costau'n llawn. Mae un cytundeb yn ymwneud â Gwaith Cynnal a Gwella Cefnffyrdd ar ran Llywodraeth Cymru. Mae ail cytundeb yn ymwneud â thaliadau i Gartrefi mewn perthynas â Gofal Nyrsio ar ran Byrddau Iechyd Lleol.

Mae chwe chyngor Gogledd Cymru'n gweithredu fel asiantau i Lywodraeth Cymru i ddarparu benthyciadau y gellir eu hailgylchu dan y cynllun Troi Tai'n Gartrefi, ar gyfer trwsio eiddo sydd wedi bod yn wag dros y tymor hir, gyda'r bwriad i'w defnyddio unwaith eto. Cyngor Sir y Fflint yw'r awdurdod arweiniol/ bancio ar gyfer rhanbarth Gogledd Cymru ac yn gyfrifol am weinyddu'r gronfa. Derbyniodd y Cyngor £250 mil yn 2014/15 (£353 mil yn 2013/14) gan Gyngor Sir y Fflint.

Bu'r gwariant ar y gweithgareddau hyn fel a ganlyn:

	2014/15 £'000	2013/14 £'000
Cefnffyrdd	5,016	4,998
Gofal Nyrsio	1,299	1,359
Troi Tai'n Gartrefi	275	328
Cyfanswm	6,590	6,685

Yn ystod y flwyddyn cyflwynodd Llywodraeth Cymru ddau gynllun benthyciad newydd ar gyfer adfywio - Benthyciadau Gwella Cartrefi a Throi Tai'n Gartrefi (Haen 2). Yn wahanol i'r cynllun uchod, mae'r cyllid yn ad-daladwy i Lywodraeth Cymru mewn 13 i 15 mlynedd. Derbyniodd y Cyngor £151 mil ar gyfer Benthyciadau Gwella Tai a £151 mil ar gyfer Troi Tai'n Gartrefi (Haen 2). Ni gyhoeddwyd unrhyw fenthyciad yn ystod y flwyddyn.

32. Lwfansau aelodau

Talodd yr Awdurdod y symiau canlynol i aelodau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn:

	2014/15 £000	2013/14 £000
Lwfans Sylfaenol	779	772
Lwfans Cyfrifoldeb Arbennig	260	261
Treuliau	25	30
Cyfanswm	1,064	1,063

33. Tâl Swyddogion

Mae'r tâl a roddwyd i uwch weithwyr yr Awdurdod sydd â dylanwad ar redeg yr Awdurdod yn gyffredinol fel a ganlyn:

	Teitl y Swydd	Cyflog	Ad-dalu Gwariant	Cyfanswm tâl ac eithrio Taliadau Pensiwn	Cyfraniadau Pensiwn Gweithiwr	Cyfanswm Tâl
		£	£	£	£	£
2014/15	Prif Weithredwr	111,573	1,266	112,839	21,310	134,149
2013/14	Prif Weithredwr	108,713	1,352	110,065	23,482	133,547
2014/15	Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth a'r Amgylchedd)	90,588	2,260	92,848	17,303	110,151
2013/14	Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth, Rheoleiddio a Chefnogi)	90,137	1,811	91,948	19,470	111,418
2014/15	Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	90,706	301	91,007	17,324	108,331
2013/14	Cyfarwyddwr Strategol (Arian ac Effeithlonrwydd)	88,298	650	88,948	19,073	108,021
2014/15	Cyfarwyddwr Strategol - Economi a Safle	82,346	1,063	83,409	15,728	99,137
2013/14	Cyfarwyddwr Strategol - Economi a Safle	79,984	1,134	81,118	17,277	98,395
2014/15	Cyfarwyddwr Strategol Gofal Cymdeithasol ac Addysg	75,805	570	76,375	14,479	90,854
2013/14	Pennaeth Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol	70,270	556	70,826	15,179	86,005
2014/15	Pennaeth Statudol Cyfredol y Gwasanaethau Addysg	65,623	1,080	66,703	12,534	79,237
2013/14	Pennaeth Statudol Cyfredol y Gwasanaethau Addysg	-	-	-	-	-
2014/15	Cyn-bennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg	29,876	865	30,741	5,706	36,447
2013/14	Cyn-bennaeth Statudol y Gwasanaethau Addysg	71,703	2,286	73,989	15,488	89,477

Nid oedd gan y Cyngor unrhyw weithwyr a oedd â chyflog o fwy na £150k.

Mae'r tâl yn cynnwys yr holl symiau a dalwyd neu a oedd yn dderbyniadwy gan weithiwr (yn cynnwys enillion cyffredin a thaliadau diswyddo), lwfansau treuliau a gwerth ariannol buddiannau, ond mae'n eithrio taliadau sy'n gysylltiedig â dyletswyddau etholiad. Mae cyfanswm y tâl yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr sy'n daladwy i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, ond heb eu talu yn uniongyrchol i'r gweithiwr.

Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill yr Awdurdod dderbyniodd mwy na £60,000 o dâl am y flwyddyn (ag eithrio cyfraniadau pensiwn ac yswiriant gwladol y cyflogwr):-

Band	Nifer yn 2014/15		Nifer yn 2013/14	
	Heblaw Ysgolion	Ysgolion	Heblaw Ysgolion	Ysgolion
£60,000 - £64,999	5	10	8	8
£65,000 - £69,999	7	4	6	6
£70,000 - £74,999	1	2	1	3
£75,000 - £79,999	0	1	0	0
£80,000 - £84,999	0	0	1	1
£85,000 - £89,999	0	2	0	2
£90,000 - £94,999	1	1	0	1
£95,000 - £99,999	0	0	1	1
£100,000 - £104,999	0	1	0	0
£105,000 - £109,999	0	1	0	1

Mae'r tabl canlynol yn rhoi'r gymhareb rhwng pwynt graddfa'r Prif Weithredwr a phwynt graddfa canolrif staff y Cyngor:

	2014/15	2013/14
	Pwynt ar y Raddfa £	Pwynt ar y Raddfa £
Prif Weithredwr	111,573	108,713
Canolrif	17,780	17,565
Cymhareb	6.28	6.19

Nodwyd nifer y pecynnau ymadael a'r gost fesul band a chyfanswm y diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill yn y tabl isod:

Band Cost y Pecyn Ymadael (gan gynnwys Taliadau Arbennig)	Nifer y Diswyddiadau Gorfodol		Nifer yr Ymadawiadau eraill y Cytunwyd amynt		Cyfanswm y Pecynnau Ymadael fesul Band Cost		Cyfanswm Cost y Pecynnau Ymadael ym mhob Band	
	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14
							£	£
£0 - £20,000	44	28	22	13	66	41	410,653	301,957
£20,001 - £100,000	6	6	10	13	16	19	556,734	681,644
£100,001 - £150,000	-	-	-	-	-	-	-	-
Total	50	34	32	26	82	60	967,387	983,601

34. Costau Archwilio Allanol

Aeth yr Awdurdod i'r costau canlynol yng nghyswllt archwilio'r Datganiad Cyfrifon, ardystio hawliadau grant ac archwiliadau statudol, ac am wasanaethau nad oeddynt yn rhai archwilio a ddarparwyd gan archwilywyr allanol yr Awdurdod:

Datgelu Ffioedd yn Daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG

	2014/15	2013/14
	£'000	£'000
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas â gwasanaethau archwilio allanol a gyflawnwyd gan yr archwilydd penodedig am y flwyddyn.	183	158
Ffioedd yn daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag archwiliadau statudol a Menter Twyll Cenedlaethol.	100	137
Ffioedd yn daladwy i KPMG ar gyfer ardystio hawliadau a ffurflenni grant am y flwyddyn.	44	85
Ffioedd sy'n daladwy mewn perthynas â gwasanaethau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG yn ystod y flwyddyn gan gynnwys gwaith her etholwr	10	102
	337	482

Y ffi amcanol ar gyfer ardystio hawliadau ac adenillion grant am 2014/15 yw £60k ac nid yw wedi ei chynnwys uchod.

35. Incwm Grantiau

Mae'r Awdurdod wedi rhoi'r grantiau, cyfraniadau a rhoddion canlynol mewn credyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn 2014/15:

	2014/15	2013/14
	£'000	£'000
Credydwyd i Dreth ac Incwm Grant Amhenodol		
Grant Cefnogi Refeniw	120,751	121,703
Grant Cytundeb Canlyniadau	1,185	1,165
PFI - Eifen Gyfalaf (wedi'i gynnwys yn y Grant Cynnal Refeniw yn 2014/15)	-	3,407
<i>Is-Gyfanswm</i>	121,936	126,275
Grantiau Cyfalaf:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol (heb fod yn REFCUS)	938	967
Pecyn Conwy (Cynlluniau Cludiant)	-	171
Dechrau'n Deg	6	130
Grant Ysgolion yr 21 Ganrif	428	7,451
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	333	369
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	443	306
Ardal Adfywio Strategol	-	257
Amddiffyn Arfordir Glan Môr Bae Colwyn	2,278	7,827
Adfer Amddiffynfa Arfordirol	1,153	3,231
Grantiau eraill LIC	542	858
Grantiau eraill	228	373
<i>Is-Gyfanswm</i>	6,349	21,940
Cyfanswm Mawr	128,285	148,215
Credydwyd i Wasanaethau:		
Grant Cronfa Gofal Canolraddol	1,464	-
Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor	-	791
Ffioedd Consesiynol	2,661	2,787
Cymorth - Cronfa Cefnogi Plant ac Ieuenctid/ Teuluoedd yn gyntaf	797	883
Grant Refeniw Dechrau'n Deg	2,086	1,776
PFI (wedi'i gynnwys yn y Grant Cynnal Refeniw yn 2014/15)	-	1,494
Darpariaeth ôl-16 mewn Ysgolion	4,762	4,662
Cefnogi Pobl	7,184	7,578
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	2,238	2,416
Grant Cam Sylfaenol	3,313	3,363
Grant Effeithiolrwydd Ysgolion	900	1,029
Cronfa Weithredu Camddefnyddio Sylweddau	838	702
Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf o dan Statud	6,127	3,392
Cronfa Gymdeithasol Ewrop	327	756
DWP - Grant Budd-daliadau Tai	36,334	35,640
Llwybrau Dysgu 14-19	389	584
Grant Amddifadu Disgyblion	2,224	1,058
Grant Gwasanaethau Cludiant Lleol / Grant Cymorth Gwasanaethau Bws	420	1,053
Grant Cymunedau yn Gyntaf	543	469
Grantiau Eraill	5,888	6,680
Cyfanswm Mawr	78,495	77,113

Mae'r Awdurdod wedi derbyn nifer o gyfraniadau nad ydynt eto wedi eu cydnabod fel incwm cyfalaf, gan fod amodau ynghlwm â nhw a all ei gwneud yn ofynnol i'r arian gael ei ddychwelyd i'r rhoddwr. Mae'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn yng nghyswllt cyfalaf fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000
Derbynebion Grantiau Cyfalaf ymlaen llaw		
Cytundebau Adran 106	1,121	1,262
Cyfanswm	1,121	1,262

36. Carfannau Perthynol

Yn unol ag IAS 24, mae gan y Cyngor ddyletswydd i ddatgelu unrhyw drafodion sylweddol gyda 'charfan berthynol'. Mae hyn er mwyn sicrhau fod datganiadau ariannol yn cynnwys y datgeliadau angenrheidiol sy'n tynnu sylw at y posibilrwydd y gallai'r sefyllfa a'r canlyniadau ariannol a adroddir fod yn cael eu heffeithio gan bresenoldeb carfannau perthynol a thrafodion sylweddol gyda hwy.

Llywodraeth Ganolog

Datgelir gwybodaeth fanwl ar Grantiau Refeniw, Grantiau Cyfalaf, Grantiau Cefnogi Refeniw a thrafodion Trethi Annomestig Cenedlaethol yn ystod y flwyddyn mewn man arall yn y datganiad hwn.

Praesepetau ac Ardollau

Darperir manylion y praesepetau a gesglir ar ran sefydliadau eraill yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau ar gyrff penodol sy'n trethu cyllideb y Cyngor. Mae manylion yr ardollau hyn wedi eu cynnwys yn Nodyn 9.

Mae'r Cyfarwyddwr Strategol (Democratiaeth a'r Amgylchedd) yn gweithredu fel Trysorydd i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru; yr ardoll a dalwyd i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ystod y flwyddyn oedd £5,283,704 (2013/14: £5,198,570).

Sefydliadau Elusennol a Gwirfoddol

Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau, Cyfarwyddwr Strategol, Penaethiaid Gwasanaeth, a Swyddogion eraill ar rai gyrff elusennol a gwirfoddol. Nid yw Swyddogion Eraill wedi eu cynnwys yn y trafodion a ddatgelir gyda phartion cysylltiedig oherwydd na themlir fod y swyddogion hyn mewn sefyllfa i arfer yr un lefel o ddylanwad yn y Cyngor ag Aelodau, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth. Yn ystod 2014/15 talwyd cyfanswm o £419,265 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £34,760) (2013/14: £557,906 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £5,418)) i'r gyrff hyn drwy grantiau a thrwy brynu gwasanaethau.

Yn 2014/15 derbyniodd y Cyngor incwm gwerth £420,721 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £2,310) (£862,259 yn 2013/14 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £19,301)) gan y gyrff hyn.

Cymdeithas Llywodraeth Leol (LGA)/Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru(WLGA)

Mae'r Cyngor yn aelod o LGA/WLGA, a thalwyd tanysgrifiadau o £103,404 (dim credydwr diwedd blwyddyn) iddo yn 2014/15 (£106,343 yn 2013/14 (dim credydwr diwedd blwyddyn)), ac o hynny derbyniodd y Cyngor incwm gwerth £28,550 (dim dyledwr diwedd blwyddyn) (£5,703 yn 2013/14 (dim dyledwr diwedd blwyddyn)).

Cyfarwyddwr Strategol a Phenaethiaid Gwasanaeth

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartion cysylltiedig at y Penaethiaid Gwasanaeth a'r Cyfarwyddwr Strategol am y flwyddyn 2014/15, a phob un wedi ymateb.

Talwyd cyfanswm o £104,334 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £288) gan y Cyngor yn 2014/15 mewn perthynas â thrafodion o'r fath (£4,480 yn 2013/14 (dim credydwr diwedd blwyddyn)), a incwm o £1,214 (dim dyledwr diwedd blwyddyn) gan y Cyngor (dim incwm yn 2013/14 (dim dyledwr diwedd blwyddyn)).

Aelodau

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartion cysylltiedig at yr Aelodau am y flwyddyn 2014/15, a phob un wedi ymateb.

Talwyd cyfanswm o £273,710 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £12,109) gan y Cyngor yn 2014/15 mewn perthynas â thrafodion o'r fath (2013/14: £231,416 (gan gynnwys credydwr diwedd blwyddyn o £9,308)), a derbyniwyd cyfanswm o £12,873 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £1,253) gan y Cyngor (£7,270 yn 2013/14 (gan gynnwys dyledwr diwedd blwyddyn o £75)).

Roedd pum Aelod Conwy yn eistedd ar Fwrdd Rheoli Cartrefi Conwy. Roedd dau yn cynrychioli'r Cyngor ar Gyd-bwyllgor Taith, dau yn cynrychioli'r Cyngor ar Brosiect Trin Gwastraff Gweddilliol Gogledd Cymru ac un yn cynrychioli'r Cyngor ar Gyd-bwyllgor GwE. Oherwydd natur y partion, mae'r trosglwyddiadau yn digwydd yng nghwrs arferol gweithgarwch.

Arall

Mae Conwy yn gweithredu fel asiant ar ran Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wrth ymdrin â materion rheoli trysorlys, fel rhan o'r gwasanaeth rheoli ariannol a ddarparwyd dan gyfundeb lefel gwasanaeth.

Ar wahân i drafodion arferol fel taliadau Treth y Cyngor, trethi annomestig a rhenti tai, nid oes unrhyw drafodion sylweddol eraill gyda charfannau perthynol.

37. Gwariant Cyfalaf ac Ariannu Cyfalaf

Dengys y tabl isod gyfanswm gwariant cyfalaf am y flwyddyn (yn cynnwys gwerth yr asedau hynny gaffaelwyd drwy brydlesi cyllidol a chontractau PFI, ynghyd â'r adnoddau ddefnyddiwyd i'w ariannu. Os yw'n fwriad ariannu gwariant cyfalaf yn y dyfodol trwy godi tâl ar y referniw fel y defnyddir asedau gan yr Awdurdod, yna byddai'r gwariant yn arwain at gynnydd yn y Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR), mesurydd gwariant cyfalaf hanesyddol yr Awdurdod sydd heb ei ariannu eto. Dadansoddir y CFR yn yr ail ran o'r nodyn hwn.

	2014/15	2013/14
	£'000	£'000
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Dechreuol	158,759	155,701
Buddsoddiad Cyfalaf		
Eiddo, Offer a Chyfarpar	20,106	31,744
Eiddo Buddsoddiad	-	1,891
Asedau anghyffwrddadwy	318	204
Gwariant referniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	7,930	4,978
Asedau ar Brydles - effaith caffaeliadau a gwarediadau ar rwymedigaeth y brydles	-	169
Ffynonellau Cyllid		
Derbynebion Cyfalaf	(1,379)	(2,267)
Grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau eraill	(12,802)	(25,197)
Symiau a roddwyd i'r ochr o'r Referniw :		
Cyfraniadau Referniw Uniongyrchol	(832)	(1,580)
MRP	(7,188)	(6,884)
Gofyniad Ariannu Cyfalaf Terfynol	164,912	158,759
Eglurhad o symudiadau mewn blwyddyn		
Cynnydd mewn angen sylfaenol i fenthycyca	7,467	4,181
Prydlesau Cyllid	(197)	(48)
Contractau PFI	(1,170)	(1,072)
Costau gweithrediadau gwaredu yn CAA	53	(3)
Cynnydd / (Gostyngiad) yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf	6,153	3,058

38. Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud

Mae Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud yn wariant a gyfalafwyd yn gywir, ond nid yw'n arwain at asedau sefydlog pendant. Mae'r gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf yn cael ei nodi yn y flwyddyn y cafodd ei wario. Mae'r diddymiad hwn yn cael ei nodi yn erbyn refeniw gyda chredyd digolledol i refeniw o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae'r symudiad am y flwyddyn fel a ganlyn:

	Grantiau Adnewyddu ac Ardaloedd Adnewyddu		Arall		Cyfanswm	
	2014/15 £'000	2013/14 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-
Trosglwyddiad o Ddyledwyr	-	-	-	-	-	-
Gwariant y flwyddyn	1,534	1,314	6,396	3,664	7,930	4,978
Grantiau	(1,249)	(1,234)	(4,878)	(2,158)	(6,127)	(3,392)
Dilëwyd i Refeniw	(285)	(80)	(1,518)	(1,506)	(1,803)	(1,586)
Arian mewn llaw ar 31 Mawrth	-	-	-	-	-	-

Mae gwariant refeniw a ariennir o gyfalaf trwy statud 'arall' yn cynnwys y Gronfa Fuddsoddi Leol a Gweinyddu, Arian Cyfatebol Prosiectau'r Cynllun Datblygu Gwledig, Doethwaith Conwy - Costau Cynnal Cyfalafog Rheoli Dogfennau Electronig, Cynllun Grantiau Cartrefi Gwag, Cronfa Gynyddu Eco Bae Colwyn, Cynllun Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid 1 Bae Colwyn, Lle ar gyfer Byw Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid - Conway Road, Ffordd Abergele, a Menter Treftadaeth Treflun Bae Colwyn.

39. Prydlesau

Yr Awdurdod fel Daliwr Prydles

Prydlesau Ariannol

Mae gan y Cyngor nifer o adeiladau, cerbydau masnachol, peiriannau ffrancio, a TG ysgolion a chyfarpar arall dan brydlesi cyllidol.

Caiff yr Asedau a gaffaelwyd drwy'r Prydlesau hyn eu dangos fel Eiddo, Offer a Chyfarpar yn y Fantolen gyda'r gwerth net canlynol:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Tir & Adeiladau Eraill	659	427
Cerbydau, Offer, Dodrefn & Chyfarpar	393	549
Cyfanswm	1,052	976

Mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i dalu isafswm ar y prydlesau hyn sy'n cynnwys setliad o'r rhwymedigaeth tymor hir am y budd yn yr eiddo gaffaelwyd gan yr Awdurdod a chostau cyllido a fydd yn daladwy gan yr Awdurdod yn y dyfodol tra mae'r rhwymedigaeth yn parhau'n ddyledus. Mae'r lleiafswm taliadau prydles fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Rhwymedigaethau prydlesau ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles):		
▪ Cyfredol	185	200
▪ Ddim yn gyfredol	424	607
Costau cyllido sy'n daladwy yn y dyfodol	1,063	1,108
Lleiafswm y Taliadau Prydles	1,672	1,915

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	Lleiafswm Taliadau Prydles		Ymrwymadau Prydlesau Cyllidol	
	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Dim mwy na blwyddyn	220	245	185	200
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	236	413	147	307
Mwy na 5 mlynedd	1,216	1,257	277	300
Cyfanswm	1,672	1,915	609	807

Prydlesau Gweithredol

Mae gan yr Awdurdod brydlesau yn ymwneud â thir ac adeiladau i wahanol bwrpasau yn cynnwys llety swyddfa, defnydd cymunedol ac i ddarparu llety i deuluoedd digartref.

Mae'r isafswm taliadau prydles i'r dyfodol o dan brydlesau na ellir eu diddymu mewn blynyddoedd i ddod yn:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Dim mwy na blwyddyn	795	971
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	433	420
Mwy na 5 mlynedd	1,935	1,791
Cyfanswm	3,163	3,182

Mae'r isafswm taliadau i'r dyfodol y disgwylir i'r Awdurdod eu derbyn yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw yn cael eu pennu gan gymhwysedd am fudd-dal tai.

Y gwariant yn ystod y flwyddyn o ran pob prydles gweithredu, gan gynnwys y rhai yr oedd teuluoedd digartref yn eu defnyddio oedd:

	2014/2015 £'000	2013/2014 £'000
Isafswm taliadau prydles	971	978
Taliadau sy'n dderbyniadwy yng nghyswllt eiddo ble mae teuluoedd digartref yn byw	(477)	(638)
Cyfanswm	494	340

Yr Awdurdod fel Prydleswr

Prydlesau Ariannol

Mae'r Awdurdod wedi prydlesu sawl eiddo o dan brydlesi gweithredol gyda thymor o hyd at 125 mlynedd. Mae gan yr Awdurdod buddsoddiad gros yn y brydles, gan gynnwys yr isafswm taliadau prydles y disgwylir iddynt gael eu derbyn dros y tymor sy'n weddill a'r gwerth gweddilliol a ddisgwylir i'r eiddo pan fo'r brydles yn dod i ben. Mae'r isafswm taliadau prydles yn cynnwys setliad y dyledwr tymor hir am y budd yn yr eiddo a gaffaelir gan y prydleswr a'r incwm ariannol a enillir gan yr Awdurdod mewn blynnyddoedd i ddod tra bo'r ddyled yn dal i sefyll. Mae'r buddsoddiad gros yn cynnwys y symiau canlynol:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Dyledwr prydles ariannol (gwerth presennol net o leiafswm y taliadau prydles)		
▪ Cyfredol	266	262
▪ Ddim yn gyfredol	2,055	1,259
Incwm ariannol heb ei ennill	1,055	404
Gwerth gweddilliol eiddo heb ei warantu	(275)	(275)
Buddsoddiad gros yn y brydles	3,101	1,650

Mae'r buddsoddiad gros yn y brydles yn cynnwys dyledwr prydles ariannol ar gyfer Canolfan Crwst, trefniadau aml-asiantaeth gyda chymdeithas dai, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a'r Awdurdod.

Derbynnir y buddsoddiad gros yn y brydles a'r isafswm taliadau prydles dros y cyfnodau canlynol:

	Buddsoddiad Gros yn y Brydles		Isafswm Taliadau Prydles	
	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Dim mwy na blwyddyn	406	324	406	324
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	758	533	758	533
Mwy na 5 mlynedd	1,937	793	1,937	793
Cyfanswm	3,101	1,650	3,101	1,650

Prydlesau Gweithredol

Mae'r Awdurdod yn prydlesu eiddo i'r dibenion canlynol yn cynnwys:

- i ddarparu gwasanaethau yn y gymuned, megis cyfleusterau chwaraeon, gwasanaethau twristiaeth a chanolfannau cymuned
- i bwrpas datblygiad economaidd i ddarparu adeiladau addas a fforddiadwy i fusnesau lleol.

Y lleiafswm taliadau prydles gweithredol derbyniadwy na ellir eu diddymu i'r dyfodol yw:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Dim mwy na blwyddyn	762	812
Mwy na blwyddyn ond dim mwy na pum mlynedd	1,540	1,389
Mwy na 5 mlynedd	9,008	9,202
Cyfanswm	11,310	11,403

Nid yw'r lleiafswm taliadau derbyniadwy yn cynnwys rhent sydd yn amodol ar drosiant. Yn 2014/15 roedd gwerth rhenti wrth gefn a dderbyniwyd yn £256,700. Yn 2013/14 y ffigwr hwn oedd £327,190.

40. Mentrau Cyllid Preifat a chytundebau tebyg

Prosiect Cynllun Ariannu Preifat y Tair Ysgol

Mae'r prosiect yn cynnwys adeilad ysgol o'r newydd ar safle newydd ar gyfer Ysgol John Bright Llandudno; adnewyddu ac estyn Ysgol Aberconwy, Conwy; ac adeiladu ystafelloedd o'r newydd ac adnewyddu Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst, yn ogystal ag ad-drefnu'r ysgol fel ei bod wedi ei lleoli ar un safle.

Mae'r prosiect yn darparu'r Cyngor gyda 3 ysgol sy'n cael ei gwasanaethu'n llawn gan gynnwys gwasanaethau rheoli cyfleusterau, glanhau, gofalu, cynnal y tiroedd, NNDR, gwasanaethau.

Llofnodwyd contractau 12 Mawrth 2003, a dechreuodd y gwaith adeiladu ddiwedd mis Mawrth 2003. Roedd y Taliadau Unedol (y taliad misol a wneir gan y Cyngor i'r sector preifat ar gyfer y 3 ysgol sy'n cael eu gwasanaethu'n llawn) yn daladwy o 1 Awst 2004 am gyfnod contract o 25 mlynedd. Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2014/15 oedd £6.9m (net o ddiyniadau argaeledd a perfformiad o £1k) am y cyfnod Ebrill 2014 i Fawrth 2015 yn gynwysedig. (Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2013/14 oedd £6.9m net o didyniadau argaeledd a perfformiad o £1k.) Amcangyfrifir fod y taliad blwyddyn lawn yn 2015/16 tua £6.9m ar sylfaen pris o 1 Ebrill 2015.

Mae'r rhwymedigaeth heb fod wedi ei chwblhau a gliriwyd o'r trafodyn PFI tua £109.1m (£118.1m yn 2013/14), sy'n cynrychioli cyfanswm y Taliadau Unedol amcanol sy'n daladwy am weddill cyfnod y contract 25 mlynedd.

Ym mis Awst 2004, talodd y Cyngor Gostau Unedol o £9m ymlaen llaw.

Ar ddechrau'r Cytundeb PFI, trosglwyddwyd asedau presennol Ysgol Aberconwy ac Ysgol Dyffryn Conwy, a nodwyd yn y fantolen am £7.6m, i'r sector preifat heb unrhyw ystyriaeth.

Yn ogystal, cyfrannwyd at Falans Cronfa'r Cyngor drwy'r Cynllun Ariannu Preifat yn y swm o £1.492 miliwn yn 2013/14, yn sgil adolygiad o'r peirianwaith ariannu ar gyfer tâl unedol y Cynllun Ariannu Preifat sy'n daladwy hyd at 2030.

Gwerth Asedau dan PFI a Chytundebau Tebyg

	£'000
1 Ebrill 2013	43,034
Symudiad 2013/14	(975)
31 Mawrth 2014	42,059
Symudiad 2014/15	7,397
31 Mawrth 2015	49,456

Gwerth Rhwymedigaeth o ganlyniad i PFI a Chytundebau Tebyg

	Credydwr Prydles Cyllid £'000	Gwahaniaeth Amseru Cylch Bywyd £'000	Cyfanswm £'000
1 Ebrill 2013	(26,433)	(391)	(26,824)
Symudiad 2013/14	1,071	-	1,071
31 Mawrth 2014	(25,362)	(391)	(25,753)
Symudiad 2014/15	1,170	-	1,170
31 Mawrth 2015	(24,192)	(391)	(24,583)

Manylion taliadau sy'n ddyledus dan PFI a Chytundebau Tebyg

	Ffioedd Gwasanaeth £'000	Ad-daliad Rhwymedigaeth £'000	Llog £'000	Cyfanswm £'000
O fewn 1 flwyddyn	3,506	1,283	2,128	6,917
O fewn 1 i 5 mlynedd	16,101	5,175	7,378	28,654
O fewn 5 i 10 mlynedd	22,840	9,344	5,989	38,173
O fewn 10 i 15 mlynedd	24,944	8,390	2,035	35,369
O fewn 15 i 20 mlynedd	-	-	-	-

41. Colledion Amhariad

Yn ystod 2014/15, cydnabu'r Awdurdod golledion amhariad o £52k. (Yn 2013/14 ni wnaeth yr Awdurdod gydnabod unrhyw golledion amhariad). Roedd y rhain yn ymwneud â dymchwel Toiledau Cyhoeddus Ffordd yr Orsaf ym Mhenmaenmawr a Chiosgau 3, 4 a 5 ar bromenâd Bae Colwyn.

42. Buddiannau Terfynu

Daeth yr Awdurdod â chontractau nifer o weithwyr i ben yn 2014/15 gan wynebu ymrwymiad o £967k (£984k yn 2013/14) - gweler Nodyn 33 ar gyfer nifer y pecynnau ymadael a chyfanswm y gost fesul band.

Ceir dadansoddiad pellach isod o'r atebolrwydd o £967k:

Roedd swm o £648k yn daladwy i 33 gweithiwr o ganlyniad i effeithlonrwydd gwasanaethau ac ailstrwythuro.

Talwyd swm o £41k i 15 gweithiwr o ganlyniad i gontractau tymor penodol yn dod i ben.

Talwyd swm o £32k i 8 gweithiwr o ganlyniad i gau ysgolion.

Talwyd swm o £164k i 12 gweithiwr o ganlyniad i bwysau ar y gyllideb.

Roedd swm o £82k yn daladwy i 14 gweithiwr am resymau eraill.

43. Cynlluniau Pensiwn y Cyfrifir Amdanynt Fel Cynlluniau Cyfraniadau Diffiniedig

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r cynllun yn rhoi buddiannau penodol i athrawon ar eu hymddeoliad, ac mae'r Awdurdod yn cyfrannu tuag at y gost drwy dalu cyfraniadau sy'n seiliedig ar dâl pensiynadwy aelodau. Yn dechnegol, cynllun buddiannau diffiniedig yw'r cynllun. Fodd bynnag, mae'r cynllun heb ei ariannu ac mae'r Adran Addysg yn defnyddio cronfa ddamcaniaethol er mwyn cyfrifo cyfradd cyfraniad cyflogwyr i'w thalu gan awdurdodau lleol. Nid yw'r Awdurdod yn gallu adnabod ei ran o'r sefyllfa ariannol waelodol a pherfformiad y cynllun gyda digon o ddibynadwyedd at ddibenion cyfrifo. At ddiben y Datganiad Cyfrifon, maent felly yn cael eu cyfrifo ar yr un sail â chynllun cyfraniadau diffiniedig. Yn 2014/15, talodd y Cyngor £4.191m o Bensiwn Athrawon a oedd yn cynrychioli 14.10% o dâl pensiynadwy. Roedd y ffigyrau am 2013/14 yn £4.198m a 14.10%. Nid oedd unrhyw gyfraniadau'n daladwy ar ddiwedd y flwyddyn (31 Mawrth 2014 – Dim).

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gostau unrhyw fuddiannau ychwanegol a ddyfernir ar ymddeoliad cynnar tu allan i delerau'r cynllun athrawon. Cyfrifir am y costau hyn ar sail buddiannau diffiniedig.

44. Cynlluniau Pensiwn Buddiannau Diffiniedig

Cyfranogiad mewn Cynlluniau Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Awdurdod yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddiannau ôl gyflogaeth. Er na fydd y buddiannau hyn yn daladwy hyd nes bo'r gweithwyr yn ymddeol, mae gan yr Awdurdod ymrwymiad i wneud y taliadau sydd angen eu datgelu ar yr adeg mae gweithwyr yn ennill eu hawl i'r dyfodol.

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun ôl gyflogaeth:

- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Mae'r Awdurdod yn cyfranogi mewn cynlluniau a weinyddir yn lleol gan Gyngor Gwynedd a Chyngor Sir y Fflint – mae'r rhain yn gynlluniau buddiant diffiniedig cyflog terfynol a ariennir, sy'n golygu fod yr Awdurdod

a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, a gyfrifir ar lefel y bwriedir iddi gydbwysu'r rhwymedigaethau pensiwn goddag asedau buddsoddi.

- Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddiannau ar ôl ymddeol wrth ymddeol yn gynnar - mae hwn yn drefniant buddiant diffiniedig heb ei gyllido, y cydnabyddir rhwymedigaethau iddo pan fo'r dyfarniadau wedi eu gwneud. Fodd bynnag, ni adeiladwyd unrhyw asedau buddsoddi i gwrdd â'r rhwymedigaethau pensiynau hyn, a rhaid cynhyrchu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn gwirioneddol fel y dânt yn ddyledus.
- Cyfradd cyfraniad y cyflogwr i gynllun Gwynedd yn 2014/15 oedd 19.1% yn ogystal â swm sefydlog ar gyfer pensiynau o £1.280 miliwn (2013/14 21.1%). Y gyfradd fydd 19.1% yn ogystal â swm sefydlog ar gyfer pensiynau o £1.294 miliwn yn 2015/16. Y cyfanswm a dalwyd i gynllun Gwynedd yn 2014/15 oedd £13.298 miliwn mewn perthynas â chyfraniadau pensiwn safonol (£12.262 miliwn yn 2013/14).

Trafodion yn Gysylltiedig â Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cydnabyddir costau buddiannau ymddeol yn y gost gwasanaethau sy'n destun adroddiad pan y cânt eu hennill gan weithwyr, yn hytrach na phan fo'r fath fuddiannau yn cael eu talu yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r tâl y mae gofyn i ni ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor wedi ei seilio ar yr arian sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly mae cost gwirioneddol ôl gyflogaeth /buddiannau ymddeol yn cael ei gwyrddroi allan o Gronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a Balans Cronfa'r Cyngor trwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn.

Gofynion Datgelu IAS 19 ar gyfer 2014/15

Mae sawl newid wedi ei wneud mewn perthynas â safon gyfrifo ryngwladol Buddiannau Cyflogaeth IAS 19, sy'n golygu bod y datganiad cyfrifon a'r polisi cyfrifo wedi newid. Mae'r newid hwn wedi cyflwyno dosbarthiadau newydd o elfennau cost buddiannau diffiniedig i'w cydnabod yn y datganiadau ariannol (h.y. llog net ar y dyledion buddiannau diffiniedig (ased) ac ail-fesuriadau'r ddyled buddiannau diffiniedig net (ased)), a, lle mae effaith materol, meini prawf diffinio neu gydnabod newydd ar gyfer costau gwasanaeth (e.e. costau gwasanaethau blaenorol) a meini prawf cydnabod newydd ar gyfer buddiannau terfynu cyflogaeth.

Mae'r ailddatganiadau angenrheidiol wedi eu hadlewyrchu yn y nodiadau dilynol. Trafodion yn ymwneud a buddion Ymddeol a gydnabyddir yn y Cyfrifon:

	Wedi'u Hariannu		Heb eu Hariannu	
	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14
	£'000	£'000	£'000	£'000
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
Cost net y Gwasanaethau:				
• Cost gwasanaeth cyfredol	14,475	14,104	-	-
• Cost gwasanaeth y gorffennol	110	357	4	9
• Taliadau Llawn	-	-	-	-
Incwm a Gwariant Buddsoddi ac Ariannu				
• Llog net	4,843	4,611	912	878
Cyfanswm buddion diffiniedig a godwyd ar ddarparu gwasanaethau	19,428	19,072	916	887
Costau pensiwn eraill a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				
• Adenillion ar asedau (heb gynnwys llog)	(27,831)	(12,562)		
• Ailfesuriadau ar rwymedigaethau	76,993	16,464	1,258	984
Costau pensiwn a godwyd ar y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	68,590	22,974	2,174	1,871
Datganiad ynglŷn â'r Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn				
• Dileu ffioedd yn unol â'r Cod	20,344	19,959	-	-
Symiau gwirioneddol a godwyd ar y Gronfa Gyffredinol yn ystod y flwyddyn:				
• Cyfraniadau cyflogwr	14,314	14,092	-	-
• Taliadau dewisol			1,502	1,503

Mae'r swm a gynhwyswyd yn y Fantolen yn codi o rwymedigaeth yr Awdurdod mewn perthynas â'i gynlluniau buddion wedi'u diffinio fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddion yn ôl Disgresiwn	
	2014/15	2013/14	2014/15	2013/14
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth presennol rhwymedigaeth buddion diffiniedig	(558,885)	(458,050)	(22,140)	(21,468)
Gwerth teg yr asedau	389,893	344,837	-	-
Is-gyfanswm	(168,992)	(113,213)	(22,140)	(21,468)
Symudiadau eraill mewn rhwymedigaethau/asedau	-	-	-	-
Rhwymedigaeth net	(168,992)	(113,213)	(22,140)	(21,468)

Asedau a Rhwymedigaethau yng Nghyswllt Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Cysoniad o werth presennol rhwymedigaethau'r cynllun (rhwymedigaeth buddiant diffiniedig):

Rhwymedigaethau	Rhwymedigaethau a Ariennir: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Rhwymedigaethau heb eu Hariannu: Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Balans agoriadol	458,050	416,773	21,468	21,100
Cost bresennol gwasanaeth	14,475	14,104	-	-
Cost llog	19,762	18,857	912	878
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,792	3,702	-	-
Ailfesuriadau	76,993	16,464	1,258	984
Buddiannau a dalwyd (Costau)/credyd gwasanaethau blaenorol	(14,297)	(12,207)	(1,502)	(1,503)
	110	357	4	9
Cwtogiadau	-	-	-	-
Rhwymedigaethau a dalwyd	-	-	-	-
Balans Cau	558,885	458,050	22,140	21,468

Penderfynir ar yr enillion a ddisgwylir ar asedau'r cynllun drwy ystyried yr enillion a ddisgwylir eu cael ar yr asedau sy'n tanlinellu'r polisi buddsoddi cyfredol. Mae'r cynnyrch a ddisgwylir ar y buddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar gynnyrch adbrynant gros fel ar ddyddiad y Fantolen.

Asedau	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	344,837	313,945
Ailfesuriadau	27,831	12,562
Llog Asedau	14,919	14,246
Cyfraniadau'r cyflogwr	12,811	12,589
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	3,792	3,702
Buddiannau a dalwyd	(14,297)	(12,207)
Buddiannau heb eu Hariannu a dalwyd	(1,502)	(1,503)
Cyfraniadau Buddiannau heb eu Hariannu	1,502	1,503
Rhwymedigaethau a dalwyd	-	-
Balans Cau	389,893	344,837

Asedau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Categori Ased	2014-15				2013-14			
	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Cyfanswm	%	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Prisiau a Ddyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithgar	Cyfanswm	%
	£'000	£'000	£'000		£'000	£'000	£'000	
Gwarantau Ecwiti								
Prynwr	10,828	-	10,828	2.8	6,473	-	6,473	1.9
Ynni a Chyfleustodau	8,052	-	8,052	2.1	8,278	-	8,278	2.4
Sefydliadau Ariannol	6,097	-	6,097	1.6	2,890	-	2,890	0.8
Iechyd a Gofal	16,274	-	16,274	4.2	15,324	-	15,324	4.4
Technoleg Gwybodaeth	11,366	-	11,366	2.9	9,645	-	9,645	2.8
Arall	19,815	-	19,815	5.1	15,772	-	15,772	4.6
Ecwiti Preifat								
Pob Un	-	16,534	16,534	4.2	-	16,547	16,547	4.8
Eiddo tiriog								
Eiddo yn y DU	-	37,499	37,499	9.6	-	29,759	29,759	8.6
Eiddo Tramor	-	1,132	1,132	0.3	-	883	883	0.3
Cronfeydd Buddsoddi ac Ymddiriedolaethau Uned								
Ecwitiau	89,238	111,057	200,295	51.2	77,559	101,301	178,860	51.9
Bondiau	-	54,136	54,136	13.8	-	51,394	51,394	14.9
Isadeiledd	-	1,844	1,844	0.5	-	1,525	1,525	0.4
Deilliadau								
Chwyddiant	-	-	-	-	-	-	-	0.0
Arian Parod a Chywerthoedd								
Arian Parod								
Pob Un	7,053	-	7,053	1.8	7,487	-	7,487	2.2
Cyfansymiau	168,723	222,202	390,925	100.0	143,428	201,409	344,837	100.0

Mae manylion ynglŷn â newidiadau rheolau Cynllun Pensiwn y Llywodraeth Leol, gan gynnwys y newid o fudd-daliadau cyflog terfynol i fudd-daliadau gyrfa cyfartalog wedi eu hailbrisio o 1 Ebrill 2015 ymlaen, ar gael ar y ddolen ganlynol:

<http://www.lgps.org.uk/lge/core/page.do?pagelid=97977>

Sail ar Gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Aseswyd rhwymedigaethau ar sail actwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned rhagamcanedig, amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy mewn blynyddoedd i ddod gan ddibynnu ar ragdybiaethau ynghylch graddfeydd marwoldeb, lefelau cyflog, ayb. Mae rhwymedigaethau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a Buddiannau Disgresiwn wedi eu hasesu gan Hymans Robertson, cwmni annibynnol o actwaryddion, gyda'r rhagamcanion i Gronfa'r Cyngor wedi ei seilio ar y gwerthusiad llawn olaf o'r cynllun ar 31 Mawrth 2015.

Y prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actwari oedd :

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Buddiannau Disgresiwn	
	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
Graddfa enillion disgwyliedig tymor hir ar asedau yn y cynllun:				
Buddsoddiadau Ecwiti	6.5%	7.0%	-	-
Bondiau	2.9%	4.3%	-	-
Eiddo	5.9%	6.2%	-	-
Arian	0.5%	0.5%	-	-
Rhagdybiaethau Marwoldeb:				
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr presennol:				
• Dynion	22.0	22.0	22.0	22.0
• Merched	24.0	24.0	24.0	24.0
Hirhoedledd yn 65 i bensiywyr y dyfodol:				
• Dynion	24.4	24.4	24.4	24.4
• Merched	26.6	26.6	26.6	26.6
Graddfa chwyddiant	2.4%	2.8%	2.4%	2.8%
Graddfa cynnydd mewn cyflogau	4.3%	4.6%	4.3%	4.6%
Graddfa cynnydd mewn pensiynau	2.4%	2.8%	2.4%	2.8%
Graddfa ar gyfer disgowntio rhwymedigaethau'r cynllun	3.2%	4.3%	3.2%	4.3%
Defnyddio'r opsiwn i drosi pensiwn blynyddol i lwmp swm ymddeoliad	50%	50%	-	-

45. Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Municipal Mutual Insurance (MMI) Darpariaethau

Terfynodd MMI ysgrifennu yswiriant busnes ar 30 Medi 1992. Er mwyn sicrhau dilyniant trefnus, aeth y credydwr i Gynllun Trefniant dan Adran 425 Deddf Cwmnïau 1985 (bellach adran 899 Deddf Cwmnïau 2006). Dechreuwyd y Cynllun hwnnw ar 13 Tachwedd 2012.

O dan y Cynllun Trefniant mae'r Awdurdod rŵan wedi etifeddu rhwymedigaethau oddi wrth gyn-awdurdodau lleol fel a ganlyn:

	£
Cynghorau Bwrdeistref Aberconwy a Cholwyn	130,063
Cyngor Sir Gwynedd	81,378
Cyngor Sir Clwyd	218,566
Cyfanswm	430,007

Mae'r swm hwn yn cynrychioli ardoll o 15% ar hawliadau a dalwyd yn flaenrol gan MMI mewn perthynas â chyn-awdurdodau, wedi cael ei gyfrif yng nghyfrifon yr Awdurdod.

Mae taliadau interim wedi eu gwneud fel a ganlyn:

	£
Cynghorau Bwrdeistref Aberconwy a Cholwyn	130,063
Cyngor Sir Gwynedd	31,422
Cyngor Sir Clwyd	202,217
Cyfanswm	363,702

Gweler Nodyn 22 – Darpariaethau.

Municipal Mutual Insurance (MMI) Rhwymedigaethau Wrth Gefn

Y farn actiwaraid bresennol yw gallai'r Ardoll yn y pen draw ddisgyn rhywle mewn ystod rhwng 26% a 75% ond disgwylir iddo fod yn 50% (cyfanswm ardoll o £1.339m, £430k yn llai na ddarparwyd ar ei gyfer eisoes, gan roi £909k ychwanegol), fodd bynnag, yn ddamcaniaethol mae amlygu Credydwr Cynllun yn 100%.

46. Asedau Wrth Gefn

Does dim asedau wrth gefn amlwg.

47. Trefniadau a Phwyllgorau ar y Cyd

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn ymwneud â sawl trefniant ar y cyd gydag Awdurdodau eraill gogledd Cymru.

Mae yna ddau gydbwyllgor ffurfiol lle mae Cyngor Sir y Fflint yn paratoi cyfrifon ar wahân:-

- i) Partneriaeth Trin Gwastraff Gweddillol Gogledd Cymru (gyda Sir y Fflint (Awdurdod arweiniol), Ynys Môn, Sir Ddinbych a Gwynedd).
Cyfraniad Conwy i'r Bartneriaeth yn 2014/15 oedd £85k (£116k 2013/14).
- ii) TAITH (Consortia Cludiant Rhanbarthol Gogledd Cymru) (gyda Sir y Fflint (Awdurdod arweiniol), Ynys Môn, Sir Ddinbych, Wrecsam a Gwynedd).
Cyfraniad Conwy gan Taith yn 2014/15 oedd £13k (£653k 2013/14).

Trydydd Cydbwyllgor ffurfiol, y mae Cyngor Gwynedd yn paratoi set o gyfrifon ar wahân ar ei gyfer, yw GwE, gwasanaeth gwella ar gyfer ysgolion Gogledd Cymru. Cyfraniad Conwy at Gydbwyllgor GwE yn 2014/15 oedd £556k (£551k yn 2013/14).

Gallwch weld cyfrifon y Cydbwyllgorau hyn drwy ddilyn y ddolen ganlynol:

www.nwrwtp.org

www.taith.gov.uk

<https://www.gwynedd.gov.uk/cy/Cyngor/Dogfennau-Cyngor/Perfformiad-y-Cyngor/Datganiad-or-cyfrifon/Cyd-bwyllgor-GwE-Datganiad-Cyfrifon-2013-14-yn-dilyn-Archwiliad.pdf>

48. Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol

Mae gweithgareddau'r Awdurdod yn arwain at amryw o risgiau ariannol, a'r risgiau allweddol yw:

- Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partion eraill yn methu â thalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod;
- Risg Diddymu – y posibilrwydd na fydd cyllid ar gael gan yr Awdurdod i fodloni ei rhwymedigaethau i wneud taliadau;
- Risg Marchnad – y posibilrwydd y bydd colled ariannol i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau, fel newidiadau mewn cyfraddau llog;

Mae rhaglen rheoli risg cyffredinol yr Awdurdod yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol, ac yn ceisio lleihau'r effeithiau andwyol potensial ar yr adnoddau sydd ar gael i ariannu gwasanaethau. Cynhelir rheolaeth risg gan dîm trysorlys canolog, dan bolisiau a gymeradwywyd gan y Cyngor yn y Strategaeth Rheolaeth Trysorlys Flynyddol. Mae gan y Cyngor egwyddorion ysgrifenedig ar gyfer rheoli risgiau cyffredinol, yn ogystal â pholisiau ysgrifenedig yn ymwneud â meysydd penodol, fel risg graddfa llog, risg credyd a buddsoddi arian swrplws.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o arian a dalwyd i fanciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal â thrafodion credyd i gwsmeriaid y Cyngor.

Lleihawyd y risg trwy'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, sy'n mynnu nad yw arian yn cael ei fuddsoddi mewn sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn ateb naill ai lleiafswm meini prawf credyd a nodwyd, yn unol â Fitch, Moody's and Standard & Poor's Ratings Services neu fod rhaid i gymdeithasau adeiladu fod a thros £500m o asedau. Mae'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, hefyd yn gosod uchafswm i fuddsoddi gyda sefydliad ariannol ym mhob categori.

Mae'r meini prawf credyd yng nghyswllt asedau ariannol sy'n cael eu dal gan yr awdurdod fel a ganlyn:

Bydd y Cyfarwyddwr Strategol – Cyllid a Effeithlonrwydd yn cadw rhestr cyd-barti sy'n cydymffurfio a'r meini prawf canlynol ac yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo yn ôl yr angen.. Mae'r meini prawf hyn ar wahân i'r rheiny sy'n pennu buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol, gan eu bod yn dethol y gwrth bartïon hynny a ddewisir gan y Cyngor yn hytrach na diffinio beth yw ei fuddsoddiadau.

1. Swyddfa Rheoli Dyledion y Trysorlys – terfyn £10m
2. Awdurdodau Lleol (heblaw â threthi wedi'u capio) – terfyn £5m
3. Bob banc DU ac Iwerddon a'u his-gwmnïau sydd â graddau da (Fitch neu gyfatebol). Ar hyn o bryd caiff y rhain eu diffinio fel: Tymor Hir BBB.

Terfyn - £5m

Defnyddir banciau y mae eu graddau wedi gostwng islaw'r rheiny yn 3 uchod os yw'r adneuen cyfanwerth yn cael eu sicrhau gan warant llywodraeth, a bod yr adneuen yn dod o fewn telerau'r warant.

4. Cymdeithasau adeiladu

- Cymdeithasau adeiladu gyda gradd (fel y sector bancio) i gyd gyda therfyn benthyca o £3m.
- Yr holl gymdeithasau adeiladu heb radd ond gydag asedau o £1bn neu fwy gyda therfyn benthyca o £3m ac amser terfyn o 9 mis.
- All cymdeithasau adeiladu heb radd ond gydasedau o £500m neu fwy gyda therfyn benthyca o £2m ac amser terfyn o 6 mis.

5. Cronfeydd Marchnad Ariannol (MMF)

Mae'r Cyngor wedi rhoi caniatâd yn flaenorol i fenthyca drwy'r cronfeydd hyn gyda therfyn o £1m fesul cronfa. Adolygir y sefyllfa hon yn rheolaidd i fonitro'r adenillion ar fuddsoddiad ac oherwydd newid diweddar, nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cronfeydd Marchnad Arian ar hyn o bryd.

Ni ellir asesu pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd o £5m yng nghyswllt ei fuddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu yn gyffredinol gan y bydd y risg bod unrhyw sefydliad yn methu â gwneud taliadau llog neu ad-dalu prifswm yn benodol i bob sefydliad unigol. Dangosodd profiad diweddar mai peth prin iawn yw i'r fath endidau fethu â chwrdd â'u hymrwymiaidau. Mae risg anadferadwyedd yn berthnasol i holl adneuen yr Awdurdod, ond nid oedd tystiolaeth ar 31 Mawrth 2015 fod hyn yn debygol o ddigwydd.

Mae'r crynodeb canlynol yn crynhoi pa mor agored yw'r Awdurdod i risg credyd potensial ar asedau ariannol eraill, wedi ei seilio ar y profiad o ddiffygdalu a methiant i gasglu dros y pum mlynedd ariannol ddiwethaf, wedi ei addasu i adlewyrchu amodau presennol y farchnad.

	Swm ar 31 Mawrth 2015	Profiad Hanesyddol o Ddiffygdalu	Profiad Hanesyddol wedi ei Addasu ar gyfer Amodau'r Farchnad ar 31 Mawrth 2015	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad i Ddiffygdalu & Methiant i Gasglu ar 31 Mawrth 2015	Uchafswm Amcangyfrif Datguddiad ar 31 Mawrth 2015
	£'000	%	%	£'000	£'000
Cwsmeriaid	6,358	0	0	0	0

Nid yw'r Awdurdod yn caniatáu credyd i gwsmeriaid. Gellir dadansoddi'r swm dyledus ond heb amhariad yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015 £000	31 Mawrth 2014 £000
Llai na thri mis	5,106	8,377
Tri i chwe mis	59	89
Chwe mis i flwyddyn	234	334
Dros flwyddyn	959	1,204
Cyfanswm	6,358	10,004

Mae'r holl daladwyon masnach ac eraill yn ddyledus i'w talu mewn llai na blwyddyn.

Risg Diddymu

Mae gan yr Awdurdod system rheoli llif arian gynhwysfawr sy'n ceisio sicrhau fod arian parod ar gael fel bo angen. Os oes symudiadau annisgwyl yn digwydd, mae gan y Cyngor fynediad parod at fenthyciadau o'r marchnadoedd arian a'r Bwrdd Benthyciad Gwaith Cyhoeddus. Nid oes risg sylweddol y bydd yn methu â chodi arian i gwrdd â'i ymrwymadau dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn rhwym o ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar amser o raddfeydd llog anffafriol. Mae'r Awdurdod yn gosod cyfyngiadau ar y gyfran o fenthycia graddfa sefydlog yn ystod cyfnodau penodol. Mae'r Cyngor yn rheoli ei bortffolio trwy ail-amserlennu dyledion pan fo'n economaidd gwneud hynny. Mae dadansoddiad aeddfedu'r PWLB a benthyciadau farchnad fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2015 £'000	31 Mawrth 2014 £'000
Llai na blwyddyn	36,309	34,299
1 – 2 flynedd	318	309
2 – 5 mlynedd	1,015	985
5 – 10 mlynedd	4,889	4,524
10 – 25 mlynedd	7,984	8,697
Dros 25 mlynedd	90,655	90,656
Cyfanswm	141,170	139,470

Risg Marchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Awdurdod yn agored i risg pan fo'n wynebu symudiadau yn y cyfraddau llog ar ei fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae unrhyw symudiad yn y cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y cyfraddau llog yn cael yr effaith a ganlyn:

- benthyc ar gyfraddau amrywiol – bydd y llog a godir ar y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- benthyc ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y benthyciad yn syrthio;
- buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog sy'n cael ei dalu i'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau yn cynyddu
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn syrthio.

Nid yw benthyciadau'n cael eu cario ar werth teg, felly ni fyddai enillion a cholledion nominal ar fenthyciadau graddfa sefydlog yn effeithio ar y Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall. Fodd bynnag, bydd newidiadau yn y llog sy'n daladwy neu'n dderbyniadwy ar fenthyciadau a buddsoddiadau graddfa amrywiol yn cael eu postio i'r Swrplws neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau ac yn effeithio ar Falans Cronfa'r Cyngor. Bydd

symudiadau yng ngwerth teg buddsoddiadau graddfa sefydlog sydd â phris marchnad cyfyngedig yn cael ei adlewyrchu yn yr Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall.

Mae gan yr Awdurdod nifer o strategaethau i reoli risg cyfraddau llog. Gallai'r Cyngor gadw mwyafswm o 30% o'i fenthyciadau mewn benthyciadau graddfa amrywiol. Yn ystod cyfnodau o raddfeydd llog yn syrthio, a phan fo amgylchiadau economaidd yn ei gwneud yn ffafriol, bydd benthyciadau graddfa sefydlog yn cael eu had-dalu'n gynnar er mwyn gosod terfyn ar golledion.

Nid oes gan y Cyngor ar hyn o bryd unrhyw fenthyciad tymor hir, ac eithrio mewn perthynas a chynlluniau Cymhelliant Twf Busnes Lleol (LGBI), ac mae wedi ad-dalu benthyciadau yn defnyddio buddsoddiadau er mwyn lleihau ei amlygiad a chostau llog. Mae'r risg o golled yn cael ei lliniaru gan y ffaith fod cyfran o'r grant llywodraeth sy'n daladwy ar gostau cyllido fel rheol yn symud gyda'r graddfeydd llog cyffredinol neu gost benthyciadau'r Awdurdod ac yn darparu iawn am gyfran o unrhyw gostau uwch.

Mae gan dîm rheoli'r trysorlys strategaeth weithredol ar gyfer asesu pa mor agored yw'r awdurdod i raddfeydd llog, sy'n bwydo i mewn i osod y gyllideb flynyddol ac a ddefnyddir i ddiweddarau'r gyllideb yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu cynnwys unrhyw newidiadau andwyol. Bydd y dadansoddiad hefyd yn cynghori p'un a yw benthyciadau newydd a gymerir yn sefydlog neu'n amrywiol. Yn ôl y strategaeth asesu hun, ar 31 Mawrth 2015, petai graddfeydd llog wedi bod 1% yn uwch a'r holl newidynnau eraill yn cael eu dal yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel y gwelir yn y tabl canlynol:

	£'000
Cynnydd ar y llog a geir ar fuddsoddiadau cyfradd amrywiol	(186)
Effaith ar arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau	(186)
Lleihad mewn Gwerth Teg am asedau buddsoddiad cyfradd penodol	-
Effaith ar Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	-
Lleihad mewn Gwerth Teg atebolrwydd benthyciadau cyfradd penodol (dim effaith ar yr arian dros ben neu ddiffyg ariannol wrth ddarparu gwasanaethau neu Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall)	(25,175)

Byddai effaith gostyngiad o 1% mewn graddfeydd llog fel uchod ond gyda'r symudiadau wedi'u gwyrddroi.

Risg Pris

Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti neu fondiau y gellir eu marchnata felly nid oes risg y bydd buddsoddiadau yn colli gwerth oherwydd cwymp ym mhrisiau'r farchnad stoc.

Risg Cyfnewidfa Dramor

Mae gan yr Awdurdod asedau ariannol minimal ond dim rhwymedigaeth mewn arian tramor, ac felly, dim ond perygl minimal o golli arian oherwydd newidiadau mewn cyfraddau newid arian tramor.

49. Cronfeydd Ymddiriedolaeth

1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn gweinyddu 24 o Gronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg. Nid asedau'r Cyngor yw'r cronfeydd hyn ac felly, nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen Gyfunol.

Mae'r Cronfeydd Ymddiriedolaeth yn gweithredu ar gyfer amrywiaeth o achosion o gronfeydd gwobrau ysgol i gynnal a chadw manau chwarae i blant. Mae pob un yn cynnwys swm gweddol fechan o arian a geir yn bennaf gan unigolion ac yn cael ei fuddsoddi er mwyn darparu incwm blynyddol.

Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2015 yn £125,502 a'r incwm am y flwyddyn oedd £8,095. (Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2014 yn £116,812 a'r incwm am y flwyddyn 2013/14 oedd £4,168).

2. Ar ben hynny, mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm. Mae'r cynllun hwn yn darparu incwm sydd i'w ddefnyddio i bwrsasau elusennol, addysgol, adloniadol a chymdeithasol yn ôl doethineb y Cyngor. Nid ased y Cyngor mo'r Gronfa ac felly ni chafodd ei chynnwys gyda'r Fantolen. Mae copi o gyfrif incwm a gwariant y Gronfa, a'i mantolen, i'w gweld ar dudalen 118.
3. Sefydlwyd Cronfa Ymddiriedolaeth newydd er lles disgyblion ysgol Llanrwst ar gyfer addysg ategol. Gellir cael manylion am gyfrif incwm a gwariant a thaflen falans Ymddiriedolaeth Addysg Llanrwst ar dudalen 122.

50. Rhwymedigaethau i'r Dyfodol

Ni does gan yr Awdurdod rhwymedigaethau i'r dyfodol ar gyfer buddsoddiadau neu gcontractau a gynlluniwyd.

51. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o daliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl, sydd wedi eu dosbarthu'n deg o fandiau prasio, ar sail amcangyfrif o werth yr eiddo ar Ebrill 1af 2003, i'r pwrpas penodol hwn. Bwrir cyfrif o'r taliadau trwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru am y flwyddyn sydd i ddod, a rhannu'r swm â Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band, wedi ei gywiro trwy gyfran i newid y rhif yn ffigwr gyfwerth â Band D, ac wedi ei gywiro ymhellach i gymryd gostyngiad i ystyriaeth.

Bwriwyd cyfrif o Sylfaen Treth y Cyngor am 2014/15 fel a ganlyn:

Band	Swm Cyfwerth y Cartrefi ar ôl y Gostyngiadau	Addasiad Band D	Cyfwerth â Band D
A*	10	5/9	5.28
A	4,291	6/9	2,860.67
B	6,896	7/9	5,363.75
C	13,203	8/9	11,736.00
D	10,181	1	10,180.75
E	7,935	11/9	9,698.03
F	4,471	13/9	6,457.39
G	1,746	15/9	2,910.42
H	380	18/9	759.50
I	128	21/9	299.25
			50,271.04
Treth y Cyngor ar ôl darparu ar gyfer colledion wrth ei gasglu			49,516.97

Mae'r swm a godwyd gan Dreth y Cyngor fel a ganlyn:

	2014/15 £'000	2013/14 £'000
Treth y Cyngor a godwyd	61,573	58,615

52. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NDR)

Mae'r Dreth Annomestig Genedlaethol yn cael ei phennu gan y Llywodraeth Cymru, ond yn cael ei chasglu'n lleol cyn ei thalu i mewn i gronfa ganolog a weinyddir gan Llywodraeth Cymru. Wedyn gwneir penderfyniad, ar sail poblogaeth, ynglŷn â faint i'w ailddosbarthu i awdurdodau lleol.

Am 2014/15, y dreth a osodwyd gan y Llywodraeth oedd 0.473 ceiniog am bob £1 o werth trethiannol yr eiddo annomestig (2013/14: 0.464 ceiniog). Ar 31 Mawrth 2015 roedd 5,157 o eiddo ar y rhestr brisio leol yng Nghonwy, gyda gwerth trethiannol o £78,313,355 (2013/14: £78,425,970). Mae'r incwm net sy'n dod i'r Cyngor o'r Treth Annomestig Cenedlaethol fel a ganlyn:

	2014/15	2013/14
	£'000	£'000
Trethi Annomestig Cenedlaethol a godwyd	27,678	26,431
Llai: cost y Lwfans Casglu	(267)	(267)
Llai: y swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	(27,411)	(26,164)
	-	-
Derbyniadau oddi wrth y Gronfa Genedlaethol	37,104	36,466
Incwm net o Drethi Annomestig Cenedlaethol	37,104	36,466

CRONFA'R DEGWM (HEB EI HARCHWILIO)

DATGANIAD CYFRIFON 2014/15

Rhaqair Eglurhaol

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm yn rhinwedd adran 50 Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 a Gorchymyn (Dynodi a Manylu) Cronfeydd Degwm 1996(b)).

Mae'r Cyngor trwy ei brosesau pwyllgora yn gyfrifol am ddsbarthu incwm y gronfa hon i'r dibenion elusennol hynny a nodwyd yn y cynllun. Mae rhagor o wybodaeth am y cynllun ar gael ar wefan y Cyngor www.conwy.gov.uk

Y Cyngor yw ymddiriedolwr corfforaethol nawdd Cronfa'r Degwm yn ardal Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae'n dal rhywfaint o nawdd wahanwyd o gronfa Clwyd adeg ad-drefnu 1996. Mae ganddo hefyd gyfran o gronfa Gwynedd. Mae'r rhan fwyaf o'r cronfeydd yn cael eu dal gan Wynedd, ac mae buddsoddiadau yn cael eu gwneud ar ran y gronfa er mwyn gwneud y mwyaf o'r incwm sydd ar gael i'w dosbarthu.

Mae Gwynedd yn gweithredu fel awdurdod arweiniol ar gyfer Cronfa'r Degwm ac mae'n paratoi cyfrifon i'w cyflwyno i'r Comisiwn Elusennau ar ran tri Awdurdod, sef Gwynedd, Ynys Môn a Chonwy. Efallai y bydd cronfa Gwynedd yn cael ei dadgyfuno yn y dyfodol agos ac o ganlyniad i hynny, bydd pob stoc a ddelir gan y gronfa yn cael ei drosglwyddo i arian parod. Os bydd y gronfa'n cael ei dadgyfuno, bydd Conwy yn gyfrifol am adrodd i'r Comisiwn Elusennau.

Polisiâu Cyfrifo

Y polisiâu Cyfrifo a ddilynir yw'r rheiny sydd wedi eu hamlinellu ar dudalennau 19 i 38, sy'n berthnasol i'r eitemau yng Nghyfrifon Cronfa'r Degwm. Hefyd mae'r cyfrifon yn dilyn Datganiad Ymarferiad Cymeradwyedig y Comisiwn Elusennau.

Y brif egwyddor gyfrifo sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor groniadau, sy'n galw am gynnwys dyledwyr a chredydwyr yn y cyfrifon.

Nid yw'r datganiadau hyn yn cael eu harchwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru.

CYFRIF INCWM A GWARIANT

	Nodiadau	2014/15	2013/14
		£	£
ADNODDAU SY'N CODI			
Llog Buddsoddi	1	2,649	6,513
Tynnu Ffioedd Rheolwyr y Gronfa		-	(171)
		2,649	6,342
DEFNYDD O ADNODDAU			
Dyraniadau	2	(9,298)	(7,386)
		(9,298)	(7,386)
Newid mewn Adnoddau cyn Enillion neu Golledion Buddsoddi		(6,649)	(1,044)
Enillion a Cholledion Eraill a Wireddwyd			
Ailbriso Tir	3	60,350	-
Enillion (Colledion) a Wireddwyd ar Warediadau Buddsoddi		-	135,567
Enillion (Colledion) na Wireddwyd ar Werthoedd Buddsoddi		-	(5,756)
		60,350	129,811
Adnoddau a Gadwyd (Diffyg) ar gyfer y Dyfodol		53,701	128,767
Adnoddau a Ddygwyd Ymlaen		399,368	270,601
Adnoddau a Gariwyd Ymlaen		453,069	399,368
Symudiad yn y Flwyddyn		53,701	128,767

MANTOLEN AR 31 MAWRTH

	Nodiadau	2015	2014
		£	£
Asedau Sefydlog			
Tir	1	65,007	4,657
Buddsoddiadau	2	-	-
		65,007	4,657
Asedau Cyfredol			
Dyledwyr (Gyngor Gwynedd)	3	2,783	1,392
Arian Parod (Conwy)	2	65,293	71,942
Arian Parod (Yn nwylo Cyngor Gwynedd)	2	326,056	330,879
		394,132	404,213
Atebolrwydd Cyfredol			
Credydwyr	3	(6,070)	(9,502)
Asedau Net		453,069	399,368
Balans y Gronfa		453,069	399,368

NODIADAU CYFRIFON CRONFA'R DEGWM

Cyfrif Incwm a Gwariant

Nodyn 1

Prif ffynhonnell incwm yw incwm buddsoddiad o asedau a weinyddwyd gan Gyngor Gwynedd ar ran y gronfa, roedd hyn yn dod i gyfanswm o £2,320 (£6,171 yn 2013/14). Mae incwm y prif gronfa yn cael ei ddosrannu ar sail canran, ac mae gan Conwy hawl i gael 17.810244%. Mae Conwy yn cadw arian ar ran y gronfa ac yn talu llog ar falans y gronfa a ddaeth i £329 (£342 yn 2013/14). Y gyfradd llog a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo yw cyfartaledd cyfradd LIBOR 7 ar gyfer y misoedd rhwng Ebrill a Mawrth.

Mae incwm o fuddsoddiadau wedi lleihau'n sylweddol o gymharu â'r blyneddoddi diwethaf oherwydd newid yn y buddsoddiadau a wneir gan Gyngor Gwynedd. Mae'r holl stoc wedi ei werthu ac mae'r arian parod yn sgil hynny yn cael ei ddefnyddio i wahanu'r gronfa.

Nodyn 2

Dan ddarpariaethau Cronfa'r Degwm, mae Conwy yn dyrannu grantiau i amrywiol sefydliadau. Y swm oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2014/15 oedd amcangyfrifo o £20,251 (£21,394 yn 2013/14) a chafodd £9,298 eu dyrannu (£7,386 yn 2013/14). Mae'r balans oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2014/15 wedi'i gario ymlaen i'w ddyrannu yn 2015/16.

Nodyn 3

Ail-brisiwyd y tir a ddelir gan y gronfa cyn y dadgyfuno posibl. Gwerth y tir yn 1996 oedd £26,250 a gwerth y tir yn 2014 oedd £365,000. Cyfran Conwy o'r gwerth newydd yw £60,350 (17.810244%).

Mantolen

Nodyn 1

Mae cyfran Conwy o'r tir a ddelir gan y brif gronfa yn £65,007 (£4,657 yn 2013/14). Yn dilyn ailbrisiad mae gwerth y tir wedi cynyddu'n sylweddol.

Nodyn 2

Nid yw'r gronfa bellach yn dal buddsoddiadau gan fod y rhain wedi eu trosi i arian yn sgil dadgyfuno'r gronfa yn y dyfodol agos.

Mae'r brif gronfa bellach yn cael ei dal fel adneumon arian parod sydd â llog yn cronni. Yn 2014/15 roedd y swm yn £1,830,719 (£1,857,800 yn 2013/14) a oedd yn cael ei gynnwys yn y ffigwr asedau cyfredol ynghyd â Dyledwyr oedd yn dod i £2,783 (£1,392 yn 2013/14). Dyrennir 17.810244% o'r cyfanswm i Gonwy. Roedd y swm arian parod a oedd gan Gonwy yn 2014/15 yn dod i £65,293 (£71,942 yn 2013/14). O'r swm hwn mae £57,542 (£57,542 yn 2013/14) yn cael ei ddal fel arian parod na ellir ei dosbarthu ac felly mae'n cael ei fuddsoddi i gynhyrchu incwm ar gyfer ei ddosbarthu.

Nodyn 3

Swm y dyledwr ar y fantolen yw cyfran Conwy o'r swm a ddelir gan Gyngor Gwynedd. Mae swm y credydwyr a ddangosir ar y fantolen yn cynnwys cyfran Conwy o gredydwyr i'r brif gronfa.

YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST

Datganiad Cyfrifon 2014/15

Rhagair esboniadol

Yn 2014/15, y Cyngor oedd Ymddiriedolwr Ceidwad y gronfa hon.

Polisiau Cyfrifo

Ceir manylion am y polisiau cyfrifo ar dudalennau 19 i 38, sy'n berthnasol i eitemau yn y Cyfrifon. Mae'r Cyfrifon hefyd yn dilyn Datganiad a Argymhellwyd gan y Comisiwn Elusennau.

Y prif egwyddor sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor croniad sy'n nodi bod rhaid cynnwys debydwyr a chredydwyr yn y cyfrifon.

**CYFRIF INCWM A GWARIANT AR GYFER Y FLWYDDYN A
DDAETH I BEN AR 31 MAWRTH 2015**

	2014/15 £		2013/14 £	
ADNODDAU'N CODI				
Rhoddion	-		-	
Llog ar Fuddsoddiadau	4,177		4,204	
Llai Gwariant	(2,780)		(2,000)	
		1,397		2,204
Adnoddau a ddygwyd ymlaen	877,812		875,608	
Adnoddau a gariwyd ymlaen	879,209		877,812	
Symudiad yn y flwyddyn		1,397		2,204

TAFLEN FALANS AR 31 MAWRTH

	2015 £	2014 £
Asedau cyfredol		
Buddsoddiadau	879,209	877,812
Rhwymedigaeth Cyfredol	-	-
Balans y Gronfa	879,209	877,812

Nodyn 1

Mae'r Gronfa Arian yn cael ei buddsoddi gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac yn ennill llog, y gyfradd a ddefnyddir yw cyfartaledd cyfradd LIBOR 7 diwrnod am y misoedd perthnasol.

GEIRFA

ADDASIAD BLWYDDYN FLAENOROL

Addasiadau perthnasol sy'n ymwneud â'r flwyddyn flaenorol sy'n deillio o newidiadau mewn polisiau cyfrifo neu gywiriad camgymeriadau sylfaenol. Nid yw hyn yn cynnwys cywiriadau cylchol normal neu addasiadau o amcangyfrifon cyfrifo a wnaed mewn blwyddyn flaenorol.

ADNODDAU HYLIFOL

Buddsoddiadau ased cyfredol sy'n rhwydd i'w gwaredu gan y Cyngor heb aflonyddu ar ei fusnes ac sydd naill ai:

- Yn drosglwyddadwy'n hawdd i symiau hysbys o arian parod ar neu'n agos at y swm a gludir; neu
- Yn cael eu masnachu mewn marchnad weithredol

AMHARIAD

Lleihad mewn gwerth ased sefydlog dan ei swm a gludir yn y Fantolen.

AMORTEIDDIAD

Dileu rhwymedigaeth yn raddol, fel benthyciad, drwy daliadau rheolaidd dros gyfnod penodol o amser. Rhaid i'r fath daliadau fod yn ddigon i gynnwys y prifswm a'r llog.

ARCHWILIO CYFRIFON

Archwiliad annibynnol o faterion ariannol y Cyngor.

ARIAN

Yn cynnwys arian parod mewn llaw ac mewn adneuon ar gais.

ARIANNU CYFALAF

Arian a godir i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycia, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbynion cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, refeniw cronfeydd wrth gefn a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

ASED

Eitem sydd â gwerth i'r Cyngor mewn termau ariannol. Mae eitemau'n cael eu categorio fel rhai cyfredol neu sefydlog:

- Bydd ased cyfredol yn cael ei ddefnyddio neu'n peidio â bod â gwerth perthnasol o fewn y flwyddyn ariannol nesaf (e.e. arian parod a stoc);
- Mae ased sefydlog yn rhoi buddiannau i'r Cyngor ac i'r gwasanaethau mae'n darparu ar eu cyfer am gyfnod o fwy na blwyddyn a gall fod yn ddiriaethol e.e. canolfan gymuned, neu anniriaethol, e.e., trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASED WRTH GEFN

Mae ased wrth gefn yn ased posib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor.

ASEDAU ANNIRIAETHOL

Gellir diffinio eitem anniriaethol (nid un ffisegol) fel ased pan fo'r mynediad at fuddiannau economaidd i'r dyfodol y mae'n ei gynrychioli'n cael ei reoli gan yr endid adrodd. Mae Asedau Anniriaethol y Cyngor hwn yn cynnwys trwyddedau meddalwedd cyfrifiadurol.

ASEDAU CYMUNEDOL

Asedau mae'r Cyngor yn bwriadu eu dal am byth, nad oes iddynt oes ddefnyddiol benodadwy ac a all fod â chyfyngiadau ar eu gwaredu. Enghreifftiau o asedau cymunedol yw parciau ac adeiladau hanesyddol.

ASEDAU GWEITHREDOL

Asedau sefydlog sy'n cael eu dal a'u meddiannu, defnyddio neu eu treulio gan y Cyngor wrth iddo ddilyn ei strategaeth ac wrth gyflenwi'n uniongyrchol y gwasanaethau hynny y mae ganddo gyfrifoldeb drostynt naill ai'n statudol neu â disgresiwn.

ASEDAU NAD YDYNT YN WEITHREDOL

Asedau sefydlog a ddelir gan y Cyngor ond nad ydynt yn cael eu meddiannu, defnyddio neu eu treulio'n uniongyrchol wrth gyflenwi gwasanaethau. Enghreifftiau yw eiddo buddsoddiad, asedau yn cael eu hadeiladu neu asedau swrplws i anghenion tra'n disgwyl eu gwerthu neu ailddatblygu.

ASEDAU SEILWAITH

Asedau sefydlog sy'n perthyn i'r Cyngor na ellir eu trosglwyddo na'u gwerthu, y mae eu gwerth yn adferadwy yn unig drwy ddefnydd parhaus a grëwyd gan yr ased. Enghreifftiau yw priffyrdd, llwybrau a phontydd.

ASEDAU TREFTADAETH

Mae Ased Treftadaeth yn ased sydd â rhinweddau hanesyddol, artistig, gwyddonol, technolegol, geoffisegol neu amgylcheddol sy'n cael ei dal a'i chynnal oherwydd ei chyfraniad at wybodaeth a diwylliant yn bennaf.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCIAD MEDDAL

Benthyciad a wnaed yn ddi-log neu ar raddfa llai na graddfa'r farchnad, fel arfer am resymau polisi. Yn aml gwneir y fath fenthyciadau i unigolion neu sefydliadau y mae'r Cyngor yn eu hystyried fel rhai sy'n dod â budd i'r boblogaeth leol.

BUDD-DALIADAU TAI

System o gymorth ariannol i unigolion tuag at gostau tai penodol a weinyddir gan awdurdodau, gyda chymorthdal gan lywodraeth ganolog.

BUDDIANNAU Â DISGRESIWN (PENSIYNAU)

Buddiannau ymddeoliad, nad oes gan y cyflogwr unrhyw rwymedigaeth gyfreithiol, gytundebol neu adeiladol i'w dyfarnu, ac sy'n cael eu dyfarnu'n ôl pwerau disgresiwn y Cyngor fel y Rheoliadau Llywodraeth Leol (Taliadau Disgresiwn) 1996.

BUDDIANNAU GWEITHWYR

Bob ffurf o ystyriaeth a roddir gan y cyngor fel cyfnewid am wasanaeth a roddir gan ei weithwyr.

BUDDIANNAU TERFYNU A PHECYNNAU YMADAEL

Buddiannau terfynu yw'r symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan yr Awdurdod i ddod â chyflogaeth swyddog i ben cyn y dyddiad ymddeol cyffredin neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddo gwirfoddol. Mae costau'r Buddiannau Terfynu yn cael eu hystyried yn Becynnau Ymadael.

BUDDIANNAU YMDDEOLIAD

Bob ffurf o gydnabyddiaeth a roddir gan gyflogwr yn lle gwasanaethau a gyflenwyd gan weithwyr sy'n daladwy ar ôl terfyn y gyflogaeth.

BUDDSODDIADAU (CRONFA BENSIWN)

Bydd buddsoddiadau'r gronfa bensiwn yn cael eu cyfrifo yn natganiadau'r gronfa honno. Fodd bynnag, mae'n ofynnol hefyd ar awdurdodau i ddatgelu, fel rhan o ofynion datgelu sy'n ymwneud â buddiannau ymddeoliad, siâr i'w briodoli o asedau'r cynllun pensiwn sy'n gysylltiedig â'u rhwymedigaethau gwaelodol.

BUSNES HYFYW

Y cysyniad fod y Datganiad Cyfrifon yn cael ei baratoi ar y dybiaeth y bydd y Cyngor yn parhau mewn bodolaeth weithredol am y dyfodol rhagweladwy.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a mwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheiny y gall y llywodraeth fenthycia ei hun.

BWRDD YMGYNGHOROL ADRODD ARIANNOL (FRAB)

Y corff annibynnol sy'n cynghori'r Llywodraeth ar faterion cyfrifo.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo

COST AMNEWID DIBRISIEDIG (DRC)

Dull o brisio sy'n rhoi amcan cydnabyddedig i werth marchnad eiddo arbenigol. Mae'n amcangyfrif o werth y farchnad i ddefnydd presennol y tir, ynghyd â chostau amnewid gros

presennol i'r adeilad llai lwfans ar gyfer dirywiad ffisegol yr ased oherwydd ei stad ffisegol gyfatebol bresennol.

COST GWASANAETH CYFREDOL (PENSIYNAU)

Y cynnydd mewn gwerth cyfredol o rwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y disgwylir iddo ddeillio o wasanaeth gweithiwr yn y cyfnod presennol.

COST GWASANAETH YN Y GORFFENOL (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y cynnydd yng ngwerth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun sy'n gysylltiedig â gwasanaeth gweithiwr mewn cyfnodau blaenorol sy'n deillio yn y cyfnod presennol o ganlyniad i gyflwyno neu wella buddiannau ymddeoliad.

COSTAU HEB EU DOSBARTHU

Dyma orbenion nad yw unrhyw ddefnyddiwr yn cael budd ohonynt yn awr, ac fel y cyfryw nid ydynt yn cael eu dosrannu i Wasanaethau.

CONTRACT TYMOR HIR

Contract a ffurfir ar gyfer dylunio, cynhyrchu neu adeiladu ased sylweddol unigol neu ddarpariaeth gwasanaeth (neu gyfuniad o asedau neu wasanaethau sydd gyda'i gilydd yn ffurfio prosiect unigol), ble bo'r amser a gymerir i gwblhau'n sylweddol y contract o'r fath fel ei fod yn disgyn i mewn i fwy nag un cyfnod cyfrifo.

COST LLOG (PENSIYNAU)

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig, y cynnydd disgwyliedig yn ystod y cyfnod o werth cyfredol rhwymedigaethau'r Cynllun oherwydd bod y buddiannau yn un cyfnod yn nes at setliad.

CRAIDD CORFFORAETHOL A DEMOCRATAIDD

Mae'r Craidd Corfforaethol a Democrataidd yn cynnwys yr holl weithgareddau penodol y mae awdurdodau lleol yn ymgymryd â nhw, oherwydd eu bod yn awdurdodau etholedig, amlbwrpas. Felly mae cost y gweithgareddau hyn yn uwch na phe byddai cyfres o gyrff annibynnol, un pwrpas, enwebedig yn rheoli'r un gwasanaethau. Felly, nid oes sail resymol dros ddyrannu'r costau hyn i wasanaethau.

CREDYDWR

Swm sy'n ddyledus gan y Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

CRONFEYDD WRTH GEFN

Croniad swrplws, diffyg a meddiannau dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae cronfeydd wrth gefn o natur refeniw ar gael a gellir eu gwario neu eu clustnodi ar ddisgresiwn y Cyngor. Ni ellir defnyddio peth cyfalaf cronfeydd wrth gefn fel y cyfrif ailddatganiad asedau sefydlog i gwrdd â gwariant cyfredol.

CRONFEYDD YMDDIRIEDOLAETH

Cronfeydd a weinyddir gan y Cyngor i bwrpasau fel gwobrwyon, elusennau, prosiectau penodol ac ar ran plant dan oed.

CRONIADAU

Symiau a gynhwysir yn y cyfrifon terfynol i gydnabod incwm refeniw a chyfalaf incwm a'r gwariant a enillwyd neu yr aethpwyd iddo yn y flwyddyn ariannol, ond nad oedd taliad gwirioneddol wedi ei dderbyn neu ei wneud ar ei gyfer ar 31 Mawrth.

CYDNABYDDIAETH ARIANNOL

Mae'r holl symiau a delir i neu sy'n dderbyniadwy gan weithiwr a symiau sy'n ddyledus trwy lwfansau treuliau (cyn belled ag y mae'r symiau hynny'n daladwy yn nhreth incwm y DU) a gwerth ariannol unrhyw fuddiannau eraill a dderbyniwyd heblaw mewn arian parod. Mae cyfraniadau pensiwn sy'n daladwy gan y cyflogwr yn cael eu heithrio.

CYFNOD CYFRIFO

Y cyfnod o amser a gynhwysir yn y cyfrifon, fel arfer cyfnod o ddeuddeng mis yn cychwyn ar 1 Ebrill. Diwedd y cyfnod cyfrifo yw dyddiad y Fantolen.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

CYFRIF INCWM A GWARIANT CYNHWYSFAWR

Cyfrif refeniw'r Cyngor sy'n adrodd am gost net am y flwyddyn o'r swyddogaethau mae'n gyfrifol amdanynt ac yn dangos sut y cyllidwyd y gost honno o braeseptau, grantiau ac incwm arall.

CYLLIDEB

Rhagolygon o wariant refeniw a chyfalaf net dros y cyfnod cyfrifo.

CYNLLUN PENSIWN BUDDIANNAU DIFFINIEDIG

Cynlluniau pensiwn ble bo buddiannau a dderbynnir gan y cyfranogwyr yn annibynnol ar y cyfraniadau a dalwyd, ac nad ydynt yn uniongyrchol gysylltiedig â buddsoddiadau'r cynllun.

CYSONDEB

Y cysyniad fod triniaeth gyfrifo o eitemau tebyg o fewn cyfnod cyfrifo ac o un cyfnod i'r nesaf yr un fath.

CYWERTHYDD ARIAN

Buddsoddiadau tymor byr, hylifol iawn sy'n hawdd i'w trosi i symiau hysbys o arian parod ac sy'n destun i risg fechan o newid mewn gwerth.

DARPARIAETH

Swm a osodir o'r neilltu ar gyfer rhwymedigaethau neu golledion i'r dyfodol sy'n sicr neu'n debygol iawn o ddigwydd ond bod y symiau neu'r dyddiadau pryd y byddant yn digwydd yn ansicr.

DERBYNION CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau sefydlog eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbynion cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth ond ni ellir eu defnyddio i gyllido refeniw gwariant.

DIBRISIAN

Mesur o'r gost o dreulio, defnyddio neu fel arall leihau oes economaidd ddefnyddiol asedau sefydlog y Cyngor yn ystod y cyfnod cyfrifo, p'un a yw hynny o ddefnydd, treuliad amser neu anarferiant trwy newidiadau technegol neu rai eraill.

DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad yr awdurdodir cyhoeddi'r Datganiad Cyfrifon.

DULL UNED RHAGAMCANEDIG

Dull prasio buddiannau cronus ble mae'r rhwymedigaethau cynllun pensiwn yn gwneud lwfans am gyflogau rhagamcanedig. Y buddiannau cronus yw'r buddiannau gwasanaeth hyd at bwynt penodol mewn amser, p'un a ydynt yn hawliau a roddwyd ai peidio.

DYCHWELIAD DISGWYLIEDIG AR ASEDAU PENSIWN

Ar gyfer cynllun buddiannau diffiniedig a ariennir, a'r raddfa dychweliad ar gyfartaledd, yn cynnwys incwm a newidiadau mewn Gwerth Teg ond yn net o dreuliau cynllun, a ddisgwylir dros weddill oes y rhwymedigaeth gysylltiedig ar yr asedau gwirioneddol a ddelir gan y cynllun.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

DYLEDWR

Swm sy'n ddyledus i'r Cyngor am waith a wnaed, nwyddau a dderbyniwyd, neu wasanaethau a gyflenwyd yn ystod y cyfnod cyfrifo, ond na thalwyd amdanynt cyn diwedd y cyfnod cyfrifo hwnnw.

EITEMAU ANGHYFFREDIN

Eitemau perthnasol, gyda graddfa uchel o annormalrwydd, sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n disgyn tu allan i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac na ddisgwylir iddynt ailddigwydd. Nid ydynt yn cynnwys eitemau eithriadol, na chwaith yn cynnwys eitemau cyfnod blaenorol dim ond oherwydd eu bod yn gysylltiedig â chyfnod blaenorol.

EITEMAU EITHRIADOL

Eitemau perthnasol sy'n deillio o ddigwyddiadau neu drafodion sy'n dod oddi mewn i weithgareddau cyffredin y Cyngor ac sydd angen eu datgelu ar wahân oherwydd eu maint neu ddigwyddiad i roi cynrychiolaeth deg o'r cyfrifon.

ENILLION A CHOLLEDION ACTWARAIDD

I gynllun pensiwn buddiannau diffiniedig, y newidiadau mewn swrplws neu ddiffyg actwaraidd sy'n codi oherwydd:

- Nad yw digwyddiadau wedi cyd-fynd â'r tybiaethau actwaraidd a wnaethpwyd i'r prisiant diwethaf (enillion a cholledion profiad); neu
- Fod y tybiaethau actwaraidd wedi newid.

GRADDDFA LLOG EFFEITHIOL

Dyma raddfa llog sydd ei hangen i ddisgowntio y maes amcangyfrifedig o lif arian prifswm a llog drwy oes ddisgwyliedig offerynnau ariannol i gyfateb i'r swm ar yr adnabyddiaeth gychwynnol.

GRANT CEFNOGI REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Gymru i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

GRANTIAU LLYWODRAETH

Grantiau a wneir gan y llywodraeth tuag at naill ai wariant refeniw neu gyfalaf gan ddisgwyl cydymffurfriad yn y gorffennol neu i'r dyfodol gyda rhai amodau penodol sy'n ymwneud â gweithgareddau'r Cyngor. Gall y grantiau hyn fod yn benodol i gynllun neilltuol neu gall gefnogi gwariant refeniw'r Cyngor yn gyffredinol.

GWAITH YN MYND YN EI FLAEN (WIP)

Cost gwaith a berfformir ar brosiect heb ei offen ar ddyddiad y Fantolen.

GWARIANT CYFALAF

Gwariant ar gaffael ased sefydlog, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r cyfnod cyfrifo cyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased sefydlog presennol.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GWEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

Gweithgareddau'r Cyngor nad ydynt yn weithgareddau buddsoddi neu gyllido.

GWERTH DEFNYDD PRESENNOL (EUW)

Y swm amcangyfrifedig y dylid cyfnewid eiddo amdano ar ddyddiad priso rhwng prynwr parod a gwerthwr parod mewn trafodyn hyd braich, ar ôl marchnata priodol pryd yr oedd y partion yn gweithredu'n wybodus, darbodus a heb orfodaeth, gan gymryd fod y prynwr yn cael meddiant gwag ar bob rhan o'r eiddo sydd ei angen gan y busnes ac yn anwybyddu defnyddiau amgen posib ac unrhyw nodweddion eraill o'r eiddo a fyddai'n achosi i'w werth marchnad wahaniaethu o'r hyn oedd ei angen i gymryd lle'r potensial gwasanaeth dros ben ar y gost leiaf.

GWERTH GWEDDILLIOL

Gwerth net ased y gellir ei wireddu ar ddiwedd ei oes ddefnyddiol.

GWERTH LLYFR NET

Y swm y mae asedau sefydlog yn cael eu gosod arnynt yn y Fantolen, h.y. eu costau hanesyddol neu werth cyfredol llai'r symiau cronus ar gyfer dibrisiant.

GWERTH TEG

Gwerth teg ased yw'r pris y gellid ei gyfnewid amdano mewn trafodion hyd braich, llai, ble bo'n berthnasol, unrhyw grantiau derbyniadwy tuag at brynu neu ddefnyddio'r ased.

GWERTH TREHADWY

Rhent tybiedig blynyddol hereditament, a ddefnyddir i bwrpasau TAC.

INCWM

Symiau mae'r Cyngor yn eu derbyn neu mae'n disgwyl eu derbyn o unrhyw ffynhonnell, yn cynnwys ffioedd, gwerthiannau a grantiau.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (MRP)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

LASAAC

Pwyllgor Ymgynghorol Cyfrifon Awdurdodau Lleol (Yr Alban).

LLIF ARIAN

Llif i mewn ac allan o arian parod a chywerthydd arian.

MATEROLIAETH

Y cysyniad y dylai'r Datganiad Cyfrifon gynnwys yr holl symiau y gellid disgwyl iddynt, pe gadewid hwy allan, neu eu camgynrychioli, arwain at lurguniad o'r datganiadau ariannol ac yn y pen draw gamarwain defnyddiwr y cyfrifon.

MENTER CYLLID PREIFAT (PFI)

Yn nodweddiadol mae trefniadau PFI yn cynnwys endid sector breifat yn adeiladu neu wella eiddo a ddefnyddir i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus, ac yn gweithredu a chynnal yr eiddo hwnnw am gyfnod penodol o amser ar ran y corff sector gyhoeddus. yn ei le, mae'r corff sector gyhoeddus yn talu am ddefnydd yr asedau a gwasanaethau cysylltiedig dros gyfnod y trefniant trwy daliad unedol.

MYNEGAI PRISIAU DEFNYDDIWR (CPI)

Mesur o chwyddiant y gellir ei gymharu'n rhyngwladol sy'n defnyddio methodolegau a strwythurau sy'n dilyn Deddfwriaeth a Chanllawiau Rhyngwladol.

MYNEGAI PRISIAU MANWERTHU (RPI)

Datblygwyd yn wreiddiol fel mynegai gwneud iawn i ddiogelu gweithwyr, yn gysylltiedig â'r Rhyfel Byd Cyntaf. Ar ôl niferoedd datblygiadau sylweddol, daeth i gael ei ddefnyddio fel y prif fesur domestig o chwyddiant.

OES ECONOMAIDD DDEFNYDDIOL (UEL)

Y cyfnod dros yr hwn y bydd y Cyngor yn cael buddiannau o ddefnydd ased sefydlog.

OFFERYNNAU ARIANNOL

Unrhyw gontract sy'n arwain at ased ariannol i un endid a rhwymedigaeth ariannol neu offeryn ecwiti un arall. Mae'r term yn cynnwys asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol, o dderbyniadwyon masnach syml (anfonebau sydd angen eu talu) a thaladwyon masnach (anfonebau sy'n ddyledus) i ddeilliadau cymhleth a deilliadau sefydlog.

PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae diffiniad manwl o Bartion Cysylltiedig yn FRS 8. I bwrpasau'r Cyngor, tybir bod Partion Cysylltiedig yn cynnwys aelodau'r Cyngor, y Prif Weithredwr ac aelodau agos o'u teulu a'u haelwyd.

PARTNERIAETHAU CYHOEDDUS PREIFAT (PPP)

Menter ar y cyd pan fo partner sector breifat yn cytuno i ddarparu gwasanaethau i neu ar ran sefydliad sector gyhoeddus. Mae Menter Gyllid Preifat yn ffurf o PPP.

POLISIAU CYFRIFO

Yr egwyddorion, seiliau, confensiynau, rheolau ac arferion a ddefnyddir gan y Cyngor wrth baratoi a chyflwyno ei ddatganiadau ariannol.

PRAESEPT

Yr ardoll a wneir gan awdurdodau praesept ar awdurdodau bilio, sy'n ei gwneud yn ofynnol ar i'r olaf gasglu incwm y Dreth Gyngor ar eu rhan.

PRYDLES

Cytundeb ble bo'r prydleswr yn rhoi hawl i'r deilydd prydles ddefnyddio ased am gyfnod o amser, ar amod taliad neu gyfres o daliadau.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

REFENIW GWARIANT

Treuliau dydd i ddydd o ddarparu gwasanaethau.

RHESTRAU STOC

Eitemau o ddeunyddiau crai a deunyddiau mae'r Cyngor wedi eu caffael ac sy'n cael eu dal gan ddisgwyl defnydd i'r dyfodol. Enghreifftiau yw deunyddiau defnyddiadwy, deunyddiau crai a gwaith sy'n mynd yn ei flaen.

RHWYMEDIGAETH

Rhwymedigaeth yw pan fo gan y Cyngor ddyled i'w thalu i unigolyn neu sefydliad arall.

- Mae rhwymedigaeth gyfredol yn swm a fydd yn dod yn daladwy neu y gellid ei galw i mewn yn ystod y cyfnod cyfrifo nesaf, e.e. credydwy'r neu arian parod wedi'u gordynnu.

- Mae rhwymedigaeth ohiriedig yn swm sydd drwy drefniant yn daladwy tu draw i'r flwyddyn nesaf ar ryw bwynt yn y dyfodol neu i'w dalu i ffwrdd trwy swm blynyddol dros gyfnod o amser.

RHWYMEDIGAETH ADEILADOL

Rhwymedigaeth sy'n deillio o weithredoedd yr Awdurdod pan:

- drwy batrwm sefydlog o arferion yn y gorffennol, polisïau a gyhoeddwyd, neu ddatganiad cyfredol digon penodol, mae'r Awdurdod wedi rhoi arwydd i bartion eraill y bydd yn derbyn cyfrifoldebau penodol; ac
- ganlyniad, mae'r Awdurdod wedi creu disgwyliad dilys ar ran partion eraill y bydd yn cyflawni y cyfrifoldebau hynny.

RHWYMEDIGAETH WRTH GEFN

Mae rhwymedigaeth wrth gefn naill ai'n:

- Rhwymedigaeth bosib sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol y bydd eu bodolaeth yn cael ei chadarnhau dim ond trwy ddigwyddiad o un neu fwy o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn llwyr o fewn rheolaeth y Cyngor; neu'n
- Rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol ble nad yw'n debygol y bydd angen trosglwyddiad o fuddiannau economaidd, neu na ellir mesur swm y rhwymedigaeth gyda dibynadwyedd digonol.

RHWYMEDIGAETHAU'R CYNLLUN PENSIWN

Rhwymedigaethau cynllun pensiwn buddiannau diffiniedig ar gyfer treuliau sy'n ddyledus ar ôl y dyddiad prisiant. Mae rhwymedigaethau'r cynllun a fesurir yn ystod y dull uned a ragamcanir yn adlewyrchu'r buddiannau mae'r cyflogwr wedi ymrwymo i'w darparu i'r Gwasanaeth hyd at y dyddiad prisiant.

SAFONAU ADRODD ARIANNOL RHYNGWLADOL (IFRS)

Mae'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol yn swit o safonau cyfrifo a ddefnyddir ar draws y byd. Yng Nghyllideb 2007, cyhoeddodd y canghellor-ar-y-pryd y byddai Sector Gyhoeddus y DU yn mabwysiadu'r IFRS, gan fod hwn yn cael ei ystyried fer arfer gorau ac y byddai'n caniatáu gwneud cymariaethau rhyngwladol. O ganlyniad mae CIPFA/LASAAC yn cynhyrchu Cod Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain wedi ei seilio ar IFRS, a oruchwyllir gan y Bwrdd Ymgynghori Adrodd Ariannol (FRAB).

SAFONAU CYFRIFO RHYNGWLADOL Y SECTOR GYHOEDDUS (IPSAS)

Y safonau cyfrifo sydd wedi'u datblygu'n arbennig ar gyfer y sector gyhoeddus gan Fwrdd Safonau Cyfrifo Rhyngwladol y Sector Gyhoeddus (IPSASB).

SOLACE

Cymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol

TREFNIADAU ASIANTAETHAU

Trefniant rhwng dau sefydliad ble y bydd un yn gweithredu fel asiant, yn casglu arian ar ran y parti arall, y telir yr arian iddo wedi hynny. Enghraifft yw casgliadau NNDR, ble mae'r Cyngor yn gweithredu fel asiant bilio i lywodraeth ganol, gan gasglu arian gan drethdalwyr ar ran y llywodraeth ganolog ac yna ei dalu iddynt.

TREFNIANT CONSESIWN GWASANAETH

Mae trefniant consesiwn gwasanaeth yn gyffredinol yn cynnwys y grantwr (fel rheol corff sector gyhoeddus) yn rhoi i'r gweithredydd (fel rheol corff sector breifat), am gyfnod y consesiwn, yr hawl i ddarparu gwasanaethau sy'n rhoi mynediad cyhoeddus at gyfleusterau economaidd a chymdeithasol.

TRETHI ANNOMESTIG CENEDLAETHOL (TAC)

Mae graddfeydd trethi annomestig cenedlaethol yn ardoll ar fusnesau, wedi'i seilio ar raddfa genedlaethol yn y bunt a osodir gan y llywodraeth a'i luosi gan werth trethadwy asesedig yr eiddo dan sylw. Caiff ei gasglu gan y Cyngor ar ran llywodraeth ganolog ac yna ei ailddosbarthu'n ôl i gefnogi cost gwasanaethau.

TRAFODION PARTÏON CYSYLLTIEDIG

Mae'r Datganiad o Ymarfer a Argymhellir yn gwneud datgeliad o unrhyw drafodion perthnasol rhwng y Cyngor a Phartion Cysylltiedig yn ofynnol er mwyn sicrhau fod rhanddeiliaid yn ymwybodol pryd mae'r trafodion hyn yn digwydd a goblygiadau hynny.

Y FANTOLEN

Datganiad o'r asedau, rhwymedigaethau a balansau eraill cofnodedig ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol

2014/2015

Fersiwn	Dyddiad	Awdur	Sylwadau	Dyddiad ar gyfer Adolygu
1	Ionawr 2015	Fran Lewis	Drafft Cyntaf	
2	Ebrill 2015	Fran Lewis	Sylwadau'r Cyfarwyddwr Strategol	
3	Mai 2015	Fran Lewis	Sylwadau'r UDRh	
4	Gorffennaf 2015	Fran Lewis	Pwyllgor Archwilio	
5	Awst 2015	Fran Lewis	Sylwadau KPMG	

1 Pwrpas y Datganiad Llywodraethu Blynyddol

- 1.1 Mae mynd i'r afael ag anghenion ein cymunedau, y gostyngiadau sylweddol mewn adnoddau, a diwygiadau'r llywodraeth, yn cynnig her i bob cyngor. Er mwyn diwallu'r heriau hyn mae'n rhaid i bob Cyngor sicrhau bod trefniadau llywodraethu corfforaethol (sut rydym yn cyfarwyddo ac yn rheoli ein busnes ac yn ymwneud â chymunedau) yn cefnogi'r gwaith o ddarparu gwasanaethau'n effeithiol ac o reoli risg. Mae a wnelo llywodraethu corfforaethol â'r ffordd y bydd aelodau etholedig a swyddogion yn ymdrin â busnes y Cyngor, ac â sut y byddwn yn ymgysylltu â'r gymuned, budd-ddeiliaid a phartneriaid.
- 1.2 Mae fframwaith llywodraethu a gefnogir gan God Llywodraethu Corfforaethol Lleol wedi'i sefydlu yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (yr Awdurdod), ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad cyfrifon blynyddol. Mae hyn yn cydfynd ag arferion priodol. Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n sail i weithrediadau'r Awdurdod, ac a ddefnyddir gan yr awdurdod i roi cyfrif amdano'i hun i'r gymuned, i ymgysylltu â'r gymuned, ac i weithio gyda'r gymuned. Mae'n galluogi'r Awdurdod i fonitro cyflawniad ei flaenoriaethau strategol ac i ystyried a yw'r blaenoriaethau hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau cost-effeithiol priodol a gwelliant parhaus.
- 1.3 Dyluniwyd y fframwaith llywodraethu i reoli risg i lefel rhesymol yn hytrach na dileu pob risg. Ni all felly ddarparu dim mwy na sicrwydd rhesymol yn hytrach na sicrwydd llwyr o'i effeithiolrwydd.
- 1.4 Hunanasesiad yr Awdurdod yw'r datganiad hwn sy'n nodi i ba raddau y mae'n cydymffurfio â'i God Llywodraethu Corfforaethol, a p'un ai ein bod yn bodloni gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio 2011 ai peidio. Dylid darllen y datganiad hwn ynghyd â'r trefniadau atebolrwydd rheoli perfformiad, fel y'u nodir yn yr Adroddiad Blynyddol a gyhoeddir erbyn 31 Hydref bob blwyddyn¹.

2 Cwmpas Cyfrifoldeb

- 2.1 Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am wneud yn siŵr bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a bod cyfrif priodol ohono, ac y caiff ei ddefnyddio'n economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol. O dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999, a Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, mae'n ddyletswydd hefyd ar yr awdurdod i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y mae'n cyflawni ei swyddogaethau, gan roi sylw i gyfuniad o blith economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn anelu at helpu i wella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Daeth y Ddeddf yn gyfraith ym mis Ebrill 2015 ac rydym yn aros am y canllawiau ffurfiol ar gyfer gweithredu. O fis Ebrill 2016 mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar bob Awdurdod yng Nghymru i sicrhau bod cynaliadwyedd yn egwyddor graidd sy'n llywio'r broses gwneud penderfyniadau.
- 2.2 Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer rheoli ei faterion, ac am sicrhau y ceir system rheoli mewmol gadarn sy'n hwyluso cyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, ac sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

¹ <http://www.conwy.gov.uk/atebolrwydd>

- 2.3 I arddangos trefn lywodraethol dda, mae'n rhaid i'r Awdurdod ddangos ei fod yn cydymffurfio â'r egwyddorion craidd (a chefnogol) sydd wedi'u cynnwys yn y 'Framework for Delivering Good Governance in Local Government' (2007) ac adendwm 2012, a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr yr Awdurdodau Lleol (SOLACE). Lluniwyd y datganiad hwn yn unol â'r canllaw hwnnw.

3 Y Fframwaith Llywodraethu

- 3.1 Mae'r datganiad hwn yn disgrifio elfennau allweddol Fframwaith Llywodraethu'r Awdurdod a'n hunanasesiad o'r graddau yr ydym yn cydymffurfio â Chod Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor. Mae'r sicrwydd o ran llywodraethu a geir yn y datganiad wedi'u seilio ar bob un o'r 6 egwyddor llywodraethu craidd a geir yn y 'Framework for Delivering Good Governance in Local Government'.
- 3.2 Mae pob un o'r egwyddorion hyn yn rhan bwysig o drefniadau Cod Llywodraethu Corfforaethol yr Awdurdod. Drwy gymhwyso'r egwyddorion hyn, gallwn ddangos ein bod yn cyflenwi'r gwasanaethau i'n dinasyddion a'n cymunedau mewn modd sy'n dangos atebolrwydd, eglurdeb, effeithiolrwydd, hygredd a chynhwysiad.

Egwyddor 1

Canolbwyntio ar bwrpas yr awdurdod a'r canlyniadau ar gyfer y gymuned, ac ar greu gweledigaeth a'i rhoi ar waith ar gyfer yr ardal leol.

P1.1 Trefniadau Presennol

- A) Ym mis Mawrth 2012, cyhoeddodd Fwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd Conwy a Sir Ddinbych **gynllun partneriaeth integredig** hirdymor o'r enw 'Un Conwy 2012 – 2025^[2]' sy'n pennu'r weledigaeth ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus yn cydweithio er mwyn sicrhau dyfodol gwell i fwrdeistref sirol Conwy. Mae'n seiliedig ar 8 canlyniad sy'n canolbwyntio ar ddinasyddion. Mae'r cynllun yn cael ei adolygu er mwyn cyfeirio at 7 canlyniad Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac i ddiweddarau'r cynllun cyflawni. Mae'r cynllun yn integredig gan ei fod yn uno blaenoriaethau partneriaethau sy'n cynnwys lechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles, Plant a Phobl Ifanc, Datblygu Gwledig a Diogelwch Cymunedol.
- B) Mae **Partneriaethau Strategol** ar waith, ac fe adolygwyd rhai ohonynt yn 2014/15. Mae Partneriaeth Datblygu Gwledig wedi'i hadolygu a drafftwyd blaenoriaethau newydd mewn Strategaeth Ddatblygu Lleol a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru ym mis Medi 2014. Mae'r bartneriaeth yn awr yn rhan o Bartneriaeth Economaidd Conwy fydd yn goruchwyllo cyfres o strategaethau economaidd gan gynnwys Strategaeth Adfywio Economaidd, Cyrchfan Conwy, Strategaeth Ddigidwyddiadau a Chynllun Gweithredu Menter Gymdeithasol.
- C) Yn dilyn adolygiad yn 2014/15, mae Partneriaeth y Bobl wedi disodli Partneriaeth Plant a Phobl Ifanc, a Phartneriaeth lechyd a Lles. Mae'r adolygiad yn cynnwys ad-drefnu'r gweithgorau a'r blaenoriaethau yn unol â'r 8 canlyniad i ddinasyddion. Mae Partneriaeth Diogelwch Cymunedol hefyd (rhanbarthol ac isranbarthol gyda Sir Ddinbych).
- D) Mae'r Partneriaethau Strategol yn cefnogi gweithrediad *Un Conwy*. Yn ogystal â hyn mae Un Conwy'n cynnwys y rhaglenni gwaith gan y Bwrdd Diogelu Lleol a Phartneriaeth Cymunedau yn Gyntaf. Mae Pecyn Llywodraethu a Fframwaith Rheoli Perfformiad Partneriaethau er

[2] <http://www.conwy.gov.uk/doc.asp?cat=7197&doc=31093&Language=2>

mwyn adolygu effeithiolrwydd y partneriaethau hyn a gynhelir ddwywaith y flwyddyn trwy **adolygiadau perfformiad partneriaeth**. Adroddir canlyniadau'r adolygiadau i Bwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau, y Cabinet a Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd Conwy a Sir Ddinbych. Mae BGLI ar y Cyd Conwy a Sir Ddinbych wedi mabwysiadu cynlluniau galluogi ar ffurf Strategaeth Wybodaeth a Strategaeth Ymgysylltu. Adolygodd BGLI ar y Cyd Conwy a Sir Ddinbych ei weithrediadau yn 2014 ac o ganlyniad, mae cynlluniau integredig ar gyfer Conwy a Sir Ddinbych yn rhoi blaenoriaeth i ganlyniad iechyd gwell, gan ganolbwyntio ar y themâu a ddewiswyd fel blaenoriaeth uchel ar gyfer yr Asesiad Anghenion Strategol. Maent yn canolbwyntio ar brosiectau lle bydd gweithio mewn partneriaeth yn cael effaith gadarnhaol i ymdrin â materion iechyd. Cynhaliwyd diwrnod datblygu blaenoriaethau pellach ym mis Chwefror 2015 i adnewyddu'r blaenoriaethau.

- E) Ochr yn ochr ag *Un Conwy*, bydd yr Awdurdod yn cyhoeddi **Cynllun Corfforaethol** pum mlynedd i roi ffocws i brif flaenoriaethau'r Awdurdod ar gyfer gwella. Mae'r cynllun presennol ar gyfer 2012 – 2017 hefyd wedi ei seilio ar 8 canlyniad i ddinasyddion. Cymeradwywyd fersiwn ddrafft o'r Cynllun Corfforaethol ym mis Mawrth 2012 a chafodd fersiwn derfynol ohono ei chymeradwyo ym mis Medi 2012 gan y weinyddiaeth newydd-etholedig. Yn unol â'r gofyn i adolygu'r cynllun yn flynyddol, cyflwynwyd adolygiad o'r cynnydd sydd wedi ei wneud i gyflawni'r blaenoriaethau ger bron yr Aelodau Etholedig ym mis Chwefror 2015 er mwyn iddynt allu adolygu perthnasedd parhaol a sefyllfa ariannol blaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol. Cynhaliwyd adolygiad ac ymgynghoriad blynyddol ar gyfer y Cynllun Corfforaethol o fis Tachwedd 2014 i fis Ionawr 2015 trwy wahodd budd-ddeiliaid i gyflwyno eu safbwyntiau yn seiliedig ar 3 cwestiwn ymgynghori. Roedd y budd-ddeiliaid yn cynnwys aelodau o'r cyhoedd, busnesau, Cynghorau Tref, Cynghorwyr Sir, staff, grwpiau gwirfoddol a Chyngor Ieuenctid Conwy.
- F) Hysbysebwyd yr ymgynghoriad mewn erthygl ym Mwletin Conwy, hysbyseb ar dudalen flaen gwefan y Cyngor, hysbysebion ar ffrancio post y cyngor, hysbysiad i'r holl staff, gweithdy gyda'r Cyngor Ieuenctid, llythyrau i'r holl Gynghorau Tref a Chymuned, ac e-byst i aelodau'r fforwm busnes ac aelodau Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Conwy. Dadansoddwyd yr adborth o ymgynghoriadau eraill y mae'r Cyngor wedi'i wneud yn ystod 2014/15 hefyd.
- G) Gallai budd-ddeiliaid gyflwyno eu barn drwy wefan y Cyngor, trwy e-bost, llythyr neu dros y ffôn neu drwy drafod gyda staff.
- H) Cyflwynwyd adroddiad yn adolygu'r Cynllun Corfforaethol a oedd yn cynnwys dadansoddiad o'r adborth a dderbyniwyd ac yn argymhell diwygiadau iddo, ger bron y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet ym mis Mawrth 2015 ac fe'u cymeradwywyd yn ffurfiol gan y Cyngor ym mis Mai 2015. Mae'r Cynllun Corfforaethol yn cynnig fframwaith sy'n gymorth i lywio cynlluniau'r gyllideb, ac yn sail i'r Awdurdod asesu lefel y cynnydd yn erbyn y targedau a osodwyd, rhoi cyfrif i'r gymuned am hynny, a'u hysbysu o feysydd i'w gwella ymhellach.
- I) Cafodd cynlluniau strategol eraill eu cymeradwyo yn 2014/15 hefyd. Cymeradwywyd polisi ansawdd rhanbarthol cartrefi gofal a gweithdrefnau mewnol ym mis Ionawr 2015 ac fe gymeradwywyd y Polisi Diogelu Corfforaethol ym mis Mehefin 2015. Cwblhawyd adolygiad o gynlluniau ardal ym mis Mawrth 2015. Cymeradwywyd y Strategaeth Ddigwyddiadau ym mis Hydref 2014 a'i lansio yn Rali Cymru Prydain gan Weinidog yr Economi, Gwyddoniaeth a Chludiant. Mae Cynllun Strategol Addysg Gymraeg wedi ei gymeradwyo ym mis Ebrill 2014. Adolygwyd y Polisi Cwynion a dilysu'r gronfa ddata. Lansiodd system cam 2 newydd ym mis Ionawr 2015.

- J) Mae gan yr Awdurdod hefyd flaenoriaethau wedi eu hamlinellu yng **Nghytundeb Canlyniadau 2013 – 2016**. Cytundeb 3 blynedd yw hwn rhwng Llywodraeth Cymru ac Awdurdodau Lleol unigol gyda chamau gweithredu a thargedau i'w cwblhau ym mhob un o'r 3 blwyddyn ariannol. Mae strwythur y Fframwaith Cytundeb Canlyniadau yn seiliedig ar ddwy ran: rhan 1 - canlyniadau a rhan 2 - llywodraethu corfforaethol. Rhennir y Grant Cytundeb Canlyniadau rhwng y ddwy ran. Bydd gan ran 1 ddyraniad o 70% i wobrwyo cyflawni canlyniadau a bydd gan ran 2 ddyraniad o 30% ac os oes angen gellir ei defnyddio gan Lywodraeth Cymru i gyfeirio gwelliant i fynd i'r afael ag unrhyw argymhellion statudol i Weinidogion Cymru ynghylch trefniadau llywodraethu corfforaethol mewn awdurdod.
- K) Ychydig dros £1 miliwn yw gwerth y grant ar hyn o bryd, ac fe'i telir ar raddfa symudol o 100%, 75%, 50% a 25%, yn dibynnu ar ddyfarniad cyffredinol o'r graddau y llwyddwyd i gwblhau'r camau a'r targedau ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Derbyniodd yr Awdurdod 100% o'r grant ar gyfer 2013/14 a disgwyliwn benderfyniad Llywodraeth Cymru ar gyfer 14/15. Mae adolygiadau rheolaidd o berfformiad amcanion y cytundeb, sy'n cael eu hadrodd i'r Tîm Arwain Strategol, yr Uwch Dîm Rheoli, y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet.
- L) Mae'r Awdurdod yn ymwneud ag amryw o brosiectau ar y cyd, a chafodd **datganiad ynglŷn â gweithio ar y cyd** ei gymeradwyo (Tachwedd 2010) er mwyn sicrhau llywodraethu da a gwerth am arian, a sicrhau bod blaenoriaethau a gwerthoedd yr Awdurdod yn cael eu hyrwyddo a'u diogelu wrth **weithio mewn partneriaeth**. Mae'r Awdurdod wedi parhau i weithio'n rhanbarthol i gefnogi 'Rhaglen Lywodraeth' Llywodraeth Cymru. Mae'r prif waith a wneir ar y cyd yn cynnwys y Bartneriaeth Gofal Cymdeithasol Ranbarthol, y Prosiect Gwastraff Gweddilliol Rhanbarthol, y cynllun gwastraff bwyd isranbarthol, y Gwasanaeth Effeithlonrwydd a Gwella Ysgolion Rhanbarthol (GwE), a'r Canolbwynt Comisiynu, Caffael a Monitro Rhanbarthol i sicrhau rhagor o effeithlonrwydd o ran caffael pecynnau gofal preswyl cost uchel ar gyfer plant ac oedolion.
- M) Yn 2013/14 cymeradwyodd yr Awdurdod sefydlu Gwasanaeth Rhanbarthol i Gynllunio Rhag Argyfwng Gogledd Cymru. Mae'r bartneriaeth yn cynnwys 6 Awdurdod Lleol Gogledd Cymru ac mae'n weithredol ers 1 Gorffennaf 2014. Goruchwylir y gwasanaeth gan fwrdd rhanbarthol ac adroddir yr adolygiadau perfformiad chwe misol i bob Awdurdod Lleol.
- N) Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y Papur Gwyn, Diwygio Llywodraeth Leol ym mis Gorffennaf 2014 a oedd yn datgan eu bwriad i ddeddfu i uno Awdurdodau Lleol. Cyhoeddwyd prosiectws yn gwahodd cyflwyniadau ar gyfer uno gwirfoddol ym mis Medi 2014. Sefydlwyd Gweithgor Diwygio Gwasanaethau Cyhoeddus trawsbleidiol i ystyried y prosiectws ac i wneud argymhellion i'r Cyngor. Cynigodd y Gweithgor y dylai Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy weithio gyda Chyngor Sir Ddinbych i ddatblygu cynnig uno'n gynnar ac yna argymell cymeradwyo cynnwys y cynnig. Ym mis Tachwedd 2014 cymeradwyodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a Chyngor Sir Ddinbych gyflwyniad Datganiad Diddordeb ar gyfer Uno'n Wirfoddol gyda Chyngor Sir Ddinbych. Fodd bynnag, ym mis Ionawr 2015 gwrthododd Gweinidog y Gwasanaethau Cyhoeddus y cyflwyniad ar y sail nad oedd yn diwallu'r meini prawf a osodwyd yn y prosiectws. Ym mis Chwefror 2015 cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Bapur Gwyn "Diwygio Llywodraeth Leol: Grym i Bobl Leol." Roedd y Papur Gwyn yn cynnig newidiadau sylweddol a oedd yn cynnwys newidiadau o ran llywodraethu. Cynhaliodd Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy weithdai ymgysylltu ar gyfer Cynghorwyr a staff ym mis Mawrth 2015 er mwyn ffurfio ymateb cynhwysfawr, a gyflwynwyd ar ôl cymeradwyaeth y Cyngor, ym mis Ebrill 2015.
- O) Rhestrir y prif waith a wneir ar y cyd yn Adroddiad Blynyddol 2013/14. Mae gan yr Awdurdod gronfa ddata gynhwysfawr a chategorïau clir ar gyfer y gwahanol fathau a lefelau o waith partneriaeth ar draws yr holl feysydd gwasanaeth, ac fe gofnodir y buddion ar gyfer pob prosiect

a wneir ar y cyd. Mae proses lywodraethu ar waith i gefnogi datblygiad unrhyw drefniadau cydweithredol yn y dyfodol. Mae'r holl brosiectau cydweithredol allweddol yn cael eu monitro drwy'r ddau Fwrdd Gwella Corfforaethol ac mae Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol o adolygiadau cydweithrediadau wedi'i sefydlu gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau.

- P) Mae cydweithio mewnol adrannau technegol wedi arwain at Wasanaeth newydd yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau. Mae cam 1 yr ailstrwythuro wedi arwain at dîm rheoli newydd ar gyfer y gwasanaeth. Mae Cam 2 wedi ailstrwythuro 10 allan o'r 11 o is-wasanaethau, gydag un iswasanaeth terfynol yn cael ei ailstrwythuro ar hyn o bryd. Caiff hyn ei gwblhau ym mis Mai 2015 a bryd hynny bydd y rhaglen ailstrwythuro yn cael ei gwblhau.

Mae cydweithio mewnol hefyd wedi arwain at Raglen Drawsnewid y Gwasanaeth Cymdeithasol, sydd wedi uno gwasanaethau Oedolion, Plant a Theuluoedd a gwasanaethau Darparwyr i ganolbwyntio ar wasanaeth mwy di-dor ac ataliol. Yn dilyn cymeradwyaeth y Cabinet ym mis Mawrth 2014, unodd y Gwasanaethau Cymdeithasol gyda'r Gwasanaethau Addysg (nad ydynt yn rhan o GwE) ym mis Medi 2014. Arweiniodd y penderfyniad hwn at adolygu cyfrifoldebau'r uwch reolwyr, gan newid swydd Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol i Gyfarwyddwr Strategol y Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg, a gefnogir gan Bennaeth Statudol Addysg. O ganlyniad adolygodd y Prif Weithredwr gyfrifoldebau'r Cyfarwyddwyr Strategol ac adolygu eu meysydd cyfrifoldeb yn weithredol o fis Hydref 2014.

- Q) Mae'r Rhaglen Foderneiddio yn parhau i ddatblygu'r achos busnes a'r polisiâu perthnasol er mwyn cyflawni'r amcan corfforaethol i foderneiddio sut yr ydym yn gweithio. Cadeirydd y Bwrdd yw'r Prif Weithredwr ac mae'r bwrdd yn datblygu ffyrddau gwaith corfforaethol ar gyfer Cwsmeriaid, Cyfathrebu, Asedau, TGCh, Prosesau Busnes a Chyfathrebu a Rheoli Newid. yn dilyn ymddeoliad Pennaeth TG, adolygwyd y swydd ac ymunodd Pennaeth TG a Thrawsnewid Digidol newydd â'r Awdurdod ym mis Tachwedd 2014. Ar ôl ymddeoliad Pennaeth Refeniw a Budd-Daliadau, daeth Pennaeth TG a Thrawsnewid Digidol yn Uwch Arweinydd Newid. Ym mis Rhagfyr 2014 cyhoeddodd Swyddfa Archwilio Cymru ganfyddiadau eu harchwiliad o'r Rhaglen Foderneiddio a chasglu bod 'Trefniadau'r Cyngor i gyflawni moderneiddio corfforaethol yn datblygu'n dda'.

- R) Adolygwyd y **Fframwaith Rheoli Perfformiad**, yn ystod 2014/15 fel rhan o gylched adolygu adolygiadau perfformiad gwasanaeth. Cyflwynwyd fframwaith diwygiedig i'w gymeradwyo ym mis Chwefror 2015. Bwriad y fframwaith yw cynnig dolen gyswllt glir rhwng sut y bo cyflawni'r amcanion sy'n cael eu gosod ar gyfer swyddogion unigol yn eu cynlluniau datblygu personol, yn cyfrannu tuag at gyflawni cynlluniau gwasanaeth sydd yn eu tro'n helpu i gyflawni'r Cynllun Corfforaethol a thrwy hynny gyfraniad yr Awdurdod i wella Sir Conwy fel sydd wedi ei amlinellu yn y Cynllun Cymunedol Integredig, "Un Conwy 2012 – 2025". Mae'r Fframwaith Rheoli Perfformiad yn cynnwys manylion am y camau gweithredu y dylid eu dilyn i ddatblygu blaenoriaethau a thargedau perfformiad sy'n canolbwyntio ar y dinesydd a sut y cânt eu rhaeadru i Gynlluniau Gwasanaeth ac i Adolygiadau Datblygiad Perfformiad unigol. Caiff cynnydd yn erbyn camau a mesurau perfformiad ei fonitro ddwywaith y flwyddyn drwy'r **Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth**. Mae'r adolygiadau'n ffurfio hunanasesu perfformiad ac maent yn ddull o geisio sicrwydd gan Bennaethiaid Gwasanaeth fod trefniadau rheoli mewnol yn eu lle o fewn eu maes gwasanaeth. Yn flynyddol mae pob Pennaeth Gwasanaeth a'u Cyfarwyddwr Strategol yn llofnodi datganiad o sicrwydd. Bydd Cyfarwyddwr Strategol, y Dirprwy Arweinydd, Aelod Cabinet y Portffolio perthnasol, a chynrychiolaeth o'r ddau Bwyllgor Craffu mwyaf perthnasol yn bresennol yn yr Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth, yn darparu cymorth ac yn herio hunanasesiad y gwasanaeth. Caiff **Adroddiad Perfformiad Corfforaethol** ei lunio bob chwe mis, a bydd **Adroddiad Blynyddol** sy'n rhoi cyfrif am berfformiad ac yn meincnodi yn erbyn Awdurdodau eraill yn cael ei gyhoeddi erbyn 31 Hydref bob blwyddyn.

Mae'r Awdurdod yng nghanol y broses o gaffael system rheoli perfformiad newydd i gefnogi cynllunio gwasanaeth, rheoli risg, rheoli archwilio a phrosiectau, a'r dyddiad lansio yw Gorffennaf 2015. Bydd angen adolygu Fframweithiau Perfformiad, Risg, Archwilio a Rheoli Prosiect a Rhaglenni yn dilyn gweithrediad y system newydd.

- S) Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i wella ei brosesau caffael ac mae'r Gwasanaeth Caffael Corfforaethol wrthi'n cefnogi gwasanaethau i gaffael nwyddau a gwasanaethau gan gydymffurfio â deddfwriaeth berthnasol ac mae rheolau'r Awdurdod wedi eu hymgorffori yn Rheolau Sefydlog Contractau. Mae gan y Cyngor gysylltiadau cryf gyda Llywodraeth Cymru trwy gyfrwng Tîm Gwerth Cymru a chyrrff sector cyhoeddus cyfagos. Cofrestrodd y Cyngor gyda'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol ym mis Rhagfyr 2012. Mae hyn wedi galluogi'r Awdurdod i ymgymryd â chaffael eitemau gwariant cyffredin ac ailadroddus yn Genedlaethol ar draws y sector cyhoeddus cyfan, gyda'r nod o gyflawni arbedion effeithlonrwydd a phrisiau trwy leihau nifer yr ymarferion caffael ac agregu grym prynu. Mae'r gweithdrefnau gogyfer â thendro a rhoi gwaith ar gontract wedi'u cynnwys yn Rheolau Sefydlog Contractau'r Cyngor. Roedd yr Awdurdod yn disgwyl i CLILC ryddhau fersiwn ddrafft o **Reolau ynglŷn â'r Weithdrefn Gontractau** fel model i'w fabwysiadu gan holl awdurdodau lleol Cymru. Cynhyrwyd y rhain ym mis Mawrth 2013. Mae'r Gwasanaeth Caffael wedi bod yn canolbwyntio ar gwblhau a chymeradwyo Rheolau'r Weithdrefn Gontractau'r cyngor a gymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Rhagfyr 2014. Gellir cwblhau gwaith ar y **Strategaeth Gaffael Gorfforaethol** yn awr a bydd yn cael ei chyflwyno i'w chymeradwyo ym mis Medi 2015. Bydd y strategaeth gaffael yn ceisio gwella dealltwriaeth o Reolau'r Weithdrefn Gontractau i staff ehangach ac Aelodau. Mae trefniadau **Rheoli Trysorlys** y Cyngor yn dilyn arfer proffesiynol ac yn destun adolygiadau rheolaidd. Er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu cyflenwi a phrosiectau'n cael eu cwblhau'n llwyddiannus, rhoddir arweiniad canolog ar gyfer **caffael a rheoli prosiectau**. Caiff pob rhaglen a phrosiect o bwys eu monitro drwy'r 2 **Fwrdd Gwella** sydd wedi eu sefydlu ochr yn ochr â'r wyth canlyniad i ddinasyddion a'r **Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu** perthnasol y gellir cyfeirio prosiectau atynt er mwyn craffu arnynt a'u herio ymhellach.
- T) Ceir trefniadau cadarn ar gyfer **rheolaeth ariannol** effeithiol drwy weithdrefnau cyfrifo a Rheoliadau Ariannol y Cyngor. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau sefydledig i gynllunio'r gyllideb, sy'n amodol ar asesiad risg, ac adroddiadau rheolaidd i'r aelodau'n cymharu rhagolygon gwariant refeniw a chyfalaf â chyllidebau blynyddol, a phroses Fframwaith Cynllunio Busnes sy'n cefnogi proses ddyrannu adnoddau'r Awdurdod. Ym mis Chwefror 2015 cymeradwyodd y Cyngor **Strategaeth Ariannol Tymor Canolig** sy'n rhoi eglurder i'r broses gynllunio ariannol ac i'r cysylltiadau rhwng dyraniad adnoddau tymor canolig a'r blaenoriaethau corfforaethol. Mae rôl y **Prif Swyddog Cyllid** (Swyddog A151) wedi ei gynnwys yn rhan o gyfrifoldebau Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd. Y Cyfarwyddwr sydd â chyfrifoldeb am weinyddiad priodol materion ariannol y Cyngor, fel sy'n ofynnol dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, ac sydd â chyfrifoldeb i oruchwylio bod trefniadau llywodraethu pendant ar waith ac wedi'u hymgorffori yn yr awdurdod. Mae hyn yn cynnwys cydlynu'r adolygiad o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol a gweithredu unrhyw feysydd i'w gwella. Mae'r Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd yn aelod o'r Tîm Arwain Strategol ac yn adrodd i'r Prif Weithredwr. Fel aelod o'r Tîm Arwain Strategol, mae'r Cyfarwyddwr Strategol, Cyllid ac Effeithlonrwydd, yn gallu datblygu a gweithredu strategaethau a darparu adnoddau a chyflawni amcanion strategol yr awdurdod, gan sicrhau eu bod yn gynaliadwy, er lles y cyhoedd, ac wedi'u halinio â'r strategaeth ariannol gyffredinol. Mae'r Cyngor yn cydymffurfio'n llawn gydag egwyddorion Datganiad Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ynglŷn â swyddogaeth Prif Swyddog Ariannol o fewn Llywodraeth Leol (2010). Dilynir y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol wrth lunio Datganiad Cyfrifon Blynyddol y Cyngor ac mae hefyd yn destun archwiliad gan Swyddfa Archwilio Cymru.

P1.2 Adolygu effeithiolrwydd

- A) Cyfrannir at yr adolygiad o effeithiolrwydd gan waith y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Strategol, sydd â chyfrifoldeb dros ddatblygu a chynnal amgylchedd a diwylliant llywodraethu. Mae'n ofynnol i'r Pennaeth Archwilio Mewnol lunio Adroddiad Blynyddol sy'n nodi ei farn ynglŷn â digonolrwydd ac effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol y Cyngor, gan ddarparu manylion am unrhyw wendidau a fyddai'n cefnogi'r farn honno, a thynnu sylw at unrhyw faterion sydd â pherthnasedd at lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi tystiolaeth a sicrwydd bod y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn gweithredu'n unol â'r safonau a osodwyd yn y Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus 2013 er mwyn galluogi'r Cyngor i fod â hyder yn y farn hon. Mae'r gwasanaeth yn cynnal adolygiadau rheolaidd o'r systemau a'r rheolaethau ariannol i roi sicrwydd i'r Cyngor trwy gyfrwng y Pwyllgor Archwilio.
- B) Cafodd Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio ei gyflwyno ger bron y Pwyllgor Archwilio ym mis Mai 2015 a ddeuai i'r casgliad bod gan y Cyngor reolaeth fewnol, rheolaeth risg a phrosesau llywodraethu corfforaethol boddhaol yn eu lle i reoli cyflawniad yr Awdurdod o'i amcanion dros y 12 mis a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015. Adroddwyd casgliadau archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn ystod 2014/15 wrth y Pwyllgor Archwilio'n chwarterol gan ddangos o'r 337 o gamau gwella a wnaed gan yr Adain Archwilio Mewnol, bod 97 heb eu cyflawni neu yn parhau i fynd rhagdynt, sy'n cynrychioli cyfradd weithredu o 71%. Mewn perthynas â'r argymhellion critigol a sylweddol, nodwyd bod 15 o'r 18 o argymhellion critigol a sylweddol a ddilynwyd i fyny yn ystod y flwyddyn wedi eu rhoi ar waith (83%). Nodwyd fod 2 argymhelliad sylweddol yn weddill yn adroddiad archwiliad dilynol Storfeydd Priffyrdd ac yn archwiliad dilynol Contractau Bysiau Cyhoeddus, mae 1 argymhelliad sylweddol yn dal ar y gweill. Bydd y rhain yn destun gwaith archwilio pellach yn ystod 2015/16. Cymeradwywyd adolygiad o'r gweithdrefnau ar gyfer adrodd ar archwiliadau allanol a mewnol i'r Pwyllgor Archwilio gan y Pwyllgor Archwilio ym mis Tachwedd 2014.
- C) Oherwydd y materion a nodwyd yn flaenorol mewn perthynas â chaffael a chontractau ar draws yr Awdurdod cynhaliwyd adolygiadau pellach o weithdrefnau rheoli contractau yn ystod 2014/15 a oedd yn dangos cynnydd sylweddol o ran ymgorffori rheolaethau mewnol i brosesau a gweithdrefnau. Mae'r rheolyddion wedi'u gwella ymhellach trwy weithredu Rheolau'r Weithdrefn Contractau ar 1 Ebrill 2015 a chyflwyno rhaglen hyfforddiant yn ystod rhan olaf 2014/15. Yn ystod 2015/16 bydd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn parhau i ganolbwyntio adnoddau ar gontractio a chaffael.
- D) Mae'r holl archwiliadau a wnaed yn ystod y flwyddyn wedi arwain at lefelau o sicrwydd cadarnhaol gan eithrio Archwiliad Dilynol Storfeydd Priffyrdd, Ysgol Maelgwn, Dangosyddion Perfformiad y Cynllun Corfforaethol (Canlyniad 3) a Chanmoliaethau a Chwynion (Gwasanaethau Cymdeithasol), a aseswyd gan nodi eu bod yn darparu Sicrwydd Cyfyngedig yn unig. Cynlluniwyd ail archwiliad dilynol o Storfeydd Priffyrdd ar gyfer mis Mai 2015 ac fe gadarnhaodd archwiliad dilynol Ysgol Maelgwn a wnaed ym mis Ionawr 2015 bod 21 o'r 23 o argymhellion a wnaed wedi'u gweithredu'n foddhaol, ac roedd 2 ar y gweill; ailaseswyd barn archwilio fel Sicrwydd Uchel. Bydd archwiliad dilynol Dangosyddion Perfformiad y Cynllun Corfforaethol a Chanmoliaethau a Chwynion (Gwasanaethau Cymdeithasol) yn cael ei gynnal yn ystod 2015/16.
- E) Nid oedd unrhyw ddigwyddiadau arwyddocaol wedi'u nodi yn ystod 2014/15 a oedd yn deilwng i gael cyfeiriadaeth atynt yn Adroddiad Blynyddol Pennaeth Archwilio.

Mae'r Cyngor yn monitro'n ofalus y gweithdrefnau tendro i sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion cyfreithiol ac i sicrhau fod gwell rheolaeth dros contractau sylweddol. Mae'r Cyngor yn monitro hyn trwy:

- I. Fforwm Prosiectau a Rhaglenni ar gyfer rheolwyr;
 - II. Fforwm Contractau i ysgogi gwelliant mewn perthynas â chontractau adeiladu a pheirianeg;
 - III. ymestyn hyfforddiant i reolwyr sy'n canolbwyntio ar wireddu buddion caffael yn allanol;
 - IV. rhaedru tôn galetach o frig y sefydliad ynglŷn â chydymffurfiaeth; a
 - V. chyfres o archwiliadau mewnol mewn meysydd risg.
- F) Ym mis Ionawr 2013 adolygodd Swyddfa Archwilio Cymru Ddatganiad Llywodraethu Blynyddol yr Awdurdod. Y cwestiwn allweddol oedd "Wrth gynhyrchu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, a yw'r Cyngor wedi gwerthuso effeithiolrwydd ei drefniadau llywodraethu mewn modd cynhwysfawr a thrylwyr?" Daeth yr adroddiad i'r casgliad canlynol:
- I. Fod adolygiad y Cyngor o'i drefniadau llywodraethu wedi bod yn ddigon eang eu cwmpas
 - II. Fod adolygiad y Cyngor o'i drefniadau llywodraethu wedi bod yn drylwyr ac yn gadarn
 - III. Fod y Cyngor wedi dynodi meysydd y mae angen gwella eu trefniadau llywodraethu ac wedi gwneud cynlluniau i fynd i'r afael â nhw

Nid oedd unrhyw argymhellion ar gyfer gwella. O'n hunanasesiad, nid oes gennym reswm i gredu y byddai Swyddfa Archwilio Cymru yn llunio casgliad gwahanol eleni.

- G) Gellir dangos tystiolaeth o gyflawniad llwyddiannus prosiectau sylweddol yn 2014/15 trwy gwblhad Ysgol y Gogarth, cwblhau adnewyddu Tŷ Llywelyn, uwchraddio goleuadau stryd, a gwelliannau i orsaf drenau Llandudno. Cafwyd gwelliannau i nifer o Fannau Agored ac mae gwaith adfer amddiffynfeydd yr arfordir ar ôl stormydd y gaeaf ym mis Chwefror 2014 wedi'u cwblhau yn y rhan fwyaf o'r ardaloedd.
- H) Mae prynu adeilad yr Adran Gwaith a Phensiynau ym Mae Colwyn a chynnydd yr ymarfer tendro gyda datblygwyr, yn nodi datblygiad allweddol o ran adfywio'r dref a gweithredu'r flaenoriaeth gorfforaethol o foderneiddio'r ffordd yr ydym yn gweithio. Yn ogystal â hyn, mae gwaith wedi dechrau ar Gam 2 Prosiect Glan y Môr ar gyfer gwaith Gwella'r Promenâd. Mae'r adroddiadau arfarnu buddion a'r gwersi a ddysgwyd (adroddiadau Diwedd Prosiect) a gyflwynwyd i'r Byrddau Gwella yn ystod 2014/15 yn cynnwys prosiect Datblygu'r Gweithlu ac Ysgol y Gogarth.
- I) Mae Fforwm Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau yn cyfarfod yn chwarterol. Mae'r mynychwyr yn cynnwys Rheolwyr Rhaglenni a Phrosiectau dynodedig ar draws yr Awdurdod ynghyd â Swyddogion Cefnogi Prosiect a Swyddogion sy'n dymuno datblygu eu sgiliau.
- J) Swyddogaeth y Fforwm yw rhannu gwybodaeth a'r arfer orau a chynnig gwybodaeth gorfforaethol (h.y. llywodraethu, archebion sefydlog ac ati) y mae ar Reolwyr Rhaglenni a Phrosiectau ei hangen i weithredu eu Prosiectau a'u Rhaglenni.
- K) Yn ddiweddar mae'r Cyngor wedi rheoli ei gynlluniau gwario oddi mewn i'r gyllideb gymeradwy. Mae sawl Adroddiad Gwella Blynyddol o'r bron a gynhyrchwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru o'r farn bod yr amgylchedd rheoli cyffredinol yn gadarn ar y cyfan, a bod systemau cadarn ar waith i reoli cyllid yn fewnol ynghyd â bod trefniadau rheoli cyllid ar waith.
- L) Cadarnhaodd Tystysgrif Cydymffurfiaeth Flynyddol bod y Cyngor yn cydymffurfio â'i gyfrifoldebau mewn perthynas ag adrodd ariannol, defnydd o adnoddau, cynllunio gwelliant a

rheoli perfformiad. Fel sy'n wir ym mhob sefydliad yn y Sector Cyhoeddus, sicrhodd yr Awdurdod arbedion cyllidebol sylweddol yn ystod 2014/2015, sef swm o £8.453m. Yn dilyn cyhoeddi'r adolygiad cynhwysfawr o wariant, ac yn sgil effeithiau dilynol hynny ar Lywodraeth Leol yng Nghymru, mae Conwy'n cynllunio'n weithredol i sicrhau rhagor o arbedion, sef £13.693m ar gyfer 2015/16, £13.482m ar gyfer 2016/17 a £9.127m ar gyfer 2017/18.

- M) Caiff yr Adroddiad Blynyddol a wneir ynglŷn ag asesiad yr Awdurdod o'i berfformiad a'r Dangosyddion Perfformiad sy'n cael eu cyhoeddi, eu harchwilio gan Swyddfa Archwilio Cymru trwy gyfrwng Asesiad o Berfformiad Corfforaethol. Ceir crynodeb o'u casgliadau yn eu Hadroddiad Gwella Blynyddol (AGB). Bob pedair blynedd cynhelir Asesiad Corfforaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru. Digwyddodd hyn yn 2013 yng Nghonwy, ac fe gasglodd archwiliad dilynol o'r 6 cynnig ar gyfer gwella bod y Cyngor yn ymdrin â'r cynigion i wella yn effeithiol. Derbyniwyd Adroddiad Gwella Blynyddol 2014/15 Swyddfa Archwilio Cymru ym mis Mehefin 2015 gan gasglu **"Parhaodd y Cyngor i wneud cynnydd o ran cyflawni gwelliannau yn ei feysydd blaenoriaeth; mae ei gofnod o ran cyflawni ei amcanion ariannol yn ei roi mewn sefyllfa dda i sicrhau gwelliant parhaus yn 2015-16"** Nid oedd unrhyw argymhellion ar gyfer gwella.
- N) Yn rhinwedd eu gwaith proffesiynol, mae Penaethiaid Gwasanaeth yn darparu sicrwydd ar gyfer eu maes gwasanaeth drwy gyflwyno adroddiadau, ac adolygiadau gwasanaeth chwe-misol sy'n rhoi sicrwydd o ran rheoli risg, gweithredu ar argymhellion mewnol ac allanol a chynnydd o ran perfformiad. Caiff effeithiolrwydd ei herio gan adolygiadau a gynhelir yn fewnol (Craffu, Archwilio Mewnol, Adolygiadau o Berfformiad Gwasanaeth, Byrddau Gwella Corfforaethol a'r Grŵp Gwella ac Archwilio) a hefyd gan adroddiadau a gyhoeddir gan archwilyr ac arolygwyr allanol. Bob mis Mai mae pob Pennaeth Gwasanaeth a'u Cyfarwyddwr Strategol yn llofnodi datganiad o sicrwydd.
- O) Mae gan yr Awdurdod broses hunanasesu, Gwella Conwy, a gynhelir gan dimau o staff ac aelodau etholedig sy'n cynnig argymhellion ynglŷn â sut i wella llywodraethu a pherfformiad o fewn yr Awdurdod. Mae'r fformat yn canolbwyntio ar wneud gwelliannau i gefnogi blaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol. Mae hwn wedi bod yn ddull effeithiol o sicrhau ymglymiad staff o bob lefel o'r sefydliad, ac mae'n caniatáu iddynt gael profiad y tu allan i'w maes gwaith arferol. Adroddir yr argymhellion i'r UDRh, y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu, a'u cymeradwyo gan y Cabinet. Mae argymhellion a gymeradwywyd yn cael eu monitro trwy adolygiadau perfformiad gwasanaeth. Cyflwynir adroddiadau cynnydd chwe-misol i'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu a'r Cabinet.

P1.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod gymuned glir a chyfeiriad strategol corfforaethol sy'n seiliedig ar ganlyniadau sy'n canolbwyntio ar y dinesydd. Mae prosesau cadarn wedi'u sefydlu i sicrhau defnydd economaidd, effeithiol ac effeithlon o adnoddau ac i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y caiff swyddogaethau eu cyflawni. Cafodd y dull hwn ei gydnabod yng Ngwobrau Cronicl Llywodraeth Leol lle y rhoddwyd gwobr Cyngor Entrepreneuriaidd y Flwyddyn i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae'r Awdurdod hefyd yn cadw golwg ar ddatblygiadau ac yn gwneud y paratodau gofynnol ar gyfer gofynion deddfwriaethol yn y dyfodol.

P1.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

R1.1 Cwblhau adolygiad Un Conwy.

R1.2 Adolygu'r Polisi Risg, Rheoli Prosiectau a Rhaglenni a Pherfformiad, yn dilyn system rheoli perfformiad integredig newydd, CAMMS.

Egwyddor 2

Bod Aelodau a Swyddogion yn cydweithio i gyflawni'r un diben gan feddu ar swyddogaethau a rolau sydd wedi'u diffinio'n glir.

P2.1 Trefniadau Presennol

- A) Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy **Gyfansoddiad** sy'n nodi sut mae'r Cyngor yn gweithredu, sut mae penderfyniadau'n cael eu gwneud, a beth yw'r trefnau a ddilynir i sicrhau bod y rhain yn effeithlon, yn eglur ac yn atebol i bobl leol. Mae rhai o'r prosesau hyn yn ofynnol yn ôl y gyfraith, tra bo eraill yn ddewisol i'r Cyngor. Mae'r **Cyfansoddiad**, y gellir dod o hyd iddo ar wefan y Cyngor³: yn nodi:
- i. sut y mae'r Cyngor yn gweithredu ac yn gwneud penderfyniadau;
 - ii. y trefnau er mwyn sicrhau bod y broses o wneud penderfyniadau'n eglur ac yn atebol i bobl leol ac i fudd-ddeiliaid eraill;
 - iii. rolau allweddol yr holl aelodau a'r uwch swyddogion, gan gynnwys cyfrifoldebau arweiniol yr Arweinydd, y Prif Weithredwr ac uwch swyddogion eraill dynodedig dros lywodraethu corfforaethol;
 - iv. cynllun dirprwyo pwerau er mwyn gwneud penderfyniadau;
 - v. cyfrifoldebau am adolygu a chytuno ar drefniadau llywodraethu corfforaethol y Cyngor;
 - vi. trefniadau ar gyfer sicrhau y caiff ei adolygu a'i ddiweddarau'n barhaus;
 - vii. ei godau a'i brotocolau cysylltiedig.
- B) Yr Aelodau Etholedig sy'n **cymeradwyo polisïau ac yn gwneud penderfyniadau**, ac mae eu cyfarfodydd ar agor i'r cyhoedd oni fydd materion eithriedig yn cael eu trafod dan Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972. Rhoddir cymeradwyaeth gan:
- i. Y Cyngor, sy'n cyfarfod o leiaf bedair gwaith y flwyddyn. Mae'n cymeradwyo polisïau cyffredinol ac yn pennu'r gyllideb bob blwyddyn. Mae'r Cyngor yn cytuno ar ffurf Pwyllgorau'r Awdurdod (yn unol â darpariaethau Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 lle bo hynny'n briodol), yn penodi Arweinydd y Cyngor (sydd yn ei dro'n penodi Cabinet y Cyngor) ac yn cyflawni pob swyddogaeth arall a neilltuwyd iddo dan y Cyfansoddiad (sy'n cynnwys unrhyw swyddogaethau statudol sy'n gyfrifoldeb i'r Cyngor);
 - ii. Y Cabinet, sy'n cyfarfod o leiaf unwaith y mis, sy'n cymeradwyo'r holl benderfyniadau na phenderfynir yn eu cylch trwy'r trefniadau a ddisgrifir ym mhwynt (i) (iii) neu (iv) y paragraff hwn (B) a
 - iii. Pwyllgorau rheoleiddio (Pwyllgor Cynllunio, Pwyllgor Archwilio a'r Pwyllgor Trwyddedu a Rheoli).
 - iv. Cynllun dirprwyo'r Cyngor i bwyllgorau a swyddogion, fel y mae wedi'i nodi yn y Cyfansoddiad.

Ym mis Mai 2012 cynhaliwyd Etholiadau Cyngor Sir ym mhob Awdurdod Lleol yng Nghymru ac eithrio Ynys Môn. Nid oedd unrhyw grŵp â mwyafrif o fewn Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a ffurfiwyd Cabinet clymbleidiol yn cynnwys Plaid Cymru, Y Blaid Lafur, Y Democratiaid Rhyddfrydol a Chynghorwyr Annibynnol. Gan fod Aelod Cabinet wedi newid plaid wleidyddol ym mis Gorffennaf 2014, nid oes gan y Cabinet gynrychiolaeth Democratiaeth Rhyddfrydol. Cyhoeddir rolau a chyfrifoldebau pob Aelod Cabinet ar wefan y Cyngor. Mae'r Cabinet hefyd yn cyfarfod yn anffurfiol (**Cyfarfod Anffurfiol o'r Cabinet**) i dderbyn adroddiadau briffio ac i drafod materion sy'n dod i'r amlwg ond ni wneir unrhyw benderfyniadau yng Nghyfarfodydd Anffurfiol y Cabinet. Mae pedwar **Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**: Y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu

³ <http://www.conwy.gov.uk/section.asp?cat=1877&Language=2>

(sy'n cyfarfod unwaith y mis), Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau, Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cwsmeriaid a'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau (sy'n cyfarfod bob 6 wythnos). Eu rôl yw adolygu a dwyn perfformiad y Cabinet a phwyllgorau a swyddogion sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, a chraffu ar y perfformiad hwnnw. Mae gan y Pwyllgorau Craffu broses "Galw i Mewn" ar gyfer penderfyniadau sydd wedi'u gwneud ond nad ydynt wedi eu gweithredu ac mae'r drefn honno wedi'i hymgorffori yn y Cyfansoddiad er mwyn ystyried a yw'r penderfyniadau hynny'n briodol. Roedd dau achlysur o 'alw i mewn' yn 2014/15. At hynny, mae gan yr Awdurdod dri phwyllgor rheoleiddio: **Y Pwyllgor Cynllunio, Y Pwyllgor Archwilio a'r Pwyllgor Trwyddedu a Rheoli**. Ceir hefyd **Bwyllgor Safonau** (sy'n cynnwys aelodau lleeg), sy'n ceisio hyrwyddo safonau ymddygiad uchel ymysg Aelodau Etholedig. Mae'r pwyllgorau hyn yn cyfarfod yn rheolaidd drwy gydol y flwyddyn ac mae dyddiadau pob cyfarfod yn cael eu cyhoeddi ar amserlen flynyddol o gyfarfodydd sydd ar gael ar wefan yr Awdurdod. Ym mis Mai 2012, yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, sefydlodd y Cyngor **Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd**. Gwaith y pwyllgor yw sicrhau fod cefnogaeth ddigonol i gyfarfodydd y Cyngor a'i Bwyllgorau; hyrwyddo swyddogaeth y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu; cynnig cefnogaeth a chynngor i Gynghorwyr unigol wrth iddynt gyflawni eu gwaith fel aelodau a rhoi adnoddau i ddatblygu a hyfforddi Aelodau. Gall y Pwyllgor gynhyrchu adroddiadau ac argymhellion i'r Cyngor mewn perthynas â darpariaeth o'r fath. Mae'r Pwyllgor yn cyfarfod 4 gwaith y flwyddyn. Mae'r **Pwyllgor Archwilio** yn annibynnol ar swyddogaethau gweithredol a chraffu a'i bwrpas yw darparu sicrwydd annibynnol o ddigonoldeb y fframwaith rheoli mewnol gan gynnwys llywodraethu a rheoli risg, er mwyn darparu craffu annibynnol ar berfformiad ariannol ac anariannol yr Awdurdod a chadw trosolwg ar y broses adrodd ariannol. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru), penodwyd Aelod Lleyg gan yr Awdurdod i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Mehefin 2012. Ail-benodwyd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio yn y cyfarfod ar 22 Mai 2015 yn unol â Chylch Gorchwyl y Pwyllgor.

- C) Mae'r **Grŵp Adolygu Adroddiadau** (GAA) yn cynnwys y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwr Strategol, Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu, Pennaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau, Pennaeth yr Adran Adnoddau Dynol Corfforaethol a'r Dirprwy Arweinydd. Bydd yn cyfarfod ddwywaith y mis i adolygu'r adroddiadau y bwriedir eu cyflwyno i'r Cabinet, ac i ystyried rhaglenni gwaith i'r dyfodol y swyddogaethau Craffu er mwyn darganfod patrymau gwaith sy'n datblygu a nodi unrhyw faterion capasiti a allai godi. Hefyd, mae'r Grŵp yn sicrhau synergedd rhwng cynlluniau gwaith y Cyngor, y Cabinet, y swyddogaeth Graffu a'r swyddogaeth Reoli Strategol. Oni bai eu bod yn eithriedig, caiff yr holl adroddiadau a ystyrir gan y Cyngor, y Cabinet a'r Pwyllgorau, a chofnodion o'r penderfyniadau a gymerir, eu darparu ar wefan y Cyngor.
- D) Mae'r Prif Weithredwr a'r pedwar Cyfarwyddwr Strategol yn atebol am sicrhau y caiff Blaenoriaethau'r Cyngor eu cyflawni, ac y caiff perfformiad ei fonitro'n rheolaidd yn ôl targedau allweddol drwy'r fframwaith rheoli perfformiad, ac yr adroddir am hynny wrth yr Aelodau. Mae gan y Prif Weithredwr amserlen o gyfarfodydd rheolaidd gyda'r Arweinydd, ac fe gynhelir cyfarfodydd rheolaidd hefyd rhwng uwch reolwyr a'r Cabinet drwy gyfarfodydd anffurfiol y Cabinet. Mae'r Prif Weithredwr a'r pedwar Cyfarwyddwr Strategol ynghyd â Phennaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol a'r Swyddog Monitro yn cyfarfod ddwywaith y mis fel y **Tim Arwain Strategol**. Mae uwch reolwyr y Cyngor yn cyfarfod yn fisol ar ffurf yr **Uwch Dîm Rheoli** (UDRh), sy'n cynnwys y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwr Strategol, yr holl Benaethiaid Gwasanaeth a'r adroddiadau uniongyrchol perthnasol o bob rhan o'r Awdurdod. Mae **Fforwm Rheolwyr** yn cyfarfod bob chwarter i rannu negeseuon a cheisio cysondeb a thrafod datblygiadau rhwng Cyfarwyddwyr a rheolwyr yn y sefydliad. Oherwydd ymddeoliad deillydd swydd flaenorol, penodwyd Pennaeth newydd TG a Thrawsnewid Digidol ym mis Tachwedd 2014. Ymddeolodd y Pennaeth Refeniw a Budd-daliadau ym mis Rhagfyr 2014 a gwnaed

penderfyniad i beidio ag ailbenodi'r swydd am y tro. Bydd penderfyniad ynglŷn â dyfodol y swydd yn cael ei ystyried yn ddemocrataidd yn ystod proses y gyllideb.

- E) Mae trefniadau cytunedig yn galluogi'r Cyngor i gydymffurfio â gofynion statudol o ran **diogelu plant a diogelu oedolion diamddiffyn**. Mae trefnau recriwtio hefyd yn gymorth i sicrhau bod gwiriadau'n cael eu cynnal ynglŷn â gweithwyr y Cyngor sy'n gweithio gyda phlant neu oedolion diamddiffyn er mwyn sicrhau eu bod yn addas i wneud hynny. Adolygwyd y polisi Diogelu ac fe'i gymeradwywyd ym mis Mehefin 2014. Fel rhan o'r ymarfer hwn cynhaliodd yr awdurdod hunanasesiad o'r trefniadau diogelu. Nodwyd dau faes i'w gwella – mae gweithgorau hyfforddiant a recriwtio diogel wedi'u sefydlu i fynd i'r afael â hyn. Cyhoeddwyd archwiliad Swyddfa Archwilio Cymru ar drefniadau Awdurdodau Lleol i gefnogi diogelu plant ym mis Gorffennaf 2014. Daeth i'r casgliad bod "Trefniadau llywodraethu, atebolrwydd a rheoli er mwyn goruchwyllo a yw'r Cyngor yn diwallu ei gyfrifoldebau diogelu ar gyfer plant yn bennaf yn addas i bwrpas ac yn cael eu rheoli'n effeithiol. Mae rhai gwendidau o ran trefniadau'r Cyngor i fonitro a gwerthuso ei gyfrifoldebau diogelu i blant ac mae'r Cyngor yn ymdrin â nhw." Cynhaliodd AGGCC Archwiliad ym mis Awst 2014 ar Ddiogelu a Chynllunio Gofal ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal sy'n arddangos ymddygiad peryglus neu heriol. Roedd y canfyddiadau yn ffurfio rhan o adroddiad Cenedlaethol ym mis Ionawr 2015. Mae cynlluniau gweithredu wedi'u rhoi ar waith lle y bo'n briodol.
- F) Yn unol â'i gyfrifoldebau statudol, mae'r Cyngor wedi sefydlu **Polisi Iechyd a Diogelwch** a threfnau cysylltiedig. Ceir Bwrdd Rhaglen Iechyd a Diogelwch sy'n cydgyssylltu Prosiect Strategaeth Ymyrraeth yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE).
- G) Mae'r Cyngor yn gweithredu polisi **Diogelu Data** ac mae hefyd wedi sefydlu trefnau i gyflawni ei gyfrifoldebau o dan **Reoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol a Deddf Rhyddid Gwybodaeth, 2000**. I gydymffurfio â'r Ddeddf honno, mae gwefan y Cyngor yn cynnwys Cynllun Cyhoeddi Mynediad at Wybodaeth sy'n rhoi canllawiau ynglŷn â gwybodaeth a gyhoeddir yn rheolaidd gan y Cyngor. Mae'r wefan hefyd yn cynnwys gwybodaeth arall y mae'n ofynnol i'r Cyngor ei chyhoeddi, fel y lwfansau a delir i'r aelodau yn unol â darpariaethau statudol. Mae Bwrdd Rheoli Gwybodaeth ar waith i ddarparu cyfeiriad strategol ar gyfer rheoli gwybodaeth ac wedi cymeradwyo cynllun gweithredu Archwiliad Swyddfa Comisiynwyr Gwybodaeth a grëwyd i fynd i'r afael a'r cynigion ar gyfer gwella fel y cyhoeddwyd ym mis Mai 2012. Cymeradwywyd strategaeth TGCh ym mis Rhagfyr 2013 ac fe gymeradwywyd y Strategaeth Rheoli Gwybodaeth ym mis Chwefror 2014.

P2.2 Adolygu Effeithiolrwydd

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am gynnal adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheoli fewnol, o leiaf unwaith y flwyddyn. Yn rhan o hyn, bydd y Cyfansoddiad yn cael ei adolygu'n rheolaidd gan y Swyddog Monitro. Y Swyddog Monitro hefyd yw'r Prif Swyddog Cyfrifol mewn perthynas â Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio 2000. Mae'r Awdurdod yn cael ei herio ar yr hunanasesiad ar effeithiolrwydd rheoli risg trwy gyfarfodydd dwywaith y flwyddyn gyda Swyddfa Archwilio Cymru a'r archwilwyr penodedig, KPMG. Gofynnir am sicrwydd hefyd gan Benaethiaid Gwasanaeth ynglŷn â rheoli risg ac ynglŷn â'r amgylcheddau rheoli y maent yn gyfrifol amdanynt. Cwblhaodd yr Awdurdod werthusiadau perfformiad ar gyfer y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwyr Strategol ac fe gynhaliwyd Adolygiadau Datblygu Perfformiad ar gyfer yr holl Benaethiaid Gwasanaeth. Mae gan y Cyngor Ddatganiad Polisi Cyflog Lleol cymeradwy sy'n cael ei adrodd i'r Cyngor yn flynyddol. Mae hyn yn sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â'r angen ar gyfer atebolrwydd a thryloywder digonol o ran cyflog uwch realwyr yn y sector cyhoeddus.

P2.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae'r Awdurdod yn fodlon bod swyddogaethau a rolau wedi'u diffinio'n glir er mwyn galluogi Aelodau a Swyddogion i gydweithio er mwyn cyflawni'r un diben. Mae'r Awdurdod wedi cyflwyno cais am Farc Rhagoriaeth Llywodraethu CIPFA i geisio sicrwydd annibynnol allanol bod trefniadau llywodraethu da ar waith a'u bod wedi'u hymgorffori ar draws yr awdurdod. Dylai bod canlyniad yr asesiad yn cael ei gwblhau ym mis Mai 2015.

P2.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- R 2.1** Bod adroddiadau rheolaidd yn cael eu cynhyrchu ar gynnydd gweithrediad Strategaeth TGCh a Strategaeth Rheoli Gwybodaeth.

Egwyddor 3

Hybu gwerthoedd ar gyfer yr awdurdod ac arddangos gwerthoedd llywodraethu da drwy gadw at safonau ymddygiad uchel.

P3.1 Trefniadau Presennol

- A) Mae elfennau Moesegol y Fframwaith Llywodraethu'n cynnwys:
- Codau ymddygiad i'r swyddogion ac i'r aelodau, i'w hadolygu a'u diweddarau'n rheolaidd, a'u profi er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth,
 - Cod ymddygiad cynllunio,
 - protocol sy'n rheoli'r berthynas rhwng Aelodau/Swyddogion,
 - Polisi rhannu pryderon y cyfathreber yn ei gylch yn eang o fewn y Cyngor, ac a gaiff ei adolygu'n rheolaidd (adolygwyd diwethaf ym mis Ionawr 2014).
 - cofrestrau o fuddiannau personol a buddiannau busnes,
 - Polisi cytunedig a threfnau corfforaethol cysylltiedig ar gyfer sicrhau y gellir gwneud cwyn am wasanaethau ac ymchwilio i gwynion mewn modd priodol, a sicrhau y gellir rhoi unrhyw wersi a ddysgwyd ar waith.

Roedd y rhain yn cydymffurfio/yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru.

- B) Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu yw'r 'Swyddog Monitro' dynodedig, yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, ac mae'n sicrhau y cydymffurfir â pholisïau, trefnau, cyfreithiau a rheoliadau sydd wedi'u sefydlu. Ar ôl cynnal ymgynghoriad priodol, bydd y Swyddog Monitro'n rhoi adroddiad i'r Cyngor ynglŷn ag unrhyw gynigion, penderfyniadau neu hepgoriadau a fu'n anghyfreithlon neu a fu'n destun Ymchwiliad gan yr Ombwdsmon gan arwain at ddyfarniad o gamweinyddu.
- C) Mae gan y Cyngor **Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredigaeth** sy'n nodi cyfrifoldebau aelodau etholedig a staff wrth hyrwyddo diwylliant o onestrwydd. Mae hefyd yn nodi'r mesurau ar gyfer atal, canfod ac archwilio honiadau o dwyll a llygredigaeth, rhannu gwybodaeth ag asiantaethau eraill, a defnyddio asiantaethau Disgyblu pan fo'n briodol. Mae'r rhain yn cynnwys trefnau wedi'u cynllunio i atal gwyngalchu arian. Mae trefniadau hefyd wedi'u sefydlu i rannu pryderon.

- D) Mae'r **Adain Archwilio Mewnol** yn gweithredu'n unol â'r safonau a nodir yn y 'Code of Practice for Internal Audit in Local Government in the United Kingdom, 2006' a luniwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth yn ystod 2012/13. Mae'r Cylch Gorchwyl yn diffinio pwrpas, awdurdod a chyfrifoldeb y gweithgarwch archwilio mewnol. Mae'r rhain wedi cael eu hymgorffori yn Siarter Archwilio Mewnol er mwyn cydymffurfio â gofynion Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2013 ac a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Archwilio ar 20 Mai 2013. Gweithgarwch sy'n cynnig sicrwydd ac ymgynghori gwrthrychol ac annibynnol yw'r hyn a wna'r Adain Archwilio Mewnol sydd wedi ei chynllunio i ychwanegu gwerth at weithrediadau'r Awdurdod a'u gwella. Mae'n helpu'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion trwy osod dull gweithredu cyfundrefnol, disgyblaethol i werthuso a gwella effeithlonrwydd prosesau rheoli risg, rheoli a llywodraethu.
- E) Mae'r Awdurdod wedi sefydlu **Pwyllgor Safonau** i hyrwyddo safonau ymddygiad uchel gan aelodau etholedig. Mae'r Pwyllgor yn cynnwys tri aelod etholedig, un cynghorydd cymuned a 5 aelod annibynnol. Mae swyddogaeth y Pwyllgor yn cynnwys:
- i. helpu, cynghori a monitro cydymffurfiaeth â Chod Ymddygiad yr aelodau etholedig;
 - ii. trefnu i hyfforddi aelodau etholedig ynglŷn â materion sy'n ymwneud â'r Cod;
 - iii. rhoi hawl i aelodau etholedig gael eu heithrio o ofynion sy'n ymwneud â chysylltiadau fel y nodwyd yn y Cod;
 - iv. Ymdrin â chwynion sy'n ymwneud â thorri'r Cod Ymddygiad a gyflwynwyd gan Ombwdsmon y Gwasanaethau Cyhoeddus;
 - v. Ystyried materion eraill sy'n briodol ac yn angenrheidiol i gynnal safonau ymddygiad uchel yr Awdurdod a'i aelodau etholedig, mewn ymgynghoriad â'r Swyddog Monitro;
 - vi. Ystyried a rhoi indemniad i Aelodau mewn perthynas â chost cynrychiolaeth mewn gwrandawiadau'n ymwneud â'r Cod Ymddygiad;
 - vii. Adolygu cofrestr rhoddion a lletygarwch yr Aelodau; Ystyried adroddiad yr Ombwdsmon yn flynyddol.
- F) Nid oedd unrhyw achos o dorri'r Cod Ymddygiad gan Aelodau CBSC wedi'i atgyfeirio at y Pwyllgor Safonau yn 2014/15. Yn ogystal â hyn mabwysiadwyd protocol gan y Cyngor ym mis Hydref 2013 er mwyn gallu datrys cwynion gan un Aelod yn erbyn Aelod arall ar lefel leol lle bynnag y bo modd. Cymeradwywyd Siarter Cwsmeriaid gan y Cabinet ym mis Ebrill 2014 i atgyfnerthu'r ymddygiad a ddisgwylir a dull lle bo staff yn cynorthwyo cwsmeriaid.
- G) Adolygwyd a chymeradwywyd y Polisi Cwynion ym mis Hydref 2014. Mae'r polisi newydd yn cynnwys eglurhad ynglŷn â'r hyn a ystyrir fel cwyn ac yn symud i broses dau gam. Roedd yr adolygiad hefyd yn cynnwys gwirio data'r holl gwynion a gedwir ar y gronfa ddata a symud tuag at ddadansoddiad manylach o'r cwynion, rhannu'r gwersi a ddysgwyd ac adrodd yn ôl ar ba gamau a gymerwyd o ganlyniad i'r pryderon. Fel y cyfryw, gohiriwyd adroddiad blynyddol ar ystadegau cwynion nes y cwblhawyd y gwaith hwn.

P3.2 Adolygu Effeithiolrwydd

Rôl Pennaeth y Gyfraith a Llywodraethu yw sicrhau y cydymffurfir â'r fframwaith moesegol. Yn ogystal â hyn, mae Adroddiad Blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol ynglŷn â digonolrwydd ac effeithiolrwydd amgylchedd rheoli mewnol y Cyngor yn rhoi manylion am unrhyw wendidau ac yn rhoi gwybod am unrhyw faterion sy'n berthnasol wrth lunio'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r holl adroddiadau Archwilio Mewnol a'r rhai a gyflwynwyd gan ein rheoleiddwyr allanol yn cael eu hystyried gan y Pwyllgor Archwilio, sy'n monitro cynnydd o ran gweithredu'r holl gamau gwella.

Cyflwynir adroddiad yr Ombwdsmon ynglŷn â chwynion camweinyddu i Bwyllgor Craffu'r Cyngor yn flynyddol. Er y bu atgyfeiriadau i'r ombwdsmon bob blwyddyn, ni chafwyd unrhyw gwynion oedd yn gwarantu archwiliad gan yr ombwdsmon yn ystod y pum mlynedd ariannol ddiwethaf.

Blwyddyn	Nifer y cwynion a atgyfeiriwyd i'r Ombwdsmon	Nifer a archwiliwyd	Wedi'i gadarnhau
2010/11	28	0	0
2011/12	26	0	0
2012/13	28	0	0
2013/14	29	0	0
2014/15	26	0	0

P3.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae'r Awdurdod wedi sefydlu prosesau da sy'n cael eu hadolygu'n flynyddol i ymwreiddio a monitro diwylliant o safonau ymddygiad uchel. Mae gan yr Awdurdod gyfres o werthoedd corfforaethol a gafodd eu hadolygu'r un pryd â Chynllun Corfforaethol 2012 - 17 ac sy'n weladwy yn holl ardaloedd y Cyngor. Dylai adolygiad y weithdrefn gwynion gefnogi cynnal y safonau uchel o wasanaeth cwsmer.

P3.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- R3.1** Sicrhau bod y dadansoddiad o wersi a ddysgwyd wedi'i ymgorffori yn y trefniadau gweithredol, yn dilyn cymeradwyaeth y polisi cwynion newydd.

Egwyddor 4

Gwneud penderfyniadau deallus a thryloyw yr eir ati'n effeithiol i graffu arnynt, a rheoli risg mewn perthynas â nhw

P4.1 Trefniadau Presennol

- A) Mae pedwar **Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**: Y Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu, Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau, Y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cwsmeriaid a'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau. Eu swyddogaeth yw adolygu, craffu a dal perfformiad y Cabinet i gyfrif, gwirio p'un ai bod polisiau presennol yn effeithiol a rhoi cymorth wrth lunio polisiau newydd; adolygu neu archwilio materion sy'n peri pryder penodol naill ai o fewn y Cyngor neu'r gymuned. Mae gan y Pwyllgorau Craffu broses "Galw i Mewn" ar gyfer penderfyniadau sydd wedi'u gwneud ond nad ydynt eto wedi eu gweithredu ac mae wedi'i hymgorffori'n rhan o'r Cyfansoddiad er mwyn galluogi'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu i ystyried a yw'r penderfyniadau a wneir yn briodol. Yn 2014/15 cafwyd 2 achos o 'alw i mewn'. I gydymffurfio â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, sefydlwyd **Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd** ym mis Mai 2012. Swyddogaeth y pwyllgor yw dynodi Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd (sy'n gyfrifol am gefnogaeth trosolwg a chraffu, gwasanaethau'r aelodau a gwasanaethau pwyllgorau) a pharhau i adolygu'r ddarpariaeth staff, swyddfa ac adnoddau eraill sydd ar gael i Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd er mwyn sicrhau bod y rhain yn ddigonol. Mae holl raglenni, adroddiadau (heblaw'r rhai sy'n cynnwys gwybodaeth eithriedig) a chofnodion pwyllgorau'r Cyngor yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth ar unrhyw 'ddatganiadau cysylltiad' sy'n cael eu gwneud yn y cyfarfodydd. Mae Cofrestr Cysylltiadau'r Aelodau hefyd yn cael ei chyhoeddi ar wefan y Cyngor. Ym mis Mawrth 2014 dechreuodd y Cyngor gynllun peilot (hyd Medi 2016) i 'weddarledu' rhai

16

o'r cyfarfodydd pwyllgor.⁴ Gweddarllediad yw trosglwyddo sain a fideo dros y rhyngwrdd. Mae camerâu yn siambr y cyngor yn recordio'r wybodaeth fyw sydd yna ar gael ar wefan y Cyngor i unrhyw un sy'n dymuno ei wyllo. Nod y cynllun hwn yw cefnogi tryloywder a hygyrchedd cyfarfodydd cyhoeddus y Cyngor. Mae nifer yr ymweliadau i'r wefan yn cael eu monitro a'u hadrodd i Bwyllgor y Gwasanaethau Democratiaidd.

- B) Mae'r gan yr Awdurdod **Bolisi Rheoli Risg a Llawlyfr Gweithdrefnau** yn eu lle. Cafodd y rhain eu hadolygu a'u cymeradwyo gan yr Uwch Dîm Rheoli ym mis Ionawr 2014. Mae polisi a llawlyfr gweithdrefnau ar gyfer ysgolion uwchradd a chynradd wedi'u cynnwys yn y trefniadau ar gyfer y gwasanaeth gwella ysgolion rhanbarthol, GwE. Mae'r Polisi Risg a'r Llawlyfr Gweithdrefnau'n cynnwys y fframwaith ar gyfer rheoli risg drwy'r holl Awdurdod ac yn cynnwys y swyddogaethau a'r cyfrifoldebau ar gyfer rheoli risg. Yn ogystal â chofrestrau risg y Gwasanaethau, mae'r Awdurdod wedi sefydlu Cofrestr Risg Gorfforaethol. Dyrennir pob risg i swyddog arweiniol corfforaethol ac i aelod etholedig arweiniol. Cynhelir a rheolir y gofrestr trwy'r Grŵp Gwella ac Archwilio, y Tîm Arwain Strategol a'r Uwch Dîm Rheoli. Caiff risgiau eu hadrodd yn ffurfiol i'r aelodau etholedig drwy'r broses ddemocratiaidd. Mae'r Awdurdod yn trafod ei risgiau corfforaethol gyda'i Archwilwyr Allanol yn rheolaidd, ac mae'r broses hon yn caniatáu ystyried y risgiau mewn modd rheolaidd a strwythuredig, gydag elfen o gefnogaeth a her allanol. Trefnir hyfforddiant rheoli risg ddwywaith y flwyddyn trwy'r Tîm Hyfforddiant Corfforaethol. Hefyd, bydd risgiau corfforaethol yn cael eu hystyried yn ystod proses y **Fframwaith Cynllunio Busnes**, sy'n cefnogi proses dyrannu adnoddau'r Awdurdod. Cymeradwywyd Strategaeth Wybodaeth ym mis Chwefror 2014. Pwrpas y strategaeth yw sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu gwneud y defnydd gorau o'i asedau gwybodaeth i hysbysu ei ofynion busnes gweithredol, strategol a thrawsnewidiol ac yn cydymffurfio â deddfwriaeth, safonau a chodau ymarfer ar gyfer cofnodion a rheoli gwybodaeth. Mae gweithrediad y Strategaeth yn cael ei oruchwylio gan Fwrdd Rheoli Gwybodaeth, sy'n cael ei gadeirio gan Gyfarwyddwr Strategol, Democratiaeth a'r Amgylchedd, sef SIRO'r Awdurdod (Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth).
- C) Mae **Grŵp Gwella ac Archwilio** yn sicrhau yr eir i'r afael yn briodol â risgiau a ganfyddir a bod argymhellion archwilio mewnol ac allanol ar gyfer gwella'n cael eu trin yn briodol. Mae'r mesurau hyn yn ymgorffori egwyddorion rheoli perfformiad a rheoli mewnol. Mae'r grŵp yn cynnwys Cyfarwyddwr Strategol Cyllid ac Effeithlonrwydd, Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio a Chaffael, y Rheolwr Archwilio, y Rheolwr Perfformiad a Gwella Corfforaethol; y Swyddog Perfformiad a Gwella Corfforaethol, y Rheolwr Partneriaethau Corfforaethol, Pennaeth Addysg a Rheolwr Safonau Ansawdd y Gwasanaethau Cymdeithasol.
- D) Mae gan yr Awdurdod Uned Ymchwil a Gwybodaeth sy'n darparu data ystadegol a dadansoddiadau o anghenion i gefnogi a hysbysu penderfyniadau. Mae gan yr Awdurdod **Uned Gwasanaeth Cwsmer a Gwybodaeth Gorfforaethol** sy'n gyfrifol am y Drefn Cwynion Corfforaethol, ac mae gan bob gwasanaeth swyddog cyswllt ar gyfer cwynion. Mae adolygiad y cwynion yn golygu bod dadansoddiad manylach ar y mathau o gwynion a dderbynnir er mwyn i wasanaethau ddysgu o'r adborth a dderbyniwyd. Caiff yr wybodaeth hon ei hadrodd wrth yr Aelodau Etholedig a'i defnyddio gan wasanaethau fel dull o dderbyn adborth gan y gymuned ynglŷn â ble mae angen gwella gwasanaeth.
- E) Mae gan yr Awdurdod ddyletswydd i osod cynlluniau rheoli mewn argyfwng perthnasol a gweithdrefnau i ddelio ag argyfwng sy'n effeithio ar y Sir. Trosglwyddodd **Uned Argyfyngau Sifil** yr Awdurdod i Wasanaeth Rhanbarthol Cynllunio Rhag Argyfwng Cynghorau Gogledd

⁴ <http://www.conwy.public-i.tv/core/portal/home>

Cymru ar 1 Gorffennaf 2014, a gynhelir gan Gyngor Sir y Fflint. Mae'r gwasanaeth rhanbarthol yn ymgorffori dwy swyddfa ardal, un yn y Dwyrain (Sir y Fflint) ac un yn y Gorllewin (Conwy). Derbynnir diweddariadau chwe misol trwy adolygiad perfformiad gwasanaeth a chyflwynir adroddiadau i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Partneriaethau.

- F) Rôl y gwasanaeth rhanbarthol yw cefnogi pob Prif Weithredwr i gydlynu trefniadau rheoli argyfwng eu hawdurdod trwy sicrhau fod pob awdurdod yn barod i ymateb i Argyfwng Mawr. Mantais trefniant rhanbarthol yw ei fod yn cynyddu gwydnwch y gwasanaeth ac yn darparu gallu gwych i gyfrannu at drefniadau amlasiantaeth yn genedlaethol ac yn rhanbarthol. Mae gan bob Gwasanaeth yn yr Awdurdod ei gynllun gwasanaeth penodol, sy'n amlinellu trefniadau rheoli argyfwng pob gwasanaeth unigol.
- G) Datblygodd y gwasanaeth rhanbarthol raglen waith sy'n nodi'r prif feysydd gwaith ar gyfer y gwasanaeth a'r awdurdodau ar gyfer y tymor hir, byr a chanolig. Ers dechrau'r gwasanaeth mae nifer o feysydd gwaith allweddol wedi'u cwblhau, megis:
- i. Archwiliad ar Barhad Busnes / Gwydnwch Awdurdodau Lleol y 6 Awdurdod, gan gyflwyno'r canfyddiadau i'r Gweithgorau Cynllunio Rhag Argyfwng.
 - ii. Fframwaith Rheoli Perfformiad newydd wedi'i ddatblygu fydd yn monitro, adolygu ac adrodd ar waith y gwasanaeth ar draws y rhanbarth.
 - iii. Rheolwr Gwasanaeth wedi cyfarfod gyda Thimau Rheoli Strategol.
 - iv. Swyddogion y Cyngor wedi mynychu nifer o ddigwyddiadau ymarfer a hyfforddi.
 - v. Mae'r gwasanaeth wedi bod yn gweithio gyda'r awdurdodau i ddiwallu'r amcanion yn eu cynllun gwaith.
 - vi. Gwaith ar y gweill gyda'n partneriaid ac asiantaethau gwydnwch gan gynnwys Fforwm Gwydnwch Gogledd Cymru.
 - vii. Cyfarfodydd partneriaeth llifogydd wedi parhau.
 - viii. Bydd y rheolwyr gwasanaeth yn cyfarfod gyda'r Bwrdd Gweithredol ar ddiwedd mis Mai, ac yn cynhyrchu adroddiad blynyddol i'w gyflwyno i'r bwrdd ym mis Gorffennaf.

Mae swyddogion y Cyngor wedi mynychu nifer o ddigwyddiadau ymarfer a hyfforddi, roedd y rhain yn gymysgedd o ddigwyddiadau Fforwm Gwydnwch Gogledd Cymru a digwyddiadau dan arweiniad NWCREPS.

Digwyddiad Llifogydd Arfordirol

- i. Digwyddiad Allweddol Llygredd Arfordirol
- ii. Ymarfer Llygredd Arfordirol Exercise Dragon
- iii. Ymarfer Pandemig Exercise Cygnus
- iv. Cyflwyniad i Arian
- v. Hyfforddiant Rheolwyr Canolfan Orffwys (rhanbarthol)
- vi. Hyfforddiant Staff Canolfan Orffwys
- vii. Cyflwyniad i efydd
- viii. Rheoli Parhad Busnes
- ix. Ystyriaethau Cyfryngol a Chyfreithiol mewn Argyfwng.

- H) Bydd y **Pwyllgor Archwilio**'n cyfarfod o leiaf bob chwarter, i ystyried effeithiolrwydd trefniadau rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu'r Cyngor, yn monitro gwaith archwilwyr ac arolygwyr mewnol ac allanol, ac yn monitro'r berthynas rhwng archwilwyr a'r staff a'r ymateb i argymhellion archwilio ac arolygu. Mae hefyd yn gyfrifol am gymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon blynyddol a'r adroddiadau cysylltiedig (sy'n cynnwys y datganiad hwn). Mae'r broses ar gyfer monitro argymhellion archwilio sy'n weddill wedi'i hadolygu i gyfuno adrodd ar gamau mewnol ac allanol nad ydynt wedi'u cwblhau. Dylai caffael system rheoli perfformiad integredig newydd, CAMMS, gynorthwyo gyda'r gwaith monitro.
- I) Mae gan y Cyngor berthynas wrthrychol a phroffesiynol â'i archwilwyr allanol a'i arolygwyr statudol, ac mae'r Adroddiad Gwella Blynyddol yn tystio i hyn⁵. Ceir hyd i'r adroddiad ar wefan y Cyngor neu ar wefan Swyddfa Archwilio Cymru. Bydd y Cyfarwyddwyr Strategol, yr Arweinydd a'r Dirprwy Arweinydd, a swyddogion o'r Adain Archwilio Mewnol a'r Adain Perfformiad a Gwella Corfforaethol yn cyfarfod yn rheolaidd â rheoleiddwyr allanol i drafod y Gofrestr Risg Gorfforaethol, datblygiadau allweddol a chasgliadau pob adroddiad allanol, ac i roi'r newyddion diweddaraf ynglŷn â'r cynnydd a wneir wrth roi argymhellion ar waith. Sefydlwyd cyfarfodydd bob yn ail mis rhwng Swyddfa Archwilio Cymru, Cyllid Corfforaethol a Gwella a Datblygu Corfforaethol fel dull o ddiweddarau'n rheolaidd ar gynnydd a datblygiadau llywodraethu.

P4.2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Cyhoeddir Adroddiad Blynyddol perfformiad Craffu bob blwyddyn. Yn 2013/14 cynhaliodd Swyddfa Archwilio Cymru Astudiaeth Gwella ar drefniadau Craffu holl Awdurdodau Lleol Cymru ac, fel rhan o'r gwaith, cynhaliwyd cynhadledd genedlaethol i hyrwyddo canlyniadau'r astudiaeth hon. Cyhoeddwyd yr adroddiad terfynol ar 29 Mai 2014 a'i adrodd i'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu ym mis Awst 2014 a'r Cyngor ym mis Hydref 2014. Mae'r Cyngor wedi datblygu cynllun gweithredu ar gyfer gwella.
- B) Cyhoeddir Adroddiad Cwynion a Chanmoliaeth bob blwyddyn sy'n rhoi crynodeb o'r nifer o gwynion a chanmoliaethau a dderbyniwyd. Cynhaliwyd Adroddiad Archwilio Mewnol yn ystod 2013/14 i adolygu'r gweithdrefnau canmoliaethau a chwynion. Roedd yr adroddiad yn darparu sicrwydd boddhaol ond yn nodi nad oedd gwybodaeth cwynion yn cael ei hasesu'n gyson i wella darpariaeth gwasanaeth y Cyngor neu i gynyddu effeithiolrwydd y Cyngor. Mae cynllun gweithredu wedi'i roi ar waith i wneud gwelliannau a dilynir hyn gan Archwiliad Mewnol yn ystod 2015/16. Roedd adolygiad y weithdrefn gwynion yn 2014 yn cynnwys ymarfer dilysu data. O ganlyniad, gohiriwyd adroddiad blynyddol ar gwynion nes y cwblhawyd y gwaith a caiff ei gyhoeddi yn 2015/16.
- C) Mae'r Adroddiad Gwella Blynyddol ar yr Awdurdod a gyhoeddir gan Swyddfa Archwilio Cymru yn adolygu effeithiolrwydd y llywodraethu corfforaethol a pherfformiad corfforaethol ac fe gasglwyd bod "*Y Cyngor yn ymdrin â chynigion ar gyfer gwelliant a nodwyd fel rhan o Asesiad Corfforaethol 2014 yn effeithiol. Mae cynllun gwella'r Cyngor a'i werthusiad o'i berfformiad yn cydymffurfio â gofynion Mesur 2009.*"
- D) Mae Adroddiad Blynyddol Pennaeth yr Adain Archwilio 2014/5 yn dod i'r casgliad fod gan CBSC brosesau boddhaol o ran rheoli mewnol, rheoli risg a llywodraethu er mwyn rheoli'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod.

⁵ <http://intranet/doc.asp?cat=8420&doc=27704&Language=2> or www.wao.gov.uk

- E) Gwahoddir rheoleiddwyr allanol i gefnogi ac i herio proses asesu risg yr Awdurdod ddwywaith y flwyddyn.

Arolygiadau AGGCC

- F) Yn ystod 2014/15 cafwyd yr adroddiad arolygu allanol canlynol oddi wrth Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC).

Archwiliadau lleol:

1. Arolygu gwasanaethau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod lleol (gan gynnwys gwasanaethau eirioli a gwasanaethau ar gyfer rhai sy'n gadael gofal).
2. Arolygiad Maethu
3. Arolygiad Gofal yn y Cartref
4. Cartrefi Gofal Cofrestredig.

Archwiliadau Cenedlaethol:

5. Archwilio trefniadau mynediad ar gyfer oedolion mewn gwasanaethau gofal cymdeithasol (pobl hŷn).
6. Adolygu cymhwyso ac effeithiolrwydd Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid yng Nghymru.
7. Arolygiaeth Ei Mawrhydi o'r Gwasanaeth Prawf
8. Arolygiad o ddiogelu a chynllunio gofal plant sy'n derbyn gofal a rhai sy'n gadael gofal, sy'n arddangos ymddygiad diamddiffyn neu beryglus.
9. Adolygiad cenedlaethol o gomisiynu Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghymru.

Adroddwyd y ddau archwiliad cyntaf a'r cynlluniau gweithredu i'r Bwrdd Rhianta Corfforaethol. Mae Cynlluniau Gweithredu wedi'u rhoi ar waith i weithredu holl argymhellion yr archwiliad.

ESTYN

- G) Cafodd cyfanswm o 11 Ysgol Gynradd eu harolygu gan Estyn yn ystod 2014/2015. Dyfarnwyd bod 1 ohonynt yn Ardderchog, 7 ohonynt yn Dda, 2 ohonynt yn Ddigonol ac 1 ohonynt yn Anfoddhaol.

Ardderchog	1
Da	7
Digonol	2
Anfoddhaol	1

- H) Cafodd cyfanswm o 3 ysgol uwchradd eu harolygu yn ystod yr un cyfnod. Derbyniodd 1 ddyfarniad da ac roedd 2 yn ddigonol.

Ardderchog	0
Da	1
Digonol	2
Anfoddhaol	0

P4.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod fynediad at wybodaeth a ddefnyddir yn sail ar gyfer penderfyniadau a wneir yn eglur drwy gyfarfodydd cyhoeddus a gofnodir. Mae penderfyniadau yn destun craffu allanol a mewnol effeithiol a lle y canfyddir gwendidau, mae cynlluniau gweithredu'n cael eu rhoi ar waith ar unwaith a'u monitro trwy grŵp corfforaethol i sicrhau y gwneir gwelliannau. Mae prosesau rheoli risg cadarn yn eu lle.

P4.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

R4.1 Bod cyflwyniad y system rheoli perfformiad integredig newydd, CAMMS, yn cael ei ddefnyddio i wneud gwell cysylltiadau rhwng risgiau ac argymhellion archwilio a'r cynlluniau gwasanaeth priodol; ac y caiff ei defnyddio fel storfa gorfforaethol ar gyfer adroddiadau archwilio a chynlluniau gweithredu cysylltiedig.

P5.1 Trefniadau Presennol

- A) Adolygodd Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy'r **Strategaeth Datblygu'r Aelodau 2012-2017 ar gyfer y weinyddiaeth newydd**. Nod y strategaeth yw cynnig cyfleoedd i aelodau etholedig gael gafael ar lefel briodol o wybodaeth, sgiliau a datblygiad y bydd arnynt ei angen er mwyn cyflawni eu swyddogaethau. Trefnwyd **rhaglen gyflwyno i'r Aelodau** er mwyn sicrhau bod yr holl Aelodau newydd-etholedig yn ymwybodol o'u swyddogaeth a'u cyfrifoldebau, ac o ddull gweithredu'r Awdurdod. Mae rhaglen barhaus datblygu Aelodau ar waith sy'n cael ei hadolygu'n flynyddol gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Y canolbwynt ar gyfer 15/16 fydd materion ward, cwestiynau ar graffu, cyfryngau cymdeithasol, rheoli prosiect, Pwyllgor Archwilio effeithiol, rheoli risg a sgiliau TG. Mae Fforwm Gwybodaeth a Datblygu Aelodau misol, sy'n gyfle i ddiweddarau Aelodau ynglŷn â'r newidiadau sydd i ddod.
- B) Cymeradwywyd y Strategaeth Adnoddau Dynol Corfforaethol gan y Cabinet ym mis Rhagfyr 2013. Mae'n ofynnol i'r awdurdod wella ei berfformiad yn barhaus yn erbyn cefndir o ostyngiad sylweddol yn narpariaeth y gyllideb. Er mwyn gwneud hyn yn llwyddiannus, fel busnes sy'n ddwys o ran pobl, mae angen i ni roi sylw arbennig i'n staff a'n harferion busnes a gwaith.
- C) Datblygwyd ein Strategaeth Adnoddau Dynol i amlinellu ymagwedd yr awdurdod tuag at ddarparu adnoddau, arwain, rheoli, datblygu, defnyddio, perfformiad, diwylliant a gwobrwyo ein gweithwyr. Mae hefyd yn helpu i ddarparu eglurder i reolwyr ac unigolion am yr hyn a ddisgwylir ganddynt. Nid yw hon, fodd bynnag, yn strategaeth ar gyfer ein gweithwyr Adnoddau Dynol proffesiynol, mae'n strategaeth sy'n eiddo cyfunol i'r Cyngor, o'r Cynghorwyr Sir i weithwyr sy'n cyflenwi gwasanaethau rheng flaen. Mae amcanion corfforaethol a gwasanaeth yn cael eu rheoli yn yr un modd.

Y bwriad yw cael strategaeth hyblyg sy'n adlewyrchu ein hanghenion presennol ac ar gyfer y dyfodol.

- D) Yn y pen draw, mae darpariaeth ein Strategaeth AD yn ymwneud â sicrhau y gall yr awdurdod barhau i ddarparu gwasanaethau sy'n fforddiadwy tra'n creu diwylliant sefydliadol o rymuso, menter, her arloesi a chefnogaeth, sicrhau bod y Cyngor yn 'Ddewis Gyflogwr' a sicrhau bod pobl yn dymuno gweithio ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy oherwydd ei enw da fel cyflogwr lleol.

Elfennau allweddol y Strategaeth hon yw:

- i. Parhau i Foderneiddio Systemau Gwaith, Arferion Cyflogaeth a Swyddfeydd i Fynd i'r Afael â'r Her Ariannol.
- ii. Bod yn Ddewis Gyflogwr, gan gynnwys Tâl, Buddion a Chydnabyddiaeth.
- iii. Datblygu Sgiliau a Gallu'r Gweithlu, Cynllunio'r Gweithlu Presennol ac yn y Dyfodol gan gynnwys Lleoliadau Gwaith a Phrentisiaethau
- iv. Datblygu Sgiliau a Chapasiti Arwain

- v. Mae gan y Cyngor Ddiwylliant sy'n Croesawu Amrywiaeth a Chydraddoldeb a Gweithlu sy'n Adlewyrchu'r Gymuned Ehangach ac yn darparu'r ymrwymïadau yn ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol.

Rheoli pobl yn effeithiol yw'r llinyn aur sy'n cysylltu pum elfen allweddol y Strategaeth.

- E) Bydd pob aelod o staff yn cael cytundeb a swydd-ddisgrifiad, ac yn derbyn adolygiad datblygu perfformiad (PDR) yn flynyddol. Mae'r Adolygiadau Datblygu Perfformiad yn seiliedig ar fframwaith cymhwysedd newydd a gyflwynwyd ar draws yr awdurdod yn 2013. Roedd y broses hon hefyd yn cynnwys treialu Adolygiadau Datblygu Perfformiad mewn grŵp ar gyfer grwpiau staff penodol sy'n awr yn cael eu defnyddio ar gyfer grwpiau o staff pan yn briodol. Fodd bynnag, gall staff ofyn am Adolygiadau Datblygu Perfformiad unigol hefyd.
- F) Caiff gwybodaeth ei rhaedru i'r staff drwy'r Briff Tîm, drwy e-bost, drwy'r fewnwyd a thrwy gylchlythyr y staff. Gofynnir i'r staff rannu eu syniadau drwy gyfrwng y Cyngor Staff, Gwella Conwy a'r dudalen 'Syniadau' ar-lein. Yn ogystal â phapurau Pwyllgorau, bydd yr Aelodau'n cael Pecyn Gwybodaeth bob pythefnos sy'n trafod gweithgarwch diweddar ar draws yr Awdurdod. Cynhelir cyfarfodydd tîm yn rheolaidd gan yr holl wasanaethau. Er mwyn gwella cyfathrebu islaw lefel y Pennaeth Gwasanaeth, sefydlwyd Fforwm Rheolwyr Canol ym mis Mehefin 2013 i gefnogi dull gweithredu mwy hysbys a chynhwysol ac i hyrwyddo llywodraethu da, cyfathrebu a chydymffurfiaeth ymhlith yr holl staff.
- G) Cynhaliwyd hyfforddiant sefydlu i hyrwyddo dealltwriaeth yr Aelodau o swyddogaeth y Pwyllgor Archwilio mewn perthynas â gwaith Archwilio Mewnol ac Allanol a'i swyddogaeth ehangach o fewn trefniadau Llywodraethu Corfforaethol y Cyngor. Datblygwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Archwilio ar gyfer 2014/15 ac fe gynhelir sesiynau briffio cyn y Pwyllgor Archwilio fel mater o drefn gyda'r Cadeirydd, yr Is-Gadeirydd ac Aelod Cabinet Cyllid ac Adnoddau i drafod eitemau'r rhaglen ac i gefnogi her effeithiol. Ym mis Chwefror 2014 mynychodd Aelod Lleyg y Pwyllgor Archwilio gwrs Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth ar 'Ddatblygu'r Pwyllgor Archwilio'. Roedd y rhaglen yn cynnwys diweddariadau o ran deddfwriaeth a materion yn effeithio ar waith y Pwyllgorau Archwilio, archwilio'r sgiliau sydd eu hangen ar gyfer cyfranogaeth dda mewn Pwyllgor Archwilio, a rhywfaint o drafodaeth ryngweithiol. Mae staff o'r adain Archwilio Mewnol a Gwella a Datblygu Corfforaethol wedi cyflawni tystysgrif chwe mis CIPFA mewn Llywodraethu Corfforaethol er mwyn defnyddio arfer da diweddar a datblygu hunanasesu llywodraethu'r Awdurdod.

P5.2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Mae gan yr Awdurdod amserlen i ddatblygu a monitro capasiti a gallu aelodau a swyddogion er mwyn sicrhau eu bod yn effeithiol. Mae datblygu ein staff yn amcan yn y Cynllun Corfforaethol. Mae % y staff sydd wedi derbyn Adolygiad Datblygu Perfformiad yn cael ei fonitro'n rheolaidd a'i adrodd i Uwch Reolwyr ac Aelodau.

Blwyddyn	Nifer yr Adolygiadau Datblygu Perfformiad.
10/11	64.57%
11/12	70.47%
12/13	68.77%
13/14	62.72%
14/15	75.77%

- B) Mae perfformiad Adolygiadau Datblygu Perfformiad yn dangos gwelliant amlwg ac ychydig yn is na'r targed corfforaethol o 80%. Mae proses adolygiadau datblygu perfformiad yn broses werthfawr i sicrhau bod yr holl staff yn ymwybodol o'u hamcanion, yn cael cyfle i asesu a thrafod eu gallu creiddiol ac adolygu eu hanghenion hyfforddiant. Bydd perfformiad Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth yn cael ei fonitro trwy waith yr Adain Archwilio Mewnol ac adolygiadau perfformiad gwasanaeth .
- C) Pennir Uwch Reolwyr ac Aelodau Cabinet i fod yn gyfrifol am bob Blaenoriaeth Gorfforaethol fel bo modd dwyn yr unigolion hynny i gyfrif ynghylch effeithiolrwydd y gweithredu. Mae gweithrediad Strategaeth Datblygu Aelodau yn cael ei fonitro gan y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd. Mae'r holl Aelodau Etholedig sy'n derbyn uwch gyflog yn cael Adolygiadau Datblygu Perfformiad blynyddol ac fe gynigir Adolygiadau Datblygu Perfformiad i'r holl gynghorwyr eraill pe baent yn dewis cael un. Fel isafswm, mae'n rhaid i'r holl Aelodau Etholedig lenwi holiadur dadansoddiad o anghenion hyfforddiant. Er nad yw'n orfodol, yn 2014/15 cyhoeddodd 25 o'r 59 Aelod adroddiad blynyddol sy'n cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor. Mae'r Gwasanaeth Cefnogi Aelodau yn gweithio gyda'r Aelodau i gynyddu'r nifer a gyhoeddir.

P5.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Bydd y swyddogion yn parhau i annog mwy o Aelodau i gwblhau Adroddiadau Blynyddol Aelodau Etholedig. Mae systemau da ar waith i gefnogi Aelodau Etholedig ac mae cyflwyniad corfforaethol staff wedi'i hen sefydlu, gan sicrhau bod yr holl weithwyr newydd yn ymwybodol o brosesau llywodraethu yn yr awdurdod a'r gefnogaeth sydd ar gael iddynt i'w datblygu yn eu rôl broffesiynol. Mae Strategaeth AD Corfforaethol yn darparu cyfeiriad ar ddatblygu'r gweithlu, fydd yn allweddol i gefnogi staff trwy'r broses o reoli newid moderneiddio. Mae canlyniadau Adolygiadau Datblygu Perfformiad o 75.77% yn dangos bod perfformiad yn gwella, ond mae angen monitro parhaus.

P5.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

R5.1 Dylai Arweinwyr Grwpiau weithio i annog mwy o Aelodau Etholedig i ymgymryd â hyfforddiant priodol ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad.

P6.1 Trefniadau Presennol

- A) Bu **Ymgysylltu â'r Gymuned** yn hanfodol wrth ddatblygu'r holl gynlluniau strategol a'r penderfyniadau allweddol. Mae gwella gwasanaeth cwsmer da a sicrhau fod pobl yng Nghonwy yn cael gwybodaeth, yn cael eu cynnwys ac yn cael llais yn un o wyth canlyniad y dinesydd o fewn 'Un Conwy 2012 – 2025' a'r Cynllun Corfforaethol 2012-2017. Ym mis Ionawr 2014 cymeradwyodd y Cyngor y Protocol Ymgysylltu â'r Cyhoedd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu. Mae hyn yn cynnwys, ymysg pethau eraill, gweddarleddu, defnydd o 'dystion arbenigol', caniatáu i aelodau'r cyhoedd siarad mewn pwyllgorau craffu. Cymeradwywyd **Strategaeth Ymgysylltu â'r Gymuned** a phhecyn gwaith staff ym mis Mawrth 2014. Cymeradwywyd strategaeth ymgysylltu gan BGLL ar y cyd Conwy a Sir Ddinbych ym mis Medi 2013. Caiff gweithgareddau i ymgysylltu â'r gymuned ac adborth ei gofnodi yng **Nghronfa Ddata Ymgysylltu â'r Gymuned** a gomisiynwyd gan BGLI Conwy i hysbysu'r cyhoedd o weithgareddau ymgysylltu ac i sicrhau ein bod yn derbyn adborth o'r gweithgareddau a chaiff ymgynghoriadau arfaethedig eu rhannu. Mae gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy **Strategaeth Gyfathrebu a chynllun gweithredu** a gymeradwywyd ym mis Tachwedd 2013. Mae'r strategaeth yn cael ei gweithredu gan grŵp Cyfathrebu Corfforaethol sy'n cael ei gadeirio gan y Prif Weithredwr. Caiff dull gweithredu'r Awdurdod wrth ymgysylltu â'r gymuned ei gefnogi hefyd gan **Siarter Cwsmeriaid** sydd wedi'i ddiweddarau a'i gymeradwyo ym mis Mawrth 2014. Mae gan yr Awdurdod hefyd nifer o fforymau er mwyn ymgysylltu ymhellach â'r gymuned. Mae Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned, Rhwydwaith Ymgysylltu, Pwyllgor Partneriaeth y Trydydd Sector a Chyngor yr Ifanc. Mae cynlluniau ardal wedi cael eu datblygu mewn partneriaeth gyda Chynghorau Tref a Chymuned ac Aelodau Lleol ar gyfer yr ardal wledig a'r 4 ardal ar yr arfordir. Maent yn cynnwys manylion ynglŷn â blaenoriaethau'r gymuned o safbwynt gwelliannau yn yr ardal. Maent wedi'u hadolygu'n ddiweddar ac mae cynllun wedi'i ddiweddarau am gael ei gyhoeddi yn ystod y gwanwyn. Caiff **Adroddiad Cwynion a Chanmoliaeth** ei gyhoeddi bob blwyddyn a'i werthuso er mwyn canfod gwersi y gellir eu dysgu yn sgil pryderon cwsmeriaid. Fel y nodwyd yn flaenorol, gohiriwyd yr adroddiad blynyddol oherwydd adolygiad cwynion.
- B) Cynhelir holl gyfarfodydd y Cabinet a'r Cyngor yn gyhoeddus (ar wahân i eitemau eithriedig), a bydd adroddiad blynyddol ar y swyddogaeth Graffu'n cael ei gyhoeddi bob blwyddyn. Dechreuodd yr Awdurdod weddarleddu cyfarfodydd cyhoeddus allweddol ym mis Mawrth 2014 ac mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraidd yn monitro'r niferoedd sy'n eu gwyllo. Mae fersiwn gyfun o'r **Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol** ar gyfer y Cabinet, a'r pedwar Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ar gael yn gyhoeddus. Er mwyn gwella sut yr ydym yn ymgysylltu â'r gymuned, datblygwyd mesur ar gyfer Cynllun Corfforaethol 2012 – 2017 er mwyn monitro nifer o eitemau y gofynnwyd i gael craffu arnynt gan y cyhoedd. Mae Protocol Ymgysylltu â'r Cyhoedd ar gyfer Trosolwg a Chraffu wedi'i fabwysiadu gan y Cyngor ac mae hyn yn caniatáu i aelodau o'r cyhoedd siarad mewn Pwyllgor Trosolwg a Chraffu, yn debyg i'r trefniadau sydd eisoes ar waith ar gyfer y Pwyllgor Cynllunio.
- C) Ceir **amrywiaeth o sianelau cyfathrebu** i gynorthwyo'r gymuned i ymgysylltu â'r Awdurdod, ac i gynorthwyo'r Awdurdod hefyd i ymgysylltu â'r gymuned. Mae gan yr Awdurdod bresenoldeb cynyddol ar gyfryngau cymdeithasol, ac yng nghanol proses o ddatblygu system rheoli cynnwys newydd fydd yn caniatáu rhyngweithio trwy'r wefan. Cedwir cronfeydd data i dargedu grwpiau gwirfoddol, grwpiau cydraddoldeb, y cyngor ieuenctid, partneriaid eraill o'r sector cyhoeddus a chynghorau tref a chymuned.

- D) Anogir y gymuned i fynegi barn ynglŷn â phob penderfyniad allweddol, ac i gyfrannu tuag at y Cynllun Corfforaethol. Cyhoeddir data perfformiad ar y wefan ac mae'n cynnwys y defnydd o infograffeg i arddangos perfformiad. Cyhoeddir argraffiad cyfyngedig o Adroddiad Blynyddol o Berfformiad yr Awdurdod ac mae ar gael ym mhrif dderbynfeydd y Cyngor ac ar y wefan. Hysbysir ynglŷn â hyn ar y wefan a thrwy **Fwletin y Cyngor**.
- E) Mae gan yr Awdurdod **Fforwm Rheolwyr, Cydbwyllgor Ymgynghorol a Chyngor Staff** er mwyn sicrhau cyfathrebu rheolaidd gyda staff ac Undebau Llafur. Caiff cylchlythyr chwarterol i staff a briff tîm misol hefyd eu cyhoeddi. Ar gyfer gweithgareddau penodol, cynhelir gweithdai i'r staff er mwyn iddynt ymwneud â datblygu polisi a phenderfyniadau allweddol ar raddfa ehangach. Er enghraifft bob blwyddyn gwahoddir staff ac aelodau etholedig i gynorthwyo i ddatblygu gwelliannau trwy Gynllun Gwella Conwy. Gwahoddwyd staff i weithdai i gyfrannu at strwythur drafft yr Amgylchedd Ffyrdd a Chyfleusterau ac mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol wedi cynnal sioeau teithiol ynglŷn â'u datblygiadau. Cynhaliwyd gweithdai hefyd i ddatblygu ymateb y staff i Bapur Gwyn Llywodraeth Cymru 'Grym i Bobl Leol'. Cynhaliwyd digwyddiadau tîm gwasanaeth i dderbyn cyfraniadau staff tuag at arbedion effeithlonrwydd.
- F) Mae'r Awdurdod wedi meithrin perthynas ag arweinwyr sefydliadau eraill drwy'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol a'r **Bwrdd Arweinyddiaeth Rhanbarthol**. Mae Uwch Reolwyr ac Aelodau'n cynrychioli'r Awdurdod ar amrywiaeth o Fyrddau Cydweithredol.

P6.2 Adolygu Effeithiolrwydd

- A) Mae gan yr Awdurdod fecanweithiau ar waith ac mae wedi ymrwymo i ymgysylltu â'r Gymuned. Mae cymeradwyo'r Strategaeth Gyfathrebu a Siarter Cwsmeriaid yn darparu ysgogiad newydd i wneud y gorau o'r cyfleoedd i ymgysylltu â'r budd-ddeiliaid perthnasol. Cydnabyddir bod angen i'r Awdurdod wella dadansoddiad o ganmoliaethau a chwynion, a dylid adolygu effeithiolrwydd y dulliau o ymgysylltu er mwyn sicrhau bod y trefnau yn briodol.
- B) Mae ffrwd gwaith Cwsmeriaid yn rhan o'r Rhaglen Foderneiddio i wella'r gwaith o gydlynu trefniadau cyfredol ac i weithredu'r holl argymhellion sy'n canolbwyntio ar gwsmeriaid a wnaed gan ein rheoleiddwyr. Wedi derbyn achrediad Safon Rhagoriaeth Cwsmeriaid ar gyfer Gwasanaeth yr Amgylchedd, Ffyrdd a Chyfleusterau a'r Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau.

P6.3 Casgliad yr Hunanasesiad

Mae gan yr Awdurdod brosesau da ar gyfer ymgysylltu â phobl leol ac â budd-ddeiliaid eraill er mwyn sicrhau atebolrwydd cyhoeddus. Mae angen i'r Awdurdod wella cydlyniad a dadansoddiad perfformiad ar effeithiolrwydd ymgysylltu a defnyddio'r cyfleoedd sydd ar gael o fewn y cyfryngau cymdeithasol.

P6.4 Argymhellion ar gyfer Gwella

- R6.1** Parhau i hyrwyddo defnydd budd-ddeiliaid o Gronfa Ddata Ymgysylltu â'r Gymuned a dadansoddi a dysgu o'r adborth a dderbyniwyd. Dylai hyn gynnwys eglurhad ynglŷn â beth sydd wedi newid o ganlyniad i'r adborth.

7 Rhaglen o Welliannau ar gyfer Materion Llywodraethu

- 7.1 Mae gan y Cyngor drefniadau llywodraethu da yn eu lle, ond nid yw'n hunanfodlon. Mae'r angen i adolygu'r trefniant yn barhaus ac i ystyried yr arfer gorau mewn mannau eraill yn angenrheidiol i sicrhau ein bod yn parhau i lywodraethu'n dda. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn wedi canfod meysydd lle mae angen sicrhau gwelliannau pellach.
- 7.2 Cafodd y materion llywodraethu a nodwyd yng nghynllun gweithredu Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2013/14 eu hadolygu gan y Grŵp Gwella ac Archwilio a chan y Pwyllgor Archwilio, ac roedd mwyafrif y camau wedi'u cwblhau. Roedd rhai o'r argymhellion yn amherthnasol bellach ac mae'r camau sy'n weddill wedi'u dwyn ymlaen a'u cynnwys yn y datganiad hwn. Bwriedir cynnwys pob un o'r camau a nodwyd yn y rhaglen gwella hon yn yr adolygiadau nesaf o berfformiad gwasanaethau. Caiff cynnydd yn erbyn y mesurau gwella angenrheidiol ei gydlynw a'i fonitro gan y Grŵp Gwella ac Archwilio, ac adroddir ar y cynnydd hwnnw wrth y Pwyllgor Archwilio. Yn ogystal, mae pob cam gwella a nodwyd gan ein rheoleiddwyr allanol a'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael eu cefnogi gan gynlluniau gweithredu manwl gydag amserlenni gweithredu, sy'n cael eu monitro gan y Grŵp Gwella ac Archwilio, y Gwasanaeth Archwilio Mewnol a'r Pwyllgor Archwilio.

8 Crynodeb o'r Sicrwydd

- 8.1 Llywodraethu da yw'r sylfaen ar gyfer darparu gwasanaethau o ansawdd uchel sy'n diwallu anghenion yr holl drigolion lleol ac mae'n sylfaenol i ddangos bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n ddarbodus. Yn seiliedig ar yr adolygiad, ar yr asesiad ac ar y gwaith monitro parhaus a wnaed yn ystod 2014/15, rydym o'r farn fod trefniadau llywodraethu da mewn grym, bod y systemau allweddol yn gweithredu'n gadarn ac nad oes tystiolaeth o unrhyw wendidau rheoli sylfaenol. Ni all unrhyw system reoli roi sicrwydd llwyr yn erbyn camddatganiad na cholled. Ar sail yr addewidion amrywiol a gafwyd, bwriedir i'r datganiad hwn roi sicrwydd rhesymol bod trefniadau boddhaol wedi'u sefydlu ar gyfer llywodraethu corfforaethol a bod y trefniadau hynny'n gweithio'n effeithiol.
- 8.2 Dros y flwyddyn sydd i ddod, rydym yn cynnig y dylid cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion llywodraethu a nodir yn y datganiad hwn er mwyn sicrhau rhagor o welliant i'n trefniadau llywodraethu. Rydym yn fodlon y bydd y camau hyn yn mynd i'r afael â'r angen am welliant a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd, a byddwn yn monitro cyflawniad y camau hyn yn rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Llofnod

Llofnod

Dyddiad 24 Medi 2015

Dyddiad 24 Medi 2015

**Iwan Davies
Prif Weithredwr**

**Y Cyngorydd D.O Roberts
Arweinydd y Cyngor**

Crynodeb o'r Argymhellion

- R1.1** Cwblhau adolygiad Un Conwy.
- R1.2** Adolygu'r Polisi Risg, Rheoli Prosiectau a Rhaglenni a Pherfformiad, yn dilyn cyflwyniad system rheoli perfformiad integredig newydd, CAMMS.
- R 2.1** Bod adroddiadau rheolaidd yn cael eu cynhyrchu ar gynnydd gweithrediad Strategaeth TGCh a Strategaeth Rheoli Gwybodaeth.
- R3.1** Sicrhau bod y dadansoddiad o wersi a ddysgwyd wedi'i ymgorffori yn y trefniadau gweithredol, yn dilyn cymeradwyaeth y polisi cwynion newydd.
- R4.1** Bod cyflwyniad y system rheoli perfformiad integredig newydd, CAMMS, yn cael ei ddefnyddio i wneud gwell cysylltiadau rhwng risgiau ac argymhellion archwilio a'r cynlluniau gwasanaeth priodol; ac y caiff ei defnyddio fel storfa gorfforaethol ar gyfer adroddiadau archwilio a chynlluniau gweithredu cysylltiedig.
- R5.1** Dylai Arweinwyr Grwpiau weithio i annog mwy o Aelodau Etholedig i ymgymryd â hyfforddiant priodol ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad.
- R6.1** Parhau i hyrwyddo defnydd budd-ddeiliaid o Gronfa Ddata Ymgysylltu â'r Gymuned a dadansoddi a dysgu o'r adborth a dderbyniwyd. Dylai hyn gynnwys eglurhad ynglŷn â beth sydd wedi newid o ganlyniad i'r adborth.

Argymhellion sy'n parhau o Ddatganiad Llywodraethu Blynyddol 13/14

- oR4.1** – gweithredu'r cynllun gweithredu i wella dadansoddiad o gwynion a chanmoliaeth.
- oR4.2** Gweithredu cynigion yr Adroddiad Asesu Corfforaethol ar gyfer gwelliant sy'n berthnasol i'r egwyddor hon, sef:
 - P1 Dylai'r Cyngor weithio gydag ysgolion a'r consortiwm gwella ysgolion rhanbarthol, GwE, i wella gwerth am arian y system ysgolion cynradd.
- oR5.2** Gweithio i annog mwy o Aelodau Etholedig i ymgymryd â hyfforddiant priodol ac Adolygiadau Datblygu Perfformiad.
- oR6.1** Parhau i hyrwyddo defnydd budd-ddeiliaid o Gronfa Ddata Ymgysylltu â'r Gymuned a dadansoddi a dysgu o'r adborth a dderbyniwyd. Dylai hyn gynnwys eglurhad ynglŷn â beth sydd wedi newid o ganlyniad i'r adborth.
- oP6** Dylai'r Cyngor weithio gyda'i bartneriaid yn y Bwrdd Gwasanaethau Lleol i wella gallu'r Bwrdd i fonitro a rheoli ei berfformiad.